„Pierre Drieu la Rochelle este un scriitor minunat, un stilist de primă mărime.“ (André Malraux)

POLIROM

Pierre Drieu la Rochelle

O femeie la fereastră

BIBLIOTECA POLIROM

Autori consacraţi, cărţi importante din literatura lumii.

Pierre Drieu la Rochelle

O femeie la fereastră

Traducere din limba franceză
de Ileana Cantuniari

POLIROM
2013

Lui Jean Bernier

I

Hotelul Acropolis

În mijlocul ramei sale aurite, domnul Theodoris, fondatorul Marilor Hoteluri Theodoris, în redingotă, așezat în fotoliu, trona în holul hotelului Acropolis. Rațiunea sa de a fi fusese acest caravanserai, primul din Atena; și fără îndoială că tot ce mai putea subzista din sufletul lui fusese imortalizat de pictor pe acel perete. Supraveghea, cu aceeași satisfacție care, în timpul vieții, îi înfoia bogata mustață albă, sfârșitul acelei seri de mai din 1924. Oamenii se plictiseau ca de obicei, însă acea stare sufletească ce îi fusese mereu necunoscută îi scăpa și acum; și de altminteri, la fel de inconștienți precum cei de ieri, trecătorii de astăzi își îndurau lâncezeala fără pic de revoltă.

Un confort destul de discret liniștea privirea când intrai în hol: nu te aflai într-un hotel luxos ca un decor din carton. Oamenii își rememorau vechea tradiție de pe Coasta de Azur din vremea regelui Eduard: un serviciu francez adaptat nevoilor englezilor de condiție bună. Ceea ce nu excludea, firește, tablouri proaste precum portretul domnului Theodoris, iar deasupra capetelor, plafonul din sticlă care te ducea cu gândul la o vilă de periferie din Occident, în preajma anului 1880. Pereții erau însă acoperiți cu un acaju solid, iar fotoliile ample se afundau în covoare moi.

Barmanul și acoliții lui constituiau pete de culoare sprintene, recente. Aduceau alcooluri și băuturi la gheață dintr-un oficiu apropiat, unde stăteau să bea în picioare câțiva americani și englezi, cu emulii improvizați peste care de obicei nimeresc în toate colțurile lumii.

— Îl iau și pe al treilea, spuse Margot Santorini.

Ferid-Pașa, ambasadorul Albaniei, care ocupa cel mai mult loc în cercul ei, o privi cu ochi în care duritatea poftei era mascată de politețea europeană.

— Desigur, ia-l și pe al treilea, chiar și pe al patrulea, susură el cu vocea-i pițigăiată, ar fi foarte plăcut să te vedem un pic amețită.

— Nu, nu mai bea, asta nu te va ameți, interveni Staalbaum, cu o certitudine sarcastică.

— Îmi place să mi se dea sfaturi rele, hotărî Margot. Charlie, mai dă-mi un Bronx. E adevărat că n-am să fiu amețită, nimic nu mă amețește.

Barmanul observa scena și zâmbea, fără jenă. Părea să fie destul de înzestrat de la natură pentru ca teatrul pe care i-l jucau în fiecare zi clienții săi obișnuiți să-l înveselească la fel de mult ca bacșișurile.

— Ei, ai să vii atunci cu noi în Creta, promiți? o întrebă Melançour, persanul, pe Margot.

Zâmbea.

Dacă ar fi fost înzestrate cu ceva mai multă sensibilitate, persoanele de față ar fi avut ochi pentru peisajul minunat și ar fi putut auzi cântul de dragoste sugerat de acel rictus delicat.

— Da, am să vin. Dar Rico nu va veni. Așa că am să fiu cam ridicolă, de una singură, cu voi trei... În sfârșit, sunt o femeie abandonată.

— Nici vorbă, spuse Ferid, nu schimba rolurile, noi te răpim soțului tău.

— Crezi?

— Ai să fii de trei ori adulteră, precizează Staalbaum.

Amărăciunea care se ghicea mereu în glasul lui dădea un sfârșit neașteptat glumelor celor mai plate. Fraza aceea discredita dinainte întreaga expediție: nu va exista nici un fel de dragoste; erau cu toții niște invalizi, chiar și Margot.

— Vom avea un vapor bun, cel care a servit lordului Granmount anul trecut.

— Dar de ce nu luați cu voi și alte femei pe lângă mine?

— Pentru că ești Margot a noastră. Nu există două ca tine, răspunse Ferid.

Zâmbetul produse brusc o fisură crudă în pielea groasă și roșie a chipului său. Staalbaum și Melançour încuviințară. Pe chipul spânatic al ambasadorului Persiei se ivi o înseninare seducătoare, ca și cum un deșert s-ar fi acoperit de flori. Dimpotrivă, ironia făcu să se contracte în mod dezagreabil obrajii prosperi ai danezului.

Rico Santorini își bătea mereu joc de cei trei admiratori ai soției sale. Aceștia cădeau într-adevăr în ridicolul de a-și pune în comun poftele, însă ele erau împovărate de lanțuri asemănătoare. Mai întâi de vârstă: aveau toți trei cincizeci de ani sau chiar mai mult. Apoi, aveau de furcă în a-și ascunde brutalitatea solidă, ceva mai naivă la albanez și la persan, dar mai perversă la danez; nu umblau prea tare după succes de teamă că îi va sili să se dezvăluie.

Pentru Margot, acești trei bărbați nu erau caraghioși. Ea nu înțelegea glumele soțului ei; le era recunoscătoare pentru efortul lor și pe care ea se străduia să-l facă încă și mai dificil din cochetărie; găsea în acel efort un real

omagiu. În rest, în seara aceea, la fel ca în celelalte, se amețea cu alcool, cu glume, cu izbucniri ale vocii ei de contralto care uimeau, ieșind dintr-un gâtlej atât de delicat.

Interlocutorii săi erau încântați de felul ei abundent de a fi, căci Atena nu părea să ofere multă materie de conversație. Cu toate acestea, Acropolis era centrul vieții internaționale și chiar, întru câtva, al vieții grecești; și tocmai asta îl bucura atât de mult pe domnul Theodoris în rama sa aurită. Cei trei diplomați se uitau la oamenii care intrau, la oamenii care ieșeau, la oamenii care stăteau așezați și nu găseau prea multe remarci de pescuit. Și, desigur, disprețuiau aproape tot ce se găsea sub ochii lor, dar preferau acest spectacol care se mișca încet, pe care se puteau întemeia vorbele lor trenante, mai curând decât să dea ascultare disprețului și să se retragă în camera vreunuia dintre ei, unde ar fi fost reduși la propria prezență. Îi deplângeau pe ambasadorii de rang mai înalt, care erau nevoiți să rămână în reședințele lor: englezul o făcea din măreție, germanul din dispreț, italianul din frivolitate, francezul din economie.

Colțurile cele mai zgomotoase erau ocupate de familii grecești. Ce de mătuși și verișoare! Gineceele întregului Orient revărsaseră asupra lumii stoluri de captive cârâitoare. Veneau din Europa, din America, din Egipt, de prin toate coloniile elene pentru a regăsi rude, a săvârși pelerinajul național, a înnoda interese. Grecia este un mic popor de păstori emigranți și de milionari exilați. Prin alte unghere politicieni din partea locului stăteau la sfat cu industriași străini care veneau să-și plaseze mașinile și produsele, la fel ca prin alte părți.

Cu acest element mai mult sau mai puțin autohton se amesteca gloata diversă a turiștilor. Doi tineri englezi marcau legătura naturală între Oxford și Atena platoniciană: cu părul ceva mai lung ca al lui Fedon, purtând pantaloni bufanți, cu voce complezentă, cu gustul inutilului, al esteticului, vădind o veche forță cam tocită pe alocuri, încă necivilizată în altele. Trei-patru studenți americani își luau peste picior verii, dar brusc începeau să contemple necuviincioși, cu o curiozitate pizmașă, inimitabila lor inactivitate. Francezii puteau fi recunoscuți după aerul lor constipat, după austeritatea meschină a costumului; în holul acela în care se vorbea mai cu seamă franțuzește, ei păreau insoliți. Cu toate acestea, în jurul lor, Legiunea de Onoare ieșea în evidență pe vestoanele grecești. Germanii se uitau la tot.

— Cine mai e și lunganul ăla căruia îi faci cu ochiul? întrebă Staalbaum ranchiunos, plin de gânduri de neispășit.

— Nu e așa că-i frumos? E italianul care a câștigat în după-amiaza asta concursul de tenis. L-a bătut zdravăn pe cehoslovac, aș vrea să-l cunosc. Nu e nimeni în stare să mi-l aducă?

Cei trei complici dădură din cap, în semn de neștiință și dezaprobare. Italianul, care aștepta cu nerăbdare un omagiu universal, remarcă atenția pe care i-o arăta Margot; de îndată deveni impasibil.

— Ce vrei să faci cu el? Nu e atlet; e statuia unui atlet; muzeele sunt pline aici de astfel de statui, mârâi danezul.

— Îți place părul cărunt? oftă Melançour.

Dacă luciul briantinei făcea din părul italianului, deși tânăr, o cască de oțel, persanul atingea ușor cu degetul uscat o coamă de păr bogat, cu reflexe lunare, în care negrul albăstrui

bătea insesizabil în argintiu. Trăsăturile lui erau nespus de șterse, precum muchiile unui obiect din bazalt tocit de nisipuri; italianul, dimpotrivă, arăta trăsături mândre. Însă Margot, căsătorită în Italia, nu admira decât din prefăcătorie; era deprinsă cu efigiile frumoase. Privirile ei se distrau alunecând în toate părțile cu o dezinvoltură și cu o veselie pe care nimic nu părea să o epuizeze.

Ce efect puteau avea oare asupra acestei femei toate acele chipuri de bărbați din jurul ei, ridurile adânci, fețele bărboase, firele de tutun dintre dinți, pofta aceea lașă, dar gata să muște? Însă elementul care la acei bărbați s-ar fi putut dezvălui în mod tragic era foarte departe, bine ascuns sub vestoane, fixat de cravate; ochii le erau aburiți de pretexte dulcege.

— Pari mereu mulțumită să vezi o figură nouă, continuă Staalbaum. Nu ești niciodată sătulă, poate că nu ți-e niciodată foame.

O supraveghea necontenit pe Margot cu ochii lui bulbucați, în căutarea unui adevăr neplăcut. Margot îi aruncă o privire tăioasă, însă privirea i se înmuie curând, luci îndelung precum o lamă care, după ce-a amenințat, se retrage într-o așteptare moale și ispititoare.

— Mă amuz de orice.

Se preta jocului fiecăruia. Din perversitate sau din caritate?

Franceza sau engleza pe care toată lumea le vorbea, trecând de la o gură la alta, își pierdeau calitatea; toate accentele se confundau în cele din urmă într-o sonoritate nedeslușită. Gramaticile erau nesocotite prin mii de mărunte încălcări din ignoranță, vocabularele erau reduse la necesitățile cele mai rudimentare. Astfel era cu viclenie abolit orice mijloc

de comunicare între acele ființe umane. Însă limbajul nu le era neapărat indispensabil acelor cosmopoliți beți și mediocri; gesturi ca la cinema, onomatopee ca la telefon le-ar fi fost de ajuns. Și totuși erau nevoiți să vorbească mult ca să umple spațiul care se etala neclar între dorințele lor încetinite.

— Mâine am să-i cer informații despre acest italian lui Avghi Corditi, îl cunoaște cu siguranță deja, exclamă Margot râzând.

Staalbaum se gândi că Avghi avea mai multe pofte decât Margot, dar desfrâul metodic al aceleia îl irita la fel de mult ca flirtul acid al acesteia. Ar fi vrut să le posede pe amândouă, pentru a le respinge mai apoi cu dispreț crud. Sentimentele astea se împăcau greu cu pântecele său țuguiat și cu dinții stricați. Își amintea în majoritatea timpului de aceste dezavantaje, însă izbutea uneori să le uite pe jumătate; le făcea atunci femeilor declarații servile și dușmănoase.

— Văd acum de ce nu ai venit cu mine, reluă Ferid cu înverșunare proaspătă, te-ai dus să-l admiri pe italian la tenis.

Vorbea pe un ton ipocrit, cu o curtoazie excesivă, plină de condescendență tainică. O limbă mult prea groasă și moale îl făcea să graseieze ușor; își începea cuvintele cu o delicatețe care părea comică în mijlocul acelei fețe rotunde, dure, cusute precum un balon. De altfel, la sfârșitul frazelor organul se întărea și ajungea la vibrații aspre, amenințătoare. Se mândrea că amintește de pașii altor vremuri, împărțiți între haremuri și tabere, cu palma moale și pumnul greu.

— În timp ce eu îmi parcurgeam traseul celor nouă găuri de unul singur, dumneata stăteai să-l aplauzi pe un gigolo cu păr cărunt.

Margot râse din toată inima: trupul grasului pașă asudase la soare mai mult decât îi suferise inima.

— Ai să mă înduioșezi, te voi duce doar pe dumneata pe Acropole ca să te împac.

Limba lui Ferid trecu peste buza tăioasă ca un ficat de vită peste cuțitul măcelarului. Ochii săi ageri se rotiră pe masca-i impasibilă, cătând în direcția lui Melançour și Staalbaum ca să-i ia drept martori ai avantajului său și ai corupției femeilor.

— N-ai să poți să-i oferi prietenei noastre un clar de lună la fel de frumos ca acelea pe care le-a văzut în Arabia, când se plimba cu șeicul, remarcă Staalbaum, care păru să se simtă ușurat după zeflemeaua aceea mai veninoasă decât precedentele.

Afirmația era puțin cam tare pentru ceilalți doi: Melançour scoase un mârâit surd, apoi își luă o înfățișare suav fatalistă. Ferid clipi din ochii săi mici ca să stingă o scânteiere prea aspră. Doar Margot râse din nou și fără nici un efort.

— N-am să-ți mai povestesc nimic, Staalbaum.

Visă un moment la acea expediție de vânătoare în Arabia. Oare ce se petrecuse acolo? Nimeni nu știa. Nu îți poți măsura faptele, iar memoria le micșorează pe unele, le sporește pe altele. Este doar o amintire, era plină de amintiri. Seara aceea era deja o amintire, nu mai făcea altceva decât să colecționeze amintiri. Avea douăzeci și opt de ani.

Holul se golea: spațiile goale păreau mai puțin luminate, deși nu fusese stinsă nici o lumină. Mai rămâneau doar câțiva bărbați a căror gândire, chinuită de noapte, era împinsă spre whisky-ul de la ora unu dimineața, băutura angoasei.

În pofida zelului, admiratorii lui Margot începeau să fie munciți de sinceritatea căscatului. Ea nu își aștepta

soțul, după cum credeau ei, ci somnul; cu toată rezistența și râsetele ei, oboseala lor o descurajă brusc, astfel că le dădu semnalul împrăștierii.

— Rico nu își va termina partida de bridge la familia Kalandaris înainte de ora două, spuse ea ca răspuns la gândurile lor și se ridică.

Toată lumea o imită, sub privirea vioaie a lui Charlie care părea să spună: „Încă o reprezentație care se termină strălucit. În fiecare zi mă distrez și câștig drahme". Servitorii cred în realitatea lumii încă și mai mult decât stăpânii lor.

Cei trei bărbați o însoțiră ceremonios pe Margot până la intrarea pe un culoar.

— De ce locuiești la parter? insinuă Ferid, cu căutătura stăpânului gata să poruncească pregătirea lațului.

— E un obicei pe care mi l-am luat când eram necăsătorită la Paris. Nu mi-ai văzut locuința de la parter, din Avenue Henri-Martin. Mi-a făcut o reputație...

— Doar n-o să mă faci să cred că te amuză să ai o reputație proastă, exclamă Staalbaum, ridicând din umeri.

Nădăjduia încă o dată să vadă că se deschide în mintea lui Margot un drum la capătul căruia ar fi descoperit-o cu minciuna dovedită, rușinată, gata de destăinuire.

— Dar ești dumneata aici ca să mă aperi, răspunse Margot, dându-i mâna, cu un ultim hohot de râs. Veselia aceea răsunătoare îi împrejmuia viața și deruta calculele bărbaților.

Margot era singură în cameră. Chipul i se destindea puțin câte puțin; surâsul de cochetărie, rămas încă o clipă lipit de gura ei, aluneca spre colțul buzelor, se pierdea. Se aruncă pe pat. Dar se ridică pentru a termina cu toaleta de seară. Se dezbrăcă, apoi se ocupă rapid de îngrijirea

obișnuită, cu gesturi cam bruște. Nu era sclava precauțiilor minuțioase, care sfârșesc prin a atenua frumusețea.

O femeie stă față în față cu ea însăși atunci când, odată ziua încheiată, așezată la oglinda de toaletă, își curăță pielea cu cremă. Privirea lui Margot, cu puțin înainte zorită și atentă, acum rătăcea. Plictiseala și melancolia cădeau peste ea, aproape năuceala care urmează unui lung efort fizic. Cu toate astea, înfățișarea ei nu se putea descompune cu totul: în liniștea galbenă a acelei camere de hotel, dimpotrivă, o structură solidă se detașa mai net sub trăsăturile relaxate. Un contur destul de aspru s-ar fi putut evidenția dacă miezul delicat al obrajilor nu ar fi învăluit totul în plăcutul său relief. O linie de pedantă blândețe, pornind de la pomeții rotunzi, venea să estompeze povârnișul destul de sever săpat în jurul micului nas acvilin. Apoi ajungea la gura pufoasă, încordată uneori în zâmbete voluntare, iar mai jos întâlnea alte trăsături, nu mai puțin plăcute, care urcau dinspre gâtul subțire și rotund pentru a păstra un farmec copilăresc bărbiei un pic teșite.

Margot se dezbrăcă de seducțiile care, pe hol, se înălțau de pe umerii ei, din tot trupul ei alb, dens și sensibil. Obrajii trandafirii păleau sub degetele lipicioase; s-ar fi putut vedea urma unei ușoare spaime, dacă un mic zâmbet șiret, azvârlit la răstimpuri spre oglindă, nu s-ar fi ivit pentru a dovedi că păstra la dispoziție expresiile cu care se înarma în public.

Înainte de culcare se apropie de ferestre ca să le deschidă mai larg. Noaptea de început de mai era destul de răcoroasă. Camera ei nu era despărțită de stradă decât printr-un mic grilaj de fier care se întindea pe toată lungimea fațadei hotelului. Pândi o clipă afară, dând la o parte storul coborât.

Erau încă trecători pe stradă; îi plăcea vecinătatea cu anonimatul, cu libertatea străzii.

Rico nu se întorsese încă. Asta nu avea importanță. Nu aruncă nici măcar o privire spre camera vecină care se deschidea spre baia ei. Fiind înșelătoria în persoană, Rico nu înșela pe nimeni. Că era acolo sau în altă parte...

Se culcă. Nici o imagine, născută din ziua respectivă sau din zilele precedente, nu se înălța spre a-i capta atenția; în cele din urmă adormi.

Când se deșteptă, se uită la ceas: era patru și jumătate. Se gândi că Rico tocmai se întorsese și făcuse zgomot. Poate că și frigul o pișcase; era prea puțin acoperită, iar ferestrele erau larg deschise. Se ridică și, fără să aprindă lumina, se duse să închidă una dintre ele. Într-o stare destul de vioaie și lucidă, simți din nou curiozitate pentru stradă și dădu iarăși la o parte storul.

Ba chiar trase și șnururile ca să privească din plin.

O nouă zi firavă și posacă decolora deja noaptea. Cele două elemente, întâlnindu-se în oraș, păreau că se mânjesc unul pe celălalt. Schițau o îmbrățișare moale, tristă, fără nume. Soarele și iluzia sa de salvare și de triumf erau încă foarte departe. Pare stranie o stradă dezgolită de absența oamenilor; îi descoperi dimensiuni neașteptate, o perspectivă mai nobilă, o direcție misterioasă. Serviciile orașelor, clădirile, pavajele, lămpile înalte care strălucesc în vid, toate acestea se oferă cu maiestatea inedită a formelor Naturii, descoperite de om în locurile pustii. Și când te gândești că strada este făcută pentru toată lumea în afară de tine; iată că tocmai contrariul pare cert: strada asta și toate cele care se continuă din ea, tot acest labirint care se ivește din umbră nu există decât în ochii solitarului, este

o realitate interioară pe care acesta o parcurge în vis. El uită cu o ușurință înspăimântătoare că sub acel peisaj făpturile umane s-au retras în activitatea puternică a visului, în care frumusețile și noutățile zilei viitoare sunt pe cale să se nască: somnul îi pare la fel de straniu paznicului abstract al orașelor precum Natura; un oraș adormit este un corp care se afundă în humus, fără speranță de întoarcere, un cadavru care se abandonează viermilor. Există atunci momente teribile, mai ales vara, când s-a făcut deja puternic lumină și nimeni nu se mișcă: este așadar adevărat că de data asta chemarea soarelui nu va fi auzită, iar turmele de oameni nu se vor întoarce din transhumanța lor în infern. Atunci nu mai e nici o îndoială, dacă toată această fantasmagorie cu trotuare fără capăt, cu șosele plane, alungite spre ceva inexprimabil, subzistă încă, înseamnă că este născocirea pură a unei minți izolate, doar a aceluia care veghează, care trăiește.

Aceste reflecții nu se desprindeau din mintea lui Margot, dar ea le suporta greutatea. Cu siguranță, este emoționant să întredeschizi o fereastră liniștii și inactualului și să fii o femeie discretă, care se apleacă asupra abisului.

Lui Margot i se făcea frig, dar se bucura și de această încercare; își călea trupul, la fel ca și mintea, într-o baie de necunoscut. Privirile îi zăboviră asupra fostului Palat Regal pe care îl întrezărea la colțul a două bulevarde și care aducea cu o veche cazarmă unde ar fi locuit cândva o armată de mult învinsă și împrăștiată. Nu își dezlipi fără efort privirea de fațada aceea șubrezită, umilită; dar, în sfârșit, capul ei se întoarse, în timp ce degetele erau pe punctul să dea drumul storului.

Pe partea opusă, la stânga, de-a lungul grilajului ce trecea pe dinaintea ferestrei sale, zări ceva negru și rapid.

Era un bărbat care alerga. Fațada era lungă, iar el se afla încă departe, dar se apropia iute și fără zgomot. Era un bărbat tânăr. Întoarse capul în direcția din care venea: Margot văzu că îi era frică și că fugea. Era ceva anormal, ilegal. Era o haimana. Nu, nu era o haimana, era un bărbat cu înfățișare plăcută; se afla acum foarte aproape. Totuși își ținea pantofii în mână; făcuse deci ceva rău. Comisese o crimă: chipul îi era încordat de neliniște. Uite-l, trebuie să se ascundă. Trece prin fața lui Margot. A văzut-o, ea se trage înapoi; dar el continuă să alerge, ea se apleacă din nou. El se oprește, se întoarce, rămâne în picioare în fața ei. Gâfâie, gâfâie; se sprijină cu ambele mâini de grilaj, cu coastele supte și scuturate de goană și de spaimă. E un tânăr destul de arătos, înalt, puternic, brunet, destul de prost îmbrăcat, dar nu vulgar. O fi grec? Ce penibil este să vezi neliniștea asta, să vezi o ființă umană desfigurată de teamă. O privește cu ochi negri, înfometați; vrea să fie la adăpost de toate, la fel ca ea. E adevărat că ea se află la adăpost, de ce să se teamă? Numai că el va vorbi, va striga. Ah, deja gâfâitul lui teribil tulbură totul pe stradă; fațadele vor ceda presiunii, toate ferestrele se vor deschide. Trebuie să se excludă singură din acest scandal, să închidă fereastra, chiar dacă acest lucru îl face să strige mai tare. Prea târziu, căci el vorbește; Dumnezeule! Vorbește. În engleză! Ca să vezi! Cu glas scăzut, șuierător.

— *Madam, let me enter your room, just for a moment. I am going to jump over the fence. I'll explain. Or I am done, I am pursued. I am not a burglar.*[1]

1. Doamnă, lăsați-mă să intru în camera dumneavoastră, doar o clipă. Am să sar gardul. Am să vă explic. Dacă nu, sunt terminat, sunt urmărit. Nu sunt un hoț (engl.) (n.r.).

Avea o voce masculină, politicoasă, destul de rafinată, în ciuda debitului sacadat. Nu era englez, nici american, dar avea un accent bun. În mod vizibil, era un om surprins de o conjunctură excepțională; evenimentul îi ofensa sensibilitatea.

Se oprise ca să ciulească urechea. Margot auzi o chemare. Tresăriră amândoi, iar el își luă avânt ca să pornească mai departe. Făcu trei salturi, se opri, se uită în toate părțile: încolțit, se întoarse la ea.

— Am să fiu încercuit, murmură el în franceză, vorbind ca pentru sine.

În același timp își luă între dinți, ținându-i de șireturi, pantofii galbeni plini de praf și își puse ambele mâini pe bara grilajului, între vârfurile ascuțite. Se propti bine și stătu ridicat în fața ei, privind-o cu ochi rătăciți, rugători.

Ei îi era frică pentru el mult mai mult decât de el. Se temu că, dacă îi ordona să nu sară peste grilaj, va provoca vreun incident zgomotos, oribil, sub ochii ei, acolo, în fața hotelului: țipete, lovituri, sânge. Bietul de el, avea să fie prins; dacă se apăra, avea să fie rănit, ucis.

Însă el nu aşteptă hotărârea ei. Era puternic: își puse cu ușurință un picior, încălțat cu o șosetă ruptă și murdară, între două vârfuri ascuțite. Dădu drumul cu o mână punctului de sprijin, se propti în brațul celălalt și sări. Căzu ușor în fața lui Margot. Erau acum nas în nas. Gâfâia. Avea un chip tânăr, viril, crispat, înfrumusețat poate de emoția aceea puternică. Asuda. Își luă din nou pantofii în mână.

Șușoti, tot în franceză, fără a părea conştient de schimbarea de limbă.

— Lăsați-mă să intru, vin după mine, îi auziți, au să mă vadă.

În același timp, dintr-un impuls instinctiv, întinse brațul înainte pentru a o da la o parte. Gestul o revoltă pe Margot. Îl respinse cu toate puterile.

— Nu, nu vreau. Cine ești? Ce ai făcut? îngăimă ea, tot în franceză.

Dar auzea pași alergând, zărea ceva negru alunecând de-a lungul grilajului. Acum, era mai bine să-l ascundă. El făcu de altfel o nouă mișcare, brutală, irezistibilă. Împingându-și înverșunat bustul în față, aproape lipindu-se de sânii lui Margot, o privea totodată cu o căutătură grozav de blândă, de copilăroasă. Ea se dădu la o parte, el se năpusti în cameră, dar o făcu ușor, ca un înger, fără zgomot. Iar în urma lui, cu o promptitudine și o delicatețe magice, ea lăsă storul să cadă.

Era și timpul; doi bărbați trecură, mergând și alergând pe rând. Se opriră ceva mai departe, fără îndoială la colțul bulevardului, care era aproape. Margot, care stătea în genunchi în fața ferestrei, la fel ca și tânărul, aștepta. Cel căruia îi era complice se străduia în zadar să-și înăbușe gâfâitul. Suflarea aceea o îngrozea pe Margot, umplea încăperea, umplea întreg hotelul cu bubuitul ei: toată lumea avea să o audă, Rico avea să o audă, Rico avea să intre, să-l azvârle pe bărbat afară. Cu toate astea, nu răsună nici un zgomot, nici alături, nici deasupra.

Cei doi urmăritori se întorceau, se opriră în fața ferestrei lui Margot, care, terorizată, stătea cât putea de nemișcată pentru a compensa zgomotul celuilalt; acesta izbuti de altfel, ca prin minune, să se stăpânească puțin. Margot era nespus de nenorocită: accentul sec al acelor bărbați pe care nu putea să-i vadă și care vorbeau grecește o făcea să ghicească lesne că erau polițiști. Avea de-a face, întocmai

cum presupusese, cu un hoț sau un asasin, o ființă foarte josnică sau un monstru. Mai degrabă un monstru. Își regretă, din tot egoismul ei amenințat, gestul de slăbiciune. Rico avea să fie compromis într-o istorie idioată ce va fi îngroșată, când era atât de prost văzut la ambasadă: francezii se vor folosi de situație împotriva italienilor; iar italienii vor spune că greșise însurându-se cu o franțuzoaică. Lașitatea se oferi sub înfățișarea datoriei; nu trebuia oare să-i prevină pe acei oameni de treabă și să deschidă fereastra ca să-l dea pe mâna lor? Vor admite că el o bruscase și, fără a cuteza să-i facă necazuri soției unui diplomat, îl vor lua cu ei pe fugar. Și totuși va fi zgomot, toată lumea se va trezi. Și apoi, ce oroare! Mâinile lor pe el, trăgându-l, smulgându-l. Va striga, va plânge sau se va apăra; îl simțea încordându-se lângă ea, primejdios. Și în același timp, ce efort incredibil, dureros, făcea ca să-și țină respirația. Bietul băiat, oamenii aceia aveau glasuri brutale.

Se îndepărtau, cu regret parcă, oprindu-se încă. Nu se mai auzeau. După un lung moment, se încumetă să dea la o parte storul și să se uite, să se aplece. Nu mai era nimeni. Lăsă storul să revină ușor către ea.

Atunci se produse o destindere, un dezastru. Îndoi genunchii, nemaiavând nici o putere; un tremur o străbătu și o scutură. El începu să respire zgomotos; se așeză lângă ea în fața ferestrei. Ea îl imită. Erau stingheriți de masă: picioarele li se loveau de cele ale mesei. Rămaseră astfel o bună bucată de vreme, potolindu-și frica.

Margot își regăsi treptat personalitatea de dinainte. Dar asta nu îi făcu nici o plăcere. Cu câtă stranie ușurință dăduse peste ea o viață intensă, preț de o clipă. Se gândi din nou la Rico – acesta trebuia totuși să fie în camera lui

de alături. Se gândise deja la acest lucru ceva mai înainte, o secundă, dar acțiunea aceea captivantă pusese iarăși stăpânire pe ea. Remarcă acest amănunt; o făcea să simtă concret în ce măsură trăia în afara soțului ei. Degeaba și-o spunea zi de zi, încercarea asta făcea mai mult decât toate reflecțiile. Iar în faptul că el nu auzise nimic, nici pași, nici șușoteli, nici teribila gâfâială invadatoare a celuilalt, ea văzu un semn nu mai puțin impresionant al egoismului și al indiferenței lui. Această dublă constatare nu o deprimă deloc și nu împiedică veselia să-i revină; ba dimpotrivă.

Se ridică de jos cu un curaj plin de șiretenie. Dar se ciocni în întuneric de necunoscut. Încercând să dea la o parte masa care îi bloca pe amândoi, mâna ei întâlni mâna lui. Atunci i se făcu frică de el. Sau, mai degrabă, știu că avea să-l revadă cu mintea limpede și se temu de acest examen. Ce soi neplăcut de individ putea fi omul ăsta care avea ceva de împărțit cu poliția? Și nu avea pe ea decât cămașa de noapte. Se îndreptă spre căpătâiul patului, își căută pe dibuite capotul, nu-l găsi. Aprinse lumina, sări să înșface halatul, îl îmbrăcă întorcând capul și îl privi cu o curiozitate intensă, cu o neliniște vecină cu repulsia pe omul pentru care luase o hotărâre hazardată.

Acesta, surprins de lumină și de privire, într-o postură de care se rușină, se ridică prompt, strângându-și pantofii. O scrută cu nu mai puțină aviditate și anxietate. Un accident îi aducea față-n față, cu bruschețea cu care viața sexuală marchează de altfel frecvent întâlnirea dintre un bărbat și o femeie, însă punea între ei o luciditate neobișnuită.

El zărise ca pe-o imagine neașteptată, ce rupea vârtejul vag al goanei sale, o femeie foarte frumoasă, foarte elegantă, aproape goală. Acea femeie, cu brațul ei alb ridicat deasupra

capului, întredeschidea zidul inexorabil de-a lungul căruia alerga el. În acel moment totul părea să-l asigure că era pierdut și totuși miza pe salvare cu o certitudine frenetică. Atunci când se năpustise spre acea portiță de salvare, prinsese un semn clar pe chipul limpede: o simpatie vioaie, dăruită cu totul, fără rezerve meschine. Asta și căuta, asta și cerea de la acele fațade oarbe și mute, numai piatră. Cu toate astea, chiar la momentul când era gata să forțeze trecerea, chipul se întunecase și i se păruse că storul avea să cadă la loc cu zgomotul implacabil al unei cortine de fier ce-l desparte de bogățiile unei vitrine pe trecătorul sărac și lacom. Acum se găsea în fața ei; fără doar și poate, ea fusese luată prin surprindere, acum avea să-și vină în fire. Deslușea un chip marcat ici-colo de o trăsătură care vestea experiența, un chip de treizeci de ani; și totuși urmele acelea dispersate nu micșorau candoarea care se ghicea peste tot și care se oferea cu generozitate. Acea candoare copleșea iute ochii bărbatului și îl uimea. Acea candoare venea nu doar de la chip, de la gâtul prost mascat de halat, de la brațele goale, de la picior, ea iradia prin toată țesătura. Era uimirea obișnuită a bărbaților în fața lui Margot, dar ce intensitate căpăta ea într-o astfel de noapte! Tot acel trup era lumină, dar o lumină mult prea insinuantă pe care nu ar fi dat-o uleiul cel mai fin din cel mai suav vas de alabastru. Toată acea formă plăpândă, muiată într-o singură rază. Se temu, nu mai regăsea pe chipul acela prea amabil nimic din energia care îl salvase.

Ea îl cercetă cu acuitatea acelei prime priviri care face ca femeile să judece un bărbat într-un mod ce devine profund, într-atât este de exact. Atunci când se află în fața forței, ele o recunosc într-o clipită. Dar, imediat după,

privirea lor alunecă și nu se mai oprește decât la amănunte. Astfel, lui Margot nu-i plăcu gulerul bărbatului, care nu doar că era murdar, însă mai era și prost croit și prost prins, iar privirile i se întoarseră apoi neîncetat la această trăsătură ce încerca să le lege pe toate celelalte care îi cădeau sub ochi. Și totuși apreciase mai înainte o forță certă, care nu sălășluia doar în umerii puternici și îndesați ce o frapaseră la început, ci și în jurul ochilor arzători și al maxilarelor. Exista o anumită noblețe în pleoapele bine conturate, care la răstimpuri acopereau pupilele negre cu o mișcare largă, iar o umbră de seriozitate venea frecvent să stingă pe acea gură strălucirea prea vie a buzelor. Nu era deloc posibil să vadă în el un spărgător sau un asasin de joasă speță.

Toate acestea se petrecură iute, cu precizie, în inimile lor.

— Vă mulțumesc, doamnă, spusese totuși bărbatul cu vocea sa masculină, marcată încă de emoție. (Se exprima în franceză, cu ezitare, ca și cum ar fi întrebat-o ce limbă prefera.) Mă salvați. Aveți inimă și curaj. Ce ați făcut acum, puține persoane ar fi făcut... Dar trebuie să vă spun ce sunt. Sunt comunist. Sunt căutat de poliție pentru atentatul de la Salonic, știți, manufactura de tutun incendiată.

Fu surprinsă și cucerită de tonul discret, afectuos. Dar privirea, care se înmuiase cătând spre ea, redevenise brusc neîmblânzită. Poziția lui fusese la început ușor înclinată, vocea avusese inflexiunile respectuoase ale unui bărbat educat; însă cu puțin înainte de-a rosti cuvântul „comunist", o mișcare complexă de neîncredere, de sfidare și de tristețe îi întunecase chipul și îi făcuse accentul caustic.

La acea declarație, Margot dădu dovadă de o ușurare naivă. Nu se îndoi nici o clipă că nu ar fi spus adevărul.

— A! Prefer așa ceva, zise ea cu un zâmbet ușor, care însemna că-i mulțumește pentru sinceritate.

„Era cu neputință să fie un borfaș. Un comunist e totuși altceva." Dar bărbatul stărui, fără să-și piardă încruntarea.

— Îmi dau foarte bine seama că am abuzat de dumneavoastră. Vă cer iertare. Acum, că știți... Am să plec.

Îi aștepta reprobarea, o invoca. Se întoarse spre fereastra lângă care rămăsese. Când o privi din nou, ea văzu că întreg chipul îi era copleșit de neliniștea și nevoia de mai înainte. Margot își aminti de soldații răniți pe care îi îngrijise altădată și de aerul lor de copii încremeniți.

În plus, era încă sub impresia plăcerii de a ști că avea de-a face cu un om lipsit de josnicie sau de vulgaritate. Îi aruncă o privire de simpatie atât de umană, că el se lăsă în voia ei și se uită de jur împrejur, spre locul în care se afla ea, de unde, măcar pentru scurt timp, încă îi mai venea oarecare bine. Văzu flacoanele frumoase înșirate sub oglinda toaletei, lenjeria împrăștiată pe mobile, florile.

Întoarse iarăși capul spre fereastră, în crisparea nervilor chinuiți.

— Trebuie să plec.

— Dar..., zise ea, nu ești muncitor?

Bărbatul surâse amar și răspunse:

— Nu.

— Ești francez?

Simți imediat că era indiscretă, că abuza de situație și strigă:

— Te rog, nu-mi răspunde.

Un comunist era ceva vag, straniu, periculos, ostil. Dar ea se raporta atunci, imediat, la tot ce se spune despre femei, al căror drept, datorie sau înclinație este de-a

îmblânzi legea războiului și de-a ușura suferința dușmanului rănit. I se părea că el era rănit.

— Ba da, sunt francez. Însă mama mea era grecoaică din Egipt. Iar de când cu războiul, nu mai trăiesc în Franța.

— A, da! Am locuit în Egipt.

El dădu din cap și trase puțin la o parte storul. Era de acum ziuă de-a binelea. Se cutremură.

— Trebuie să o iau din loc. E deja lumină.

Ea se apropie. Spusese acele cuvinte cu o voce în care voința se crispa jalnic.

— Crezi că nu mai e nimeni.

— O, nu! Îi lăsasem destul de mult în urmă. Probabil că au renunțat. De altfel, mai fugeau după unul, care a luat-o pe alt drum.

— Ai să te ascunzi undeva.

— Nu. Eram ascuns în singurul loc posibil din Atena, dar au venit. Toți camarazii mei sunt prinși sau împrăștiați. Am să văd... Pireul este primejdios... Am să merg spre sate.

Vorbea pentru sine. O privi. Din nou pe chipul mult prea fermecător al acelei femei regăsea – pentru că, în descumpănirea lui, căuta acel lucru – ceva ferm și matern.

— Cred că sunt pierdut. Dar oricum, e lumină, risc să vă compromit.

Margot se uită cu anxietate spre stradă.

— Crezi că te vor căuta în hotel? murmură ea.

El răspunse pe același ton distrat:

— Nu cred. Sper că nu.

— Ar fi făcut-o, de altfel.

— O! Se pot teme de scandal. Poliția respectă anumite locuri. Dar nu cred. În orice caz, trebuie să fug, oamenii

vor începe să circule și, dacă sunt văzut ieșind de-aici, abia atunci am să vă compromit cu siguranță.

Era gata să-l lase să iasă, când reluă:

— Dar dacă ești prins, ce-ți vor face?

— Știți, în aceste țări, când intri la închisoare, nu ai idee când mai ieși de-acolo.

Din nou, ea vedea oroarea lui de-a fi prins și împărtăși acea oroare.

— Dar chiar nu ai prieteni care să te ascundă?

— Nu, știți, sunt foarte puțini comuniști la Atena, iar în fruntea poliției se află un adevărat diavol.

— Tricoupis? Îl cunosc.

Simți amuzament și stinghereală; cinase de două ori cu acel personaj cu înfățișare destul de neplăcută.

— Țara asta-i atât de mică, e greu să te ascunzi. În sfârșit, vă mulțumesc, doamnă. Nu voi uita.

Erau foarte aproape unul de celălalt, în fața ferestrei. Ea schiță un gest ca să-l rețină.

— Ești prea tânăr ca să mucegăiești într-o închisoare.

Atunci o privi, la fel ca în momentul când intrase, cu aviditatea aceea isterică a cuiva care așteaptă salvarea sau norocul.

Ea îl văzu, dar nu se simți șocată; încuviința cu întreg instinctul ei revolta aceea neînfrânată a unei ființe libere împotriva amenințării că va fi prinsă.

Deodată se auziră pași pe stradă. Se ghemuiră pe jos, dintr-o singură mișcare. Cineva trecu și se îndepărtă. Margot se ridică și scoase nasul afară. Era, evident, primul trecător. Asta o făcu să se decidă.

— Nu mai poți pleca pe aici. Ai să fii văzut.

— Ba da, tocmai, mai este încă timp.

Și începu să ridice storul pentru a ieși.

— Nu, nu, ascultă, am să-l înștiințez pe soțul meu.

El lăsă storul să cadă la loc și o privi. Toată atmosfera din camera aceea se schimba; cei patru pereți nu mai mărgineau viața acestei femei. Văzu în jurul ei un mister mediocru și ostil.

— Da, soțul meu este în camera de alături. Am să-l trezesc și am să-i cer părerea.

— A, nu, doamnă, vă rog. Un bărbat nu judecă lucrurile astea la fel ca o femeie. Plec.

Și scoase piciorul pe fereastră. Dar iarăși se auziră pași. Își trase piciorul înapoi, furios.

— Vezi bine, zise ea cu satisfacție. Nu, orice-ar fi, îi voi spune soțului meu că ai fost aici. Prefer să te vadă. Și apoi, nu mai poți ieși acum din hotel decât prin altă parte.

— Acesta este un hotel...

— Da, Acropolis. Nu știai?

— Nu am dat atenție. De altfel, nu cunosc Atena, vin aici pentru prima oară în viață și am stat ascuns tot timpul.

— Ascultă, am să vorbesc cu soțul meu. Este diplomat, italian. Va înțelege, vei vedea... Eu sunt franțuzoaică...

El ciulea urechea: din nou liniște. Păși din nou afară.

Ea se agăță de el.

— Nu, o să ne dai de furcă. Te vom scoate altfel. Vom vedea. Te implor.

O privi cu un aer aspru, apoi brusc se întoarse și înaintă spre mijlocul camerei. Instinctul îi spunea că salvarea sa era în mâinile acestei femei; când ai început o aventură, trebuie să mergi până la capăt, să-ți legi de ea întreaga șansă. Totuși, soțul acela, era ceva tare periculos. Dar ea îl țintuia cu o privire atât de hotărâtă, atât de directă.

— Nu îți cer decât un lucru: să ai răbdare. Soțul meu va începe poate să strige. Dar va înțelege, ar fi făcut la fel ca mine.

Insistă asupra acestor cuvinte din urmă.

El nu răspunse nimic, lăsând capul în jos. Atunci își văzu sărmanele picioare pline de praf și desculțe. Se uită la pantofii pe care îi ținea mai departe în mână, apoi la Margot.

Ea îi zâmbi deschis.

— Ai avut o idee bună. Numai că te arde la picioare dacă alergi așa.

Dădea dovadă de o adevărată camaraderie, făcută din bună dispoziție.

Cu toate astea, în clipa aceea îi venea să-i pună o întrebare. Era cumva un comunist foarte primejdios, foarte rău? Dorea ca responsabilitatea ei să nu fie prea mare pentru a-l putea face mai ușor acceptat de către Rico. Rico, oare ce mutră o să facă? De ce reacție neașteptată are să fie în stare? Și totuși avea încredere în mintea lui deschisă, dacă nu în reacțiile imprevizibile ale caracterului său, rând pe rând nestatornic sau agresiv. Ba chiar, gândindu-se la oroarea lui față de prejudecăți, îi fu rușine că voia să-l bagatelizeze pe bărbatul acela. Trebuia să-l accepte așa cum era. Și apoi, mai mult sau mai puțin...

— Pune-ți pantofii.

Luă o bluză din dantelă neagră de pe spătarul unui scaun și i-l întinse. El se așeză zâmbind ușor. Ce parfum încântător plutea în încăperea asta!

Ea reîncepu să-și cerceteze neprevăzutul vizitator, lucru pe care-l făcuse de altfel tot timpul. Îi amintea de duritatea fină a unui pictor pe care îl cunoscuse, în anul precedent,

ce nu avea nimic de-a face cu manierele oamenilor de lume. Diferența asta o șoca mereu și tot mereu îi stârnea curiozitatea. El avea ceva mai dur decât pictorul. Era prost îmbrăcat, dar nu fără gust. Dacă gulerul era prost croit, cravata neagră era în schimb corectă. Și apoi, avea mâini musculoase și acoperite de păr, dar suple, fine.

— Atunci, mă duc să vorbesc cu el. Așteaptă.

Îi aruncă un ultim zâmbet, foarte ferm, și se îndreptă spre baie.

II

Un soț

În baie, Margot răsuci clanța rotundă și, cu mare repezeală, se dădu cu pudră. Apoi intră ușurel în camera soțului ei; cu pași prudenți, se duse la căpătâiul lui și aprinse lampa.

Rico, estompat de plasa împotriva țânțarilor, într-o pijama albastră de culoarea cerului, părea un copil mare, abandonat somnului. Îl strigă, stăpânindu-și timbrul prea pronunțat al vocii.

— Rico, Rico!

În fața acestei ființe, cu voluptate repliate în sine, îndepărtate, demersul ei i se păru convențional. De ce avea ea nevoie de așa ceva? Trebuia totuși să treacă prin momentul ăsta.

El deschise ochii, clipi, treptat privirea lui, străpungând ceața somnului și a plasei împotriva țânțarilor, deveni fixă. Nu se clinti, rămase afundat în postura aceea fericită. Apoi gemu sau mormăi: un firav protest. Remarcă însă ceva insolit pe chipul soției sale și se ridică brusc. Își luă pe dată un aer defensiv, așa, ca să fie. Se gândise deja că, mai devreme sau mai târziu, viețile lor, mult prea lesne divergente, vor fi cu totul divizate.

Margot se strecură pe sub plasa împotriva țânțarilor și se așeză pe pat.

— Trezește-te mai întâi, pentru că ai să crezi că visezi sau că sunt eu nebună. S-a întâmplat ceva extraordinar.

Neliniștea lui Rico nu-i scăpă și îi dădu brusc ideea unei experiențe. De altfel, inima ei nu se agăță de acea experiență; rezultatul era prea previzibil.

— E un bărbat în camera mea.

Frumosul cap cu trăsături regulate al lui Rico, brunet, marcat de dublul spațiu nedeterminat al ochilor albaștri rămase nemișcat. Adoptă aerul acela îngrozitor de detașat care era modul lui obișnuit de-a face paradă și prin care o rănea altădată. Ea primi exact ce aștepta, totuși se simți uimită: indiferența pe care o afișa soțul ei, desigur că el o exagera ca pe o reacție a vanității lui jignite, dar totodată îi dovedea că în capul acela îndărătnic nu exista pentru ea decât vanitate. Stătea impasibil, când de fapt bănuia, în mod vădit, cea mai neplăcută situație; se aștepta ca ea să-i declare că bărbatul acela era amantul ei, obligată fiind la acea destăinuire de vreun incident neprevăzut, de vreun șantaj. Și se gândea, căci deja îi apărea în colțul gurii un ușor rictus disprețuitor, că ea simțea plăcerea de a se răzbuna pentru toate câte o făcuse să suporte. Margot își mușcă buzele: Soțul ei putea să-i pună în cârcă o viclenie atât de vulgară.

Rico încasase o lovitură și, pentru a se redresa, făcea apel la gânduri cinice. „Nu am iubit-o niciodată pe această femeie, și câtă dreptate aveam! Eu, care îmi reproșam cruzimea! A fi o canalie cu femeile este singura șansă de a nu te lăsa tras pe sfoară de ele.“ Cu toate astea, gândul că ținea s-o păstreze pe Margot făcuse vreme îndelungată

parte dintre obiceiurile lui. Regretă, așadar, pe dată că își arătase insensibilitatea, că făcuse paradă de ea. Și de altfel, prin injurii prea brutale, există riscul de-a asmuți femeile împotrivă-ți și de-a le împinge către nesfârșite și contagioase răzbunări de care nici un bărbat nu poate să nu se sinchisească.

Însă Margot vorbea, îi povestea totul. Chipul lui Rico, la început înăsprit de ciudă, se mai destinse. Se gândi atunci să nu-și arate prea mult ușurarea, dar nu fu nevoit să facă eforturi, căci morala istoriei i se impunea: dacă bărbatul din spatele ușii nu era amantul soției lui – și de altfel asta rămânea de văzut –, măcar locul era pregătit pentru un astfel de personaj. Nu era încă revolta zgomotoasă, întotdeauna așteptată, a unei femei căreia nu încetase nicicând să-i calce cu delicatețe inima în picioare, însă nu mai era nici o îndoială că indulgența veselă și excesivă, provocările frivole și poznașe cu care îl descumpănea deja aveau să cedeze curând locul unei mișcări mai decisive.

Fără să scoată o vorbă, se ridică, își puse halatul, își dădu părul pe spate și se îndreptă spre ușă.

Margot vru să-l mai întârzie, căci exista pericolul să-l dea pe bărbat afară, nu din prejudecată sau teamă de responsabilitate, dar în primul moment de mânie nu s-ar fi putut împiedica să socotească nedemn de atenție un bărbat despre care ea îi spusese că era interesant.

— Aș vrea să-mi spui ce ai să faci.

— Dă-mi voie să trec. Nu-l poți lăsa pe tipul ăla singur. Cu bijuteriile ce faci? îi aruncă el pe un ton zeflemitor.

— Ascultă! Nu-l poți alunga. Nu mai poate să iasă pe fereastră.

Rico deschisese deja ușa pe care ea o închisese pe jumătate, intrând. Înaintă spre omul care stătea în picioare

în mijlocul camerei, acolo unde îl lăsase Margot. Ea se repezi în urma soțului ei, însă văzu un tremur trecând prin mușchii tânărului comunist, drept, nemișcat; dar, în fond, nu se temea de urmările acelui contact între două orgolii pe care le știa subtile. Era mânată de o curiozitate ce depășea dimensiunile acestei anecdote; se îndepărtă de cei doi bărbați cu detașare ca să le observe contrastul. Rico, în halatul lui de mătase, păru zvelt în fața celuilalt, care arăta mai solid prin contrast; dar era la fel de puternic și de suplu și căpătă brusc o înfățișare un pic milităroasă, înfiptă, care îi dădea o grație nouă.

Cei doi bărbați, fără să se salute, se priviră drept în ochi. Dintr-o privire, Rico văzu că Margot îi spusese adevărul; bărbatul acela nu avea nimic dintr-un amant, nu se îngrijea decât să-și salveze pielea. În rest, sub hainele lui uzate, părea corect. Rico vorbi așadar pe un ton ferm, dar cordial.

— Soția mea a făcut ce aș fi făcut și eu.

Bărbatul, fără să scoată o vorbă, înclină capul. Acel gigolo era soțul ei! Totuși nu se putea spune nimic împotriva lui: atitudinea sa era în mod firesc generoasă și lipsită de părtinire.

„Afurisită femeie, totuși, observa Rico, protejatul ei e bine făcut. Nu e un intelectual, are ceva sportiv; de nu ar fi așa, l-aș da afară. Umeri pătrați, privire rapidă. Un aventurier, nu se lasă tras pe sfoară de nimic."

Se duse la fereastră, strada era deja animată.

— Nu mai poți ieși pe fereastră... Am să te scot curând pe ușa hotelului. Portarul va crede că ești cineva care a venit să mă caute și pe care nu l-a remarcat atunci când a intrat.

Rico, la fel ca Margot, se uita țintă la gulerul murdar, răsucit în jurul gâtului puternic.

— O să punem noi asta în ordine, zise el, nu fără bună dispoziție.

— Dar poate că hotelul e supravegheat, spuse bărbatul.

— Ei bine, mă duc înainte să văd cam cum e atmosfera, în hol și pe stradă, zise Rico. N-am nici un chef să fiu prins, sunt diplomat, în post la Atena. Desigur, pot să fac pe prostul, să spun că mi te-ai prezentat, pe culoar, cu o cerere, dar am să trec drept imbecil, ceea ce este întotdeauna dăunător. Pe de altă parte, nu pot dori să nimerești în mâinile poliției, din moment ce... te-ai aflat la mine acasă.

Bărbatul răspunse:

— Domnule, vă mulțumesc. Accept. Voi face uz de generozitatea dumneavoastră. N-am chef să fiu arestat. Soția dumneavoastră a fost deja foarte amabilă cu mine. Dacă sunt arestat, voi face în așa fel încât să nu fiți în nici un fel compromis.

Se lăsă un moment de tăcere. Stăteau toți trei în picioare în mijlocul camerei.

— Dar ce o să faci după? continuă curând Margot cu voce liniștită, însă foarte fermă.

Cei doi bărbați se întoarseră spre ea.

— Mi-ai spus că vei fi prins în mod sigur.

— Asta mă privește, răspunse bărbatul, întorcându-se iarăși cu fața spre Rico.

— Cum vrei să se ascundă într-o țară ca Grecia, unde totul se bagă de seamă? spuse ea, perseverând cu blândețe.

Rico se încruntă văzând stăruința soției sale, dar se întoarse spre bărbat cu o curiozitate simpatică. Acesta își ținea firea, însă se simțea că era teribil de încordat. Existența curentă, la urma urmei, ne pune rareori în fața unei

necesități de viață sau de moarte: Rico putea fi mai sensibil decât mulți alții la excepțional.

— Nu vreau să-ți pun întrebări, dar presupun că vei da până la urmă peste niște prieteni.

— Poate.

— Nici vorbă, mi-ai spus că toți prietenii dumitale sunt arestați sau împrăștiați, observă Margot.

— Am să mă pierd prin sate.

— O, atunci vei fi remarcat imediat, murmură ea din nou, ridicând din umeri.

— Dar vorbesc grecește.

— Chiar și așa... Îți cer iertare, însă ai destui bani? gândi Rico cu voce tare.

— Da, mulțumesc.

Se lăsă din nou tăcerea.

Un soi de intimitate se stabilea între cei trei. Era mai întâi vorba de aceeași tinerețe, deja călită, între cele trei ființe. Apoi, hazardul acționase cu ei așa cum face în călătorii, războaie și revoluții, îi aruncase laolaltă într-un loc și îi silise să treacă peste obișnuitele lor prejudecăți și să se privească în față, omenește. Însă Rico și Margot nu izbuteau să-i aplice acelui tânăr politicos ideile lor de-a gata despre comunism. Priveau plini de curiozitate cum o ființă pe care o socoteau la fel de sensibilă ca ei putea să se zbată într-o asemenea jenă; or, la ființele cu suflet nobil, curiozitatea leagă inima de obiectul ei.

În pofida proastei impresii pe care o avea în legătură cu fizicul lor mult prea plăcut, bărbatul, la rândul său, nu găsea la acești doi burghezi neașteptați decât gentilețe și dezinvoltură. Simțea, firește, că oboseala îl făcea să încline spre indulgență, la fel ca parfumul lui Margot care, deși

foarte discret pentru el, impregna violent aerul; de aceea se gândi încă o dată sau de două ori la urgența de a se împotrivi gazdelor sale. Pe de altă parte însă, decisese că salvarea se afla pe calea pe care îl azvârlise întâmplarea.

Rico întrebă brusc:

— Ai luat cu adevărat parte la atentatul de la Salonic? Ești foarte angajat în comunism?

— Eram la Salonic în momentul atentatului. A trebuit așadar să plec de acolo. Nu am luat parte la el. Dar sunt agent al Internaționalei a III-a.

Spuse acest lucru încet și privi fără plăcere satisfacția pe care o arătau Rico și Margot. Ea surprinse acea duritate bruscă. De fiecare dată când vorbea despre comunism, se zbârlea la fel. „Dar și Rico l-a jignit."

Rico reluă iute:

— Îți cer iertare, am pus întrebarea prostește. Ce aș vrea eu să știu este dacă ești un șef, un om important. Desigur, ești comunist. În sfârșit, te întreb dacă poliția te caută activ. Asta că să-mi cunosc riscul.

— E dificil să vă răspund, polițiile își fac idei ciudate. Dar, în fine, nu sunt un șef, nici un om important, de nici un fel.

Margot simțise o umbră de scepticism în întrebarea lui Rico, iar acum simțea umilință afectată în răspunsul comunistului. Totuși, cei doi bărbați luptau și unul, și celălalt împotriva tuturor sentimentelor inferioare care îi puteau încerca în acel moment.

— Ascultă, reluă Rico, sunt tentat să am încredere în dumneata, într-un fel foarte personal. Și apoi, nu-mi place să dau pe cineva pe mâna poliției. Or, am impresia că asta voi face dacă eu te arunc acum iarăși în stradă.

Margot fu oripilată de acel *eu* folosit de Rico, dar acesta mergea totuși în direcția în care voia ea să meargă. Vedea că era sedus de intrus. Nu prevăzuse lucrurile până atât de departe, se gândise mai ales la prima mișcare de ciudă; dar reacția aceea favorabilă se potrivea bine, în ultimă instanță, cu ce știa despre Rico.

— Numai că nu știu ce pot face pentru dumneata. Nu te pot ține ascuns în acest hotel. Căci presupun că, după ce ai stat la adăpost timp de câteva zile...

— Ar trebui să ieși din Grecia, la urma urmei, tranșă Margot.

— Nu vei fi încă în siguranță, după asta. Dar nu ești nicăieri în siguranță, nu e așa? adăugă Rico cu un zâmbet de conivență.

Rico avusese o tinerețe furtunoasă, de care era departe de-a fi sigur că se încheiase; rătăcise din hotel de lux în hotel de lux, adesea fără bani, în secretă respingere a prejudecăților legate de multe lucruri și mulți oameni.

— Dar cine în lume este în siguranță? exclamă comunistul cu o veselie surdă. Pretutindeni există polițiii.

Rico zâmbi la această remarcă în care exista un abandon aproape amical și acea evaluare cinică a lucrurilor pe care le iubea, nu fără naivitate. Se simțiră toți trei amenințați și protejați totodată în camera aceea, bucurându-se de aceeași căldură animală, precară.

Margot visa, încântată că este lăsată, cum nu fusese niciodată, în seama romanescului. Era dezamăgită, de doi ani de când Rico lucra în diplomație, dându-și seama că era prea leneș și prea indiferent pentru a gusta misterul aleatoriu al afacerilor de stat.

Totuși Rico mergea mai departe.

— Dar, ca să ieși din Grecia, ai un pașaport în regulă?

— Da, am un pașaport egiptean, în regulă, cu toate vizele posibile. Mă numesc Michel Boutros.

— Bravo! aprobă Rico râzând. Dar uite, va trebui să mai aștepți câteva zile. Unde însă?

— Am o idee, strigă Margot.

Cei doi bărbați se întoarseră spre ea cu sentimente paralele: Rico, agasat de interesul pe care îl purta acestei afaceri de care i-ar fi plăcut să se ocupe singur, și Boutros, puțin dezgustat de acea solicitudine despre care simțea că devenea un pretext pentru o ceartă de familie.

— Dacă i-aș cere lui Malfosse? își întrebă ea soțul cu un zâmbet ironic.

Rico se încruntă și răspunse aspru:

— Ești nebună.

— Ba nu, iau asupră-mi să-l fac să-l primească... pe domnul Boutros câteva zile acasă la el.

Cei doi soți se priveau: Boutros băgă de seamă amărăciunea din fiecare dintre acele priviri și bănui un secret neplăcut.

— Ei, haide, nu-i poți cere asta lui Malfosse. Nu-i poți cere să se compromită și îi va fi neplăcut să te refuze.

— Dar putem găsi un punct de contact. Malfosse nu trebuie să știe neapărat că este comunist. Uite... tocmai caută un șofer. Știi să conduci?

— Da, știu.

— Ei bine!... Îți cer iertare că îți propun așa ceva, dar te-ar putea lua ca șofer. Ai acte, un permis?

— Am un permis internațional, eliberat în Anglia.

— Bravo! Și te pricepi și la mecanică?

— Da, am lucrat în uzină, dădu asigurări Boutros cu o umbră de mândrie care aprinse zeflemeaua în ochii lui Rico.

— Nu, ar trebui să-i spunem adevărul lui Malfosse, întrerupse acesta. Nu! Este imposibil. Îți interzic...

— Da, într-adevăr, este mai bine să-i spunem adevărul, dar ai să vezi, să-l fac să accepte.

Mai discutară câtva timp, sub privirea impasibilă a celui interesat. Margot își convinse în cele din urmă soțul, care – după ce se gândi mai bine – păru atras de renghiul pe care ea avea să-l joace necunoscutului despre care vorbeau.

Curând întocmiseră deja un plan de acțiune.

— Domnul Malfosse ne este prieten, îi explicară ei lui Boutros, e un francez care are afaceri mari aici și o vilă în împrejurimi, la Kifisia.

Se destindeau. Atunci simțiră oboseala. Lumina soarelui trecea prin perdele.

Margot îl privi pe comunist și îi spuse:

— Dar dumneata mori de sete.

Avea buzele uscate. Ea îi turnă un pahar mare cu apă Évian. El se aruncă asupra paharului. Îl priviră și li se păru că, în pofida împrejurării, bea cu lăcomie. Îi mulțumi cu un soi de grație severă. Apoi, cu un gest mașinal, scotoci prin buzunare. Ea îi oferi țigări, o brichetă. Fumară toți trei, el avu gesturi plăcute. Ea se întrebă dacă nu cumva corectitudinea lui era puțin artificială. Dar nu, nicidecum. Nu era corectitudine, ci simplitate. Își dori ca el să-i displacă pentru a-l putea situa deschis într-o anumită ordine socială, ceea ce se vădea a fi greu de făcut, într-o anumită măsură chiar agasant. „Evident, nu e un bărbat... bine", își repeta ea. Dar, odată ce spusese acest lucru, își dădu seama că problema nu era rezolvată.

Boutros se simțea observat, dar nu se sinchisea, copleșit de emoție și de oboseală.

— O să dormim două-trei ore; acum e șase și jumătate, spuse Rico. Nu trebuie să ne schimbăm obiceiurile: ne sculăm târziu. Dacă ești de acord, ai să dormi în baie.

— Trebuie să ne sculăm la opt, remarcă Margot, altfel vom ajunge târziu la Kifisia: Malfosse are să fie plecat la birou.

Îi făcură un fel de culcuș din blănuri și mantouri lângă cadă, pe jos. Boutros fu mișcat de gentilețea discretă a grijii lor.

Îi spuseră la revedere. Își strânseră toți trei mâinile, cu zâmbete firești.

— Îmi dai voie o clipă? Trec înapoi imediat.

Și Margot intră în camera lui Rico, a cărei ușă o închise în urma ei.

Rămânând singuri, Rico și Margot se simțiră amândoi stingheriți: era ceva nou între ei. Rico se simțea din nou cuprins de ciudă, dar se împotrivea acestui sentiment încă și mai mult ca înainte. Așa că spuse pe un ton echivoc:

— Doar ție ți se pot întâmpla asemenea lucruri. Ce idee să te așezi la fereastră...

Se întrerupse brusc, avea oroare să lase să-i scape astfel de vorbe tipice pentru un soț.

— Mi-era frig, trebuia să mă scol ca să închid fereastra.

El nu insistă; ea îl privea cu un aer liniștit și ferm. Rico se duse spre pat și spuse cu un mare efort de blândețe:

— Îți dai seama de inconvenientele acestei întâmplări. Vezi bine, omul ăsta cules adineaori din camera noastră, scandalul la legație, în Atena, folosirea sa împotriva italienilor?

— Dar, Rico, lucrurile s-au petrecut atât de rapid. Și de îndată ce polițiștii s-au apropiat, mi s-a făcut frică pentru tine. Era însă prea târziu.

În sinea ei, descoperea cu mirare, dar și cu o vie curiozitate, semnificația tot mai netă pe care o căpăta acea aventură: nu se gândise deloc la Rico, acționase pentru ea însăși, pentru a-și satisface instinctul. Și dacă nu-l putuse împiedica pe bărbatul acela să intre, existase un moment, mai târziu, când l-ar fi putut lăsa să iasă. Totuși, își spuse că, în afara acestor lucruri, nu trebuia să uite de simpla omenie, care era un motiv suficient.

— Dar puteam oare proceda altfel? Era atât de oribil să-l văd pe bărbatul ăsta tânăr și amabil...

— Ai văzut asta prin grilaj?

— Lucrurile astea le simți, iar eu am simțit o amenințare atât de brutală, am avut oroare de ideea de-a vedea cum îi pune cineva mâna pe umăr. Ai fi făcut la fel ca mine, te cunosc, cu oroarea ta față de poliție. Fără doar și poate că și din cauza ideilor pe care mi le-ai transmis am acționat astfel.

Rico rămânea îmbufnat.

— Da, dar...

— Dar ce?

— Nu știu, eu nu m-aș fi așezat la fereastră.

— Ce vrea să însemne asta?

— Nu știu. Toată viața ta este alcătuită din anecdote ciudate ca asta.

— A!... Dar, în sfârșit, nu crezi că băiatul ăsta merită să-i arătăm interes?

— E simpatic. Se folosește de noi, dar în mod deschis. Asta e bine. De altfel, nu pare rău , așa comunist cum e.

— Pare sincer.

— Dacă chiar este pe cât crezi tu, atunci e un prost.

— Nu pare.

— Nu, dar nu e nici o adevărată canalie.

— Nu pare făcut pentru meseria asta.

— Cu atât mai rău pentru el. În sfârșit, nu arată rău.

— Noapte bună, sunt frântă.

Îi sărută încheietura mâinii. Ca să intre din nou în camera ei, trecu prin fața lui Boutros, prăbușit pe un scaun. Chipul îi era încă încordat din pricina efortului pe care fusese nevoit să-l facă, în timp ce ea închidea ușa spre soțul ei. Se ridică.

— Vă mulțumesc. Sunteți amabilă.

Margot se lumină, dar – fără să scoată o vorbă – se făcu nevăzută.

Boutros se lungi pe culcușul improvizat.

Ce stinghereală! Ce ușurare! Și totuși era departe de-a fi salvat. Destinderea îi îngăduia însă să se creadă la adăpost. Revedea în minte ultimele zile, seara. Absurzii și magnificii teroriști din Salonic; discuțiile încâlcite, rezolvate printr-o violență puerilă. Șeful său rus, delegatul pentru Balcani, pe lângă care își făcea ucenicia, o ștersese și plecaseră amândoi pe un cabotier dubios. La Atena nimeriseră printre negociatori și flecari; iarăși discuții și apoi sosirea poliției. Ceilalți nu se clintiseră, dar rusul și cu el săriseră pe fereastră. Avea să fie oare căutat serios? Fusese cumva dibuit și identificat? Îi vor acorda importanță? Șeful său fusese de părere că era inutil să se lase prins în represiunea provocată de acea lovitură, prost concepută și zadarnică.

Fuga, goana pe străzi. Ce bine alergase, metodic și cu încredere. Și apoi, dintr-odată, viața răspunzând chemării

furioase a tinereții sale; nu era prima oară când îl scotea dintr-o situație încurcată. Chipul acela limpede, sânul acela alb întrezărite în toiul terorii, zâmbetul sigur al unei surori frumoase și bune. Și contrastul pe care-l făcea cu cenușiul searbăd al străzii acea adiere delicată când sărise pe fereastră.

Privea cada de baie, bideul, etajerele încărcate de accesorii, halatele care închipuiau de-a lungul pereților grații-oase și neplăcute siluete: era introdus la modul violent într-o intimitate. Cei doi copii care trăiau în această împărăție confortabilă îl primiseră totuși cu corectitudine și delicatețe.

O coroană de pe flacoane îl făcu să zâmbească, amuzat.

Se uita la toate, fără ostilitate, cu uimire. Toate lucrurile părăsite le regăsea aici, atât de straniu de inutile. Cam pe la optsprezece ani, luxul îl fascinase, timp de câteva ceasuri; acum mintea lui trebuia să facă un efort pentru a urmări conturul acelor obiecte improbabile. „Cum de puteau să-mi rețină atenția fleacurile astea?“ Parfumul care plutea mai dens decât în cameră, aproape lichid, îl făcu să-și amintească mai multe. Toate aceste lucruri însemnau bani, iar în mijlocul lor ceea ce se evidenția mai tare decât banii, dar întărit de bani, era femeia. Femeia și banii, pentru el, nu fuseseră decât un singur lucru. Nu o știuse la început. Banii, luxul, distracția aveau doar strălucirea pe care o dădeau femeii. Disoluția se produsese mai târziu: văzuse că femeia din brațele lui nu era alcătuită decât din bani. Respinsese totul.

De atunci, cunoscuse femeia săracă, lipsită de mijloace, goală; fusese nevoit așadar să se ferească de alte atracții. Însă nu mai avusese răgazul de a privi de foarte aproape; se aruncase în acțiune, în acțiunea care îl purifica de toate

acele amintiri sordide; era năpădit de treburi de dimineață până seara.

Dar iată că întâmplarea îl făcea să revadă toate aceste lucruri într-o noapte. Și pentru a-și pune pielea la adăpost, era nevoit să adopte un rol în firava comedie pe care un astfel de decor o inspiră întotdeauna. Căci nu voia să fie prins. Își jucase viața, firește, pe o anumită carte și avea să plătească, dar mai târziu, cu bună știință, după ce va fi făcut ceva. Trebuia așadar să se folosească de bunele sentimente ale celor doi. Aceștia se distrau; nu știau ce fac, dar dacă ar ști... Și totuși femeia aceea i se păruse că-i înțelege adevărata natură, preț de un sfert de ceas, în camera pe care i-o deschisese. Dar soțul ei? Trupul ei plăcut? Atât de alb.

Adormi dintr-odată, fără a se mai gândi să stingă lumina.

III

Vila din Kifisia

Raoul Malfosse avea cincizeci de ani. Născut în provincie, într-o familie din burghezia mijlocie, dar de stirpe veche, dorise, absolvind Politehnica, să facă avere mare. Era înzestrat cu una dintre acele naturi răbdătoare, care nu au nevoie de noroc, și reușise. Cu toate astea, acele naturi nu își pot asigura în mod egal toate satisfacțiile. Malfosse fusese părăsit de soție, care era frumoasă, romanțioasă. Marile lui afaceri de lucrări publice îl țineau o parte din an în Balcani, mai ales în Grecia; aproape seară de seară, în acele țări simple în care plăcerile plătite sunt prea necioplite, suferea din pricina îndepărtării lui de femei; inima îi rămăsese însă lipsită de cutezanță. În zadar primea în casa de la Kifisia – care este locul reședinței de vară a atenienilor – cele mai plăcute persoane, grecoaice sau străine.

În dimineața aceea, pe la orele zece, când tocmai ieșea de acasă spre a se duce la birou, în Atena, nu fu peste măsură de uimit s-o vadă sosind pe Margot Santorini; o știa bizară. Simți, ca de obicei la apariția ei, plăcere și amărăciune. Amărăciunea, tot ca de obicei, fu mai puternică: cine era bărbatul acela așezat alături de ea? Dimineața strălucea în toată splendoarea primăverii, iar vizitatoarea, foarte luminoasă,

în mașinuța ei verde ca apa, intra pe domeniul lui cu o putere primejdioasă.

Malfosse, care conducea el însuși, opri mașina de-a curmezișul pragului proprietății, iar Margot frână fix lângă el. Se treziră nas în nas și începură să râdă.

Ea se trase înapoi și opri mașina de-a lungul drumului. Malfosse își lăsă mașina acolo unde se găsea și se grăbi spre ea ca să sărute cu o fervoare țeapănă mâna pe care Margot i-o întindea prin portieră.

Boutros, ghemuit în colțul automobilului decapotabil, își încleștă dinții la vederea acelui gest, a vestonului de culoare închisă, a rozetei, la auzul vocii prea curtenitoare pe care, în cercurile mondene, parveniții o imită după vocea celor care îi primesc. Problema se complica; bărbatul acela nu va admite gluma și nu va da dovadă de generozitatea zăpăcită, dar nobilă, a celor doi Santorini.

— Scumpă prietenă, veneai să mă vezi! Ce noroc că sunt încă aici.

— Bună ziua, Malfosse. Pornisem de acasă cu ideea că te voi întâlni pe drum. Ești grăbit? Aș vrea să-ți vorbesc.

— Chiar deloc; în dimineața asta pot să nu merg la birou. Intră. Îți cer iertare, trebuie să trag înapoi mașina.

Margot deschisese imediat portiera și sărise jos; se îndepărtă ușor de mașină ca să evite o prezentare prematură. Malfosse aruncase o privire aspră, îndeajuns de inchizitorială, către necunoscut, apoi – ceva mai târziu – își luase un aer de corectă indiferență.

— Nu, am să las mașina aici.

Ea îl împinse spre grădină, cu o înfățișare serioasă. Nu o amuza ca de obicei să-l intrige pe Malfosse.

Boutros rămase singur. Kifisia este unul dintre rarele locuri împădurite din împrejurimile Atenei: privi printre

copacii ale căror umbre îl mângâiau destul de răcoros cum vibra fațada albă a vilei, de un stil amestecat, jumătate italian, jumătate spaniol, cu accentuări mediocre învățate la Școala de Arte Frumoase din Paris. Va rămâne oare liber și va continua să se bucure de aer și de soare? Burghezul acela era tare dezagreabil. Și de ce natură era puterea pe care tânăra femeie o avea asupră-i? Era cumva metresa lui? Avu din nou impresia că în jurul lui Margot plutea o atmosferă îndoielnică, în timp ce mai devreme, în mașină, atmosfera i se păruse atât de limpede, încât uitase de neîncrederea născută la contactul cu Rico. Tulburat, se încordă și își propuse să fie cinic: la urma urmei, dacă ea era o intrigantă, va ști să o exploateze.

— E încântător, Malfosse.

Câțiva cireși, în mijlocul peluzei destul de firave, își îngrămădeau florile albe.

— Da, e plăcut, recunoscu el.

Se scuză și lipsi o clipă ca să telefoneze la birou. Când se întoarse, ea se afla sub copaci.

— Malfosse, fii foarte gentil: dacă mă asculți, ai să mă înțelegi cu siguranță.

— Ce se întâmplă? Ai necazuri? Dar, draga mea prietenă, desigur, răspunse el cu voce convinsă.

În secunda în care ea se pregătea să vorbească, îl străfulgeră ideea că bărbatul pe care îl lăsaseră în mașină avea de-a face cu ce voia ea să-i spună, iar atunci chipul i se întunecă.

Nu se înșela. Totuși, istoria era atât de neașteptată, încât neplăcerea făcu loc uimirii, chiar amuzamentului, preț de o clipă.

— E nemaipomenit, doar dumitale ți se putea întâmpla o asemenea poveste. Ești mereu agitată, mereu ai nevoia asta de-a născoci... Tipic pentru Margot!

Era atât de drăgălașă printre acei arbuști înfloriți. Totul o avantaja: primăvara, rochia roz, împrejurarea aventuroasă care îi favoriza inventivitatea, prietena curiozității și a temerității. Carnația ei albă primea o lumină care se îndulcise deja pe miezul florilor; îmbrăcată în muselină, părea creată din aceeași substanță, înălțată de aceeași înflorire. Și totuși, printr-un efect misterios, părea, în metamorfoza aceea, mai spiritualizată. Simți pentru ea o dorință mai puțin indiscretă decât în celelalte zile, nu mai văzu, sub părul cu reflexe cenușii, în ochii aceia gri-albăstrii, ale căror adâncimi limpezi îl țineau mereu departe de un fund inaccesibil, vechiul miraj pe care i-l înlesnea cochetăria. Era încă și mai zorită decât de obicei, dar mai puțin pierdută; mai năvalnică și mai puțin crudă. „Ce o conduce în acest moment", se întrebă el, „fantezia sau mila? Ceva absurd sau ceva echivoc?" Nu putuse niciodată să se pronunțe cine anume era Margot.

Totuși, când ea ajunse la chestiunea încrederii, Malfosse se revoltă în termeni destul de tari, așa cum își luase deprinderea familiară cu ea.

— Ei, haide, scumpă prietenă, ar trebui să-mi cunoști sentimentele. Nu există nimic de care să am oroare ca de indulgența față de tipii ăștia și îmi ceri mie să asigur impunitatea unuia dintre ei. Asta e, mereu aceeași treabă, ignori cu totul felul meu de a vedea lucrurile din dispreț. E foarte frumoasă fantezia, însă de data asta mergi cam departe. Recunoaște. Nu simți ușurătatea conduitei dumitale. E de neconceput. Ah, mă mâhnești mult! Ei, hai, fii serioasă. Mai întâi, îți faci soțul să-și asume un risc enorm; de mine nu mai vorbesc. Credeam că, în fond, ești o femeie rațională. Dar, acum, într-adevăr... Am priceput, îmi spui că e

un tânăr simpatic, interesant și convenabil, în sfârșit, că valorează mai mult decât este.

Ei bine, iată un motiv în plus ca să facă închisoare, va învăța multe acolo. Sunt cei mai primejdioși comuniștii ăștia care nu sunt muncitori: ei sunt mereu cei care beneficiază de o indulgență absurdă. Știa bine ce făcea când debarca la dumneata acasă.

— O, bietul de el, chiar nu știa unde va nimeri.

Margot spuse acestea cu calm. În timp ce el vorbea, îl privea cu atenție; astfel îl făcu să-și secătuiască verva de indignare. Malfosse simți că ea descoperea unde anume greșea și prevăzu imediat că, o dată în plus, revelarea greșelilor lui îl va lăsa pleoștit. Cu toate astea, era deja lansat și mai continuă ceva vreme cu viteza dobândită.

— În sfârșit, Rico și cu mine avem situațiile noastre la Atena, care nu ne îngăduie luxul unor astfel de glume. Probabil că ți-a spus-o, chiar dacă e ușuratic el însuși. Și apoi, toate astea țin de roman; în zilele noastre, nu mai ascunzi pe cineva; nu mai suntem în Evul Mediu. Îți închipui că servitorii mei... Și apoi, după asta, ce am putea face?

Tăcu, iar ei nu-i mai rămase decât să spună:

— Și atunci, eu ce-am să fac cu tânărul căzut pe capul meu?

— N-ai decât să...

— Cum? Malfosse, doar n-ai să-mi spui că îl pot lăsa baltă acum.

— Ba da, draga mea, când ai făcut o prostie...

— Bun, atunci du-te să-i spui din partea mea să coboare din mașină și să plece! Nu avea nimic când a venit, poate să plece așa. Poți să-i dai, eventual, un bacșiș.

Și se așeză pe o bancă, smulgându-și pălăria într-un gest de ciudă. Malfosse rămase în picioare în iarbă, deja

pleoștit; ceea ce presimțise se întâmpla, avea să-l acuze că nu ține la ea.

— Evident, e foarte neplăcut să-l dai afară.

— Am să mă duc să o rog pe Avghi.

— Ești nebună! Ce vrei să priceapă din povestea asta?

— Ei bine, am să mă duc la șeful poliției!

— Margot, nu-ți bate joc. Se va servi într-o zi de istoria asta împotriva legației voastre, sau împotriva soțului, sau împotriva dumitale.

Simțindu-se descurajată, Margot se forță să vorbească.

— E totuna, nu credeam că ești atât de egoist și de indiferent. Și la fel de puțin uman, în fond.

— Cum mai exagerezi!

— I-am făgăduit tânărului ăstuia libertatea și, din cauza dumitale, făgăduiala asta devine o cruzime. Va fi prins până la urmă, iar eu îi voi fi prelungit angoasa. Uite ce faci: având nevoie de ajutor, m-am îndreptat în mod firesc spre dumneata, însă mă respingi, spunând că sunt nebună și proastă. Îți ceream să mă ajuți să-mi țin cuvântul: dar îți este totuna că am grija asta.

Malfosse oftă adânc și murmură cu voce aproape plângăreață:

— Nu spune asta.

Ea își ținea coatele pe genunchi și privirea ațintită în iarbă. Continuă calm:

— Ai pretins întotdeauna că ești prietenul meu, dar nu înțelegi absolut nimic din ce mă face să acționez în problema asta, nu m-ai înțeles niciodată... De altfel, se întrerupse ea ridicându-se pe jumătate și privind spre ușă, nu-l pot lăsa astfel afară, este foarte primejdios pentru el.

— Stai, spune-mi mai întâi ce anume nu înțeleg la dumneata, imploră Malfosse, măgulit de mâhnirea pe care atitudinea lui părea să o provoace, dornic din cale-afară să cunoască sfârșitul unui gând care îl privea. O făcu să se așeze din nou, cu forța.

— Lasă-mă, reluă ea, fără să-și bată capul să-i satisfacă în vreun fel curiozitatea. Da, crezi că mă ocup de tânărul ăsta ca să mă distrez, dar este o datorie. Rico îmi spunea că pentru ambasadori exista cândva un drept de azil: mi se pare că... după cum spui... camera mea este... un spațiu extrateritorial.

— Ești fermecătoare. Ce vrei să-ți spun?

— Mă iei peste picior. Dar tânărul ăsta sunt sigură că este cineva de condiție bună. Există ființe pe care nu le poți trata după regulile obișnuite. Binele care i se face nu se va pierde.

— Dă-mi voie să mă îndoiesc. Hai, îți fac o concesie: acum, că te-ai băgat în afacerea asta, admit scrupulele pe care le ai ca s-o lași baltă.

— Crezi că eu nu cunosc oamenii; dar am cunoscut deja tineri ca acesta. Nu știi că am fost infirmieră la zece kilometri de linia frontului. Minte înfierbântată. A nimerit la mine, ei bine, chiar că a nimerit bine.

— Fie, mă duc să-l văd.

Margot își reținu o mișcare de satisfacție și de eliberare. Voia un succes deplin; așadar, continuă ca și cum nu ar fi câștigat nimic:

— Sigur, du-te să-l vezi. După asta poate că nu ai să mai vorbești la fel. Crezi că sunt ușuratică, dar și dumneata ești, vorbești fără să știi.

Stătea mai departe aplecată în față, cu privirea în iarbă. Malfosse se ridică; zări atunci, în cuta rochiei, tot pieptul ei atât de alb, de dens, între brațele subțiri. Vederea acelui trup sortit moliciunii îl făcu să se îndoiască pe dată de toate cele de care se lăsa convins de ceva vreme. Recăzu în incertitudinile lui cu privire la Margot: i se părea, la fel ca tuturor bărbaților, că o femeie atât de evident făcută pentru a provoca dorința cea mai imediată nu se putea inspira ea însăși decât dintr-o asemenea dorință; orice altceva pretindea ea nu era decât șiretenie. Zărise un tânăr destul de arătos în mașină, se repezi să-și verifice bănuiala.

Dar nu terminase cu ea; cu un gest, îl opri.

— Dragul meu Malfosse, vrei să mă tragi pe sfoară. Vrei să-l vezi singur pe tânărul ăsta ca să te întorci apoi să-mi spui că e imposibil. Ba da, ba da. Ai să-i spui lucruri neplăcute, iar el îți va răspunde pe același ton. Va pleca și va da fuga să se arunce în gura lupului. Iar eu o să las impresia că am uneltit neînțelegerea asta ca să mă descotorosesc de el.

Se temea mult mai mult de primul contact al comunistului cu Malfosse decât de cel cu soțul ei; Malfosse era un burghez, ancorat în solide prejudecăți.

— Deloc, am să-l cercetez pe protejatul dumitale cu imparțialitate.

— Nu este protejatul meu, Malfosse, repet; nu îți cer să-mi treci cu vederea un capriciu, te implor să mă ajuți să împlinesc o datorie umană. Și vreau să faci asta din toată inima.

— Până una-alta, știi ce îmi ceri; nici mai mult, nici mai puțin decât să-mi risc situația la Atena.

— O, Malfosse, nu exagera! E ridicol ce spui. Nu riști absolut nimic. Cine va putea dovedi vreodată că ai fi știut

că omul ăsta era comunist? E doar un mecanic pe care ți l-am recomandat, asta-i tot. Cui îi va veni vreodată ideea să ne bănuiască de complicitate cu comuniștii, pe dumneata și pe mine?

Râsul ei limpede revenise. Nu mai rezistă și se năpusti spre grilaj.

— Mă duc eu, e mai bine așa.

Se grăbea cu o stângăcie grațioasă: ușoarele rotunjimi ale șoldurilor se unduiau agale pe picioarele subțiri, dar atât de elegante – lungi, deși nu era prea înaltă.

Boutros era afundat în umbra capotei. Nu se lăsă înduioșat de aerul de curaj vesel cu care se întorcea spre el, pe care îl avusese deja la momentul negocierii cu soțul ei; își cam pierduse răbdarea în cursul lungii consfătuiri secrete.

— Lucrurile merg foarte bine; vino, am să te prezint lui Malfosse. Este un om cumsecade. Dar te implor să nu-l judeci după prima impresie, îi cam dai fiori.

Îi spuse toate astea cu o calmă prietenie, însă el nu văzu decât străfulgerările malițioase ce scăpau din ochii lui Margot, fără voia ei, și nu erau decât consecința superficială a luptei pe care tocmai o dăduse și în care vechea ei cochetărie nu se ivise decât ca o amintire. Ricană în sinea lui. „Nu sunt decât un pretext în plus în jocul meschin al vieții ei de fiecare zi. Se servește de mine ca să-și agaseze soțul și amantul. Dar trebuie să trec prin asta."

Ajunseră lângă Malfosse. Bănuiala acestuia păru la început confirmată: protejatul era un vlăjgan destul de chipeș. Era adevărat că Boutros arăta mai bine sau diferit față de noaptea precedentă. Rico îi dăduse ceva de îmbrăcat; era proaspăt ras, cu părul bine periat.

Cu toate astea, în clipa imediat următoare, Malfosse se dovedi sensibil la aerul simplu și așezat al revoluționarului, care părea la mii de leghe distanță de a se gândi la motivele prea feminine pe care Margot le putea avea ca să se ocupe de salvarea lui. Lucrul era atât de evident, încât Malfosse înclină să admită și că, în cazul în care Margot era motivată de sex, ea n-avea totuși conștiință de asta.

— Tocmai mi s-a vorbit de dumneata... Ești bun mecanic?

— Nu prea rău, cred.

Cei doi bărbați începură să vorbească despre mașini, spre marea satisfacție a lui Margot.

Malfosse era încântat de bunele maniere ale lui Boutros. Acesta, la rândul lui, nu-și putu bate joc mult timp de acel domn care se hotărâse să ignore ceea ce putea fi obiectul scrupulelor sale – faptul că omul care îi era recomandat era comunist –, căci văzu că Malfosse se stăpânea din devotament pentru tânăra femeie. Dacă era amantul ei, era într-adevăr un amant plin de respect față de personalitatea metresei lui. Dar, în cazul ăsta, ea părea cu atât mai șireată.

În realitate, Malfosse trebuia să facă un efort pentru a nu renunța la ostilitate. „Este cu atât mai primejdios cu cât pare să fie mai puțin. Este un prizonier care le zâmbește gardienilor ca să le smulgă cheia temniței. Poate că într-o bună zi am să-mi mușc degetele pentru prostia în care mă arunc cu bună știință, din cauza nebunei și viclenei ăsteia de Margot. Poate că este un viitor Lenin."

— Ei bine, vino la garaj! Am să-ți arăt mașina. Vrei să mă aștepți aici un moment, dragă prietenă? adăugă

Malfosse pe un ton sec, ce nu o înșelă pe Margot. Nu o privea ca să n-o vadă bucurându-se de succesul ei.

Cei doi bărbați se îndepărtară. Margot se așeză din nou pe bancă, sub cireși, și își aprinse o țigară. Umbra ușoară a frunzișului, asemenea celei a unor norișori, o ademeni în tihna ei; stătu în sfârșit să cugete la istoria asta. Până atunci, exaltarea se confruntase în mod confuz înlăuntrul ei cu teama. Dar acum ieșise din momentul primejdios: nimeni nu va cunoaște vreodată trecerea riscantă a acelui om pe la Acropolis.

Dimineața fusese tot tensionată. Trezită foarte devreme dintr-un somn scurt și greu, se așteptase în fiecare clipă să vadă intrând poliția. Se temuse pentru Rico mai mult decât în cursul nopții. Un comisionar al hotelului o speriase zdravăn aducându-i o invitație la legația Angliei.

În sfârșit, Rico se sculase. Îl auzise deschizând ușa dinspre oaspetele lor, care încă mai dormea, și trezindu-l. Rico nu venise în camera ei, iar ea nu se mișcase în tot răstimpul cât celălalt își făcuse toaleta. Apoi Rico și-o făcuse pe a lui, tot fără să intre în camera soției. În fine, venise s-o înștiințeze că se putea îmbrăca.

— Între timp o să luăm amândoi micul dejun, el și cu mine, îi aruncase, nu fără maliție.

Își manevraseră cu măiestrie servitorii dintr-o încăpere în alta.

Ce fusese acel moment ciudat, petrecut între patru ochi de cei doi bărbați? Rico păruse foarte mulțumit; chipul comunistului era însă indescifrabil. Fusese surprinsă de înfățișarea lui plăcută, care se datora întru câtva îngrijirilor discrete ale lui Rico.

Constatând cât de mult haina îl face pe om, reflectă un timp la forța prejudecăților. S-ar mai fi ocupat oare de acel bărbat dacă i s-ar fi părut mai neșlefuit, mai insolit? Ar fi vrut să-l vadă mâncând ca să știe dacă o va șoca sau dacă va dovedi timiditatea aceea umilă a oamenilor fără maniere în fața celor care au așa ceva. Își aminti de un mare pictor pe care îl văzuse înjosit de jenă la masa unei femei care avea un nume răsunător, deși nu era decât o parvenită plină de ifose. L-ar fi iertat oare dacă ar fi dovedit o asemenea lipsă?

Chinurile lui Margot reîncepuseră în momentul ieșirii din hotel. Rico se purtase desăvârșit; se dusese mai întâi singur în recunoaștere și ca să aducă mașina. Între timp, ea făcuse un pachet cu haine mai vechi pentru Boutros, pe care îl lăsase singur. Rico se întorsese, anunțând vesel: „N-am văzut nici măcar un singur cap de polițai". Trecuseră toți trei împreună prin vestibulul hotelului, Rico ducând cu Boutros o conversație începută pe culoare.

„Rico s-a purtat foarte șic, se gândi ea, și totuși nu îi sunt deloc recunoscătoare. A făcut toate astea împotriva mea." Îi îmbarcase cu mare amabilitate.

În Atena, apoi pe drum, ei îi fusese încă teamă. Mai ales la un moment dat, când crezuse că o mașină se ținea după ei. Exasperată să tot tremure, se oprise brusc și o lăsase să treacă. Erau, în mod evident, niște turiști inocenți. Atunci începuse să se destindă.

— Ah, nu îți fac vreun reproș, exclamase ea aprinzând o țigară, dar ce frică mi-a fost! Ei, acum e mai bine.

El, care nu se clintise și începuse de asemenea să fumeze, răspunsese pe un ton serios:

— Vă cer iertare.

— Cred că suntem salvați, nu-i așa? Totuși, bănuiesc că ai trecut printr-un moment neplăcut noaptea trecută, în fața grilajului meu. Și când mă gândesc că am fost gata să nu te las să intri. Ai fi intrat cu forța?

— Mă tem că da, răspunsese el cu un zâmbet animalic, era singura mea șansă.

— Ei bine, aș fi fost furioasă, dar n-aș fi țipat. De teama scandalului, fără îndoială, nu se putuse împiedica să adauge.

— Ați fost șic.

— Nu știu de ce te-am lăsat să intri. Mi-era frică să nu vă bateți în fața mea. Și apoi, mi-ai părut simpatic ca un personaj de cinema.

El se încruntă. „Se amuză."

— Dar dumitale ce ți-a trecut prin minte când m-ai văzut la fereastră?

— A fost ca un miracol, un miracol pe care îl așteptam; de altfel, mi s-a părut că sunteți bună.

Fusese pe punctul să mai adauge ceva, dar tăcuse. Evita, fără doar și poate, o vorbă de gratitudine facilă; cu toate astea, lăsase să-i scape o ocheadă care voia să însemne ceva de genul „Erați frumoasă". Pe ea o frapă duritatea cu care el reteza orice aluzie galantă.

În timpul drumului rămas vorbiseră puțin. Ea nu îndrăznea să-i pună întrebări, iar el părea să se teamă de orice cuvânt care ar fi sunat nepotrivit între ei. Se străduia în mod vizibil să nu știe despre ea decât ceea ce putea să-i placă. Această rezervă atentă îi plăcea lui Margot și o atrăgea. Vedea în ea și neîncredere, dar nu îi purta pică pentru asta.

Ce fel de bărbat era? Îl cunoștea mult mai puțin decât cu o seară înainte. Îl privise din nou fără să pară că o face.

Era mai degrabă masculin decât frumos, mai mult suplu decât elegant, mai mult grav decât fin, mai mult mândru decât nobil. Pe trăsăturile accentuate și chinuite ale chipului brun era ceva care le însenina. Peste o mare grijă, un soi de pace. În orice caz, forțele lui erau întoarse spre interior. Și în zadar acea resorbție părea contrazisă la răstimpuri de ochii negri și ageri, de dinții strălucitori, de o gură senzuală și de asemenea de mâini subțiri, de genunchi care se îndoiau repede.

Toate aceste semne o avertizau pe Margot că un astfel de bărbat nu îi putea acorda decât o atenție momentană și distrată. Totuși vedea bine că, la rândul lui, și el o observa pe furiș. Avea sensibilitate. Dar dacă nu se gândea cumva decât să o exploateze? Nu o lua oare drept o proastă? Sesiza toate nuanțele intențiilor ei – ocheade și zâmbete pe jumătate schițate o informau pe Margot despre asta. Așa că nu se putea înșela cu totul asupra ei. „Dar de ce ar fi sigur de mine? De ce să nu creadă că am acționat dintr-un impuls absurd sau din curiozitate sadică? Ei, lucrul cel mai simplu este că se gândește la cum să-și salveze libertatea și la nimic altceva, are dreptate. Eu îmi fac treaba la rândul meu, îi asigur drept de azil."

Malfosse se întoarse singur, cu aerul cuiva care a pus la punct o problemă delicată și este gata să suporte consecințele actelor sale. Margot, trezită, se bucură imediat de buna lui dispoziție.

— Ei bine, ce părere ai? întrebă ea fără grabă.

— Pe cuvântul meu! Poți avea în el o încredere oarbă... Nu arată rău, adăugă el pe dată cu o privire șireată, care o făcu pe Margot să se amuze pe cinste. În sfârșit, îl păstrez, fii mulțumită. Le voi spune servitorilor că este un mecanic

pe care l-am împrumutat de la lucrările din port. Dacă se întâmplă ceva neplăcut, voi spune că a venit să mă implore să-i dau de lucru. Sper că nimeni din vilă n-a văzut că l-ai adus dumneata. Dar nu are bagaje; cum o să se interpreteze chestia asta?

— Ba da, are un pachet în mașină, cu niște îmbrăcăminte mai veche dată de Rico. Doar să-i scoată monograma, de pildă. M-am gândit la toate. În ce mă privește, Malfosse, cred că putem avea încredere în el. Dacă e prins cumva, nu ne va denunța.

— Nu știu. Oamenii ăștia ne urăsc pe toți. Ce nebunie!

— Ei, hai, nu mai bombăni.

— Ai să mă silești să nu am șofer câteva zile... Am să mă duc să vorbesc despre toate astea cu Rico; să-i trag o săpuneală. Ar fi trebuit să te împiedice.

— Deloc, îți va mulțumi la fel ca mine.

— Din păcate! E și mai nebun decât dumneata. Fără el poate ai fi mai puțin nechibzuită. Dar ce vom face cu acest... Boutros?

— Ascultă, o să vorbim în seara asta. Vino să cinezi la hotel cu noi.

— Nu, în seara asta nu sunt liber.

— Ei bine, atunci îți voi telefona mâine-dimineață. Trebuie să fug; iau dejunul cu familia Kalandaris la golf.

— Ai să întârzii teribil. Fug și eu în urma dumitale. Englezii cu care prânzesc au să mă aștepte.

— Îți voi purta o recunoștință veșnică, Malfosse.

— Mda! Vezi să nu!

— Malfosse, ești drăguț, am să vin mâine să-mi văd protejatul.

— A, asta nu. Ai atrage atenția servitorilor. În fine, să vedem, mai gândește-te. Îți interzic.

— Bun, pot totuși să vin să te văd pe dumneata. Nu îi voi vorbi decât cu aprobarea dumitale. Nu te teme de nimic. Vrei deja să-l ții doar pentru dumneata. Ce succes are tânărul ăsta!

Părea că și-a regăsit acel amestec de cruzime și de bunătate în buna dispoziție cu care îl obișnuise mereu. El o scruta pierdut, cu totul dezorientat. Vocea ei de contralto, când râdea, îi umfla gâtul de porumbiță. Malfosse se molipsi și se înveseli și el în disperare de cauză. Era, în fond, mulțumit că Margot îl rugase ceva, era mândru de felul în care o ajutase, aștepta de la povestea asta unele avantaje sentimentale.

— Ar trebui totuși să-mi iau la revedere.

— Nu, lasă-l, Joseph tocmai se ocupă de instalarea lui.

— Va mânca alături de servitori. O, sărmanul, la asta nu mă gândisem!

— Va lua masa împreună cu grădinarul meu.

— Totuși, când i-am propus să treacă drept șoferul dumitale, abia dacă m-am scuzat. A fost cam nepoliticos din partea mea. Asta nu-i va îndulci opiniile.

— Dar, draga mea, se poate socoti fericit. Ești incredibilă. Pierzi complet sensul situației. Și apoi, în sfârșit, domnul acesta are desigur gustul egalității.

— Mă îndoiesc, murmură ea cu un zâmbet ciudat.

Margot sări în mașină. Pe când întorcea ca să iasă în drumul spre Atena, văzu pachetul pe care Boutros îl lăsase pe banchetă. Era pe punctul să oprească mașina când apăru el însuși în pragul grădinii. Se grăbi spre portieră.

— Pachetul dumitale!

— Mulţumesc, doamnă. Mulţumesc pentru tot... Accept ce se face pentru mine fiindcă se face pentru dumneavoastră.

Tăcu şi o clipă mai târziu dispăru. Ea demară, încântată.

IV

Golful Faliro

Pentru a merge de la Kifisia, care se află în nord-estul Atenei, la Faliro, în sud, Margot se văzu nevoită să străbată toată aglomerația metropolei.

Atena este un mare oraș modern, cum există acum mai multe împrejurul Mediteranei. Ea extinde în toate direcțiile, pe un sol golaș și inegal, o lungă periferie de ipsos și praf. Terenurile virane se amestecă cu spațiile construite, șoselele bune le urmează celor proaste, pe care se hurducă mașinile americane, franțuzești și italienești. Există, de vreo treizeci-patruzeci de ani, o hidoșenie a orașelor din sud care se ia la întrecere cu hidoșenia celor din nord. Cine a văzut un cartier muncitoresc în plin deșert, năpădit de nisipuri, sau un cartier burghez care își înalță cazărmile din cărămizi și olane fierbinți pe o colină pleșuvă nu mai poate crede că soarele înfrumusețează totul.

În apropierea mării, alternanța vilelor și a cârciumioarelor periferice ar fi putut s-o facă pe Margot să se gândească la tristețea împovărătoare a Coastei de Azur.

Un teren viran în mijlocul altor terenuri virane, acesta este golful Atenei. Golful Romei este mai puțin mizerabil, căci nu departe de Via Appia se deschide asupra întregului

șes roman și își face buncărele din tumuli sparți. Cu toate astea, dacă la Atena nu s-a putut amenaja pe un sol definitiv plat și jupuit decât o suită de nouă găuri de golf, aceasta se află la malul apei, iar în fața scării verandei se îngrămădesc vălurelele imobile ale Mediteranei.

Toată lumea era la masă. Fiecare o cercetă cu grijă în timp ce se așeza scuzându-se veselă: se dusese la Kifisia pentru a vizita o vilă de închiriat pe vară și intrase și în casa lui Malfosse.

Erau acolo oameni pe care îi întâlnea zi de zi. Cei trei ambasadori își lungiră nasurile la unison. Pahlen, ambasadorul Germaniei, alături de care se afla, o asculta cu indiferența lui dispreţuitoare. Soții Kalandaris și câteva personaje nedesluşite nu izbuteau să-și vădească prezența. Avghi Corditi îi aruncă lui Margot un zâmbet complice.

— Ia te uită, credeam că trebuie să pleci foarte devreme la Paris.

— Nu știu.

Avghi era fiica unui grec și a unei englezoaice; pe chipul ei uscat, negricios, ochii verzi deschideau un orizont insolit. Se vorbea în societatea ateniană despre depravarea și răutatea cuvintelor ei. Margot o găsea prea deocheată, însă generoasă; le era devotată prietenilor, copleşindu-i totuși cu glume înțepătoare, și nu se mărita pentru a se dărui mai bine amorului. Ea și Pahlen erau singurele două persoane remarcabile pe care Margot le cunoștea la Atena, în afară de doi-trei englezi. Din păcate, Pahlen nu-și abandona niciodată rezerva; cât despre Avghi, deși era mereu absorbită de câte o pasiune, nu destăinuia nimănui căldura acesteia, nu scoteai de la ea decât vorbe atent goale.

Margot, după ce băuse un Bronx și mâncase dintr-un delicios pepene galben, resimți ca de obicei efectul naturii sale fericite; privi pe toată lumea cu plăcere. Spre cei care o lăsaseră, în ajun, plictisită și nemulțumită, se întorcea mereu cu un elan reînnoit, ce o făcea să-i vadă preț de o clipă reîmprospătați și rezugrăviți. Dar, în plus, în ziua aceea, avea sentimentul vesel că, prin povestea ei cu comunistul, le juca un frumos renghi tuturor celor de la masă. Desigur, cu toții se gândeau că ea cocheta cu Malfosse – oare cu cine nu credeau că ar fi cochetat? –, dar nu bănuiau scandalul sub care ar fi putut atât de bine s-o strivească. Cine, printre ei, ar fi aprobat ce făcuse? Avghi? Totuși, aceasta n-ar fi admis faptul că Margot acționase fără un mobil senzual și că, în rest, se expusese deliberat unui pericol social. Pahlen, poate; pentru că iubea riscul; dar nu acest gen de risc. Ceilalți s-ar fi arătat mult mai răi decât Malfosse; nu trebuia decât să te uiți la chipurile lor ca să te convingi: în aerul blond al verandei, pe fundalul albastru al apei, alternând cu chipurile fade ale unor femei de mâna a doua înecate în rochiile lor albe, se detașau mutrele congestionate, vorace, descătușate ale lui Ferid și Staalbaum, care mestecau vârtos. Totodată, începeau să vorbească iar despre apropiata croazieră în Creta, ca și cum n-ar fi epuizat subiectul, în ajun și în zilele precedente, strecurând pe ici, pe colo glume circumspecte la adresa lui Malfosse.

Pentru a-i sâcâi, începu să-și laude complicele. Acesta câștiga, este adevărat, în comparația cu toți ceilalți. Totuși entuziasmul i se topi curând. La urma urmei, Malfosse i se păruse în acea împrejurare, la fel ca în viața de zi cu zi, serviabil fără vreun elan de generozitate, luându-și mereu aerul că greșește.

Ceilalți o ascultau cu acea ezitare în judecată pe care o aveau întotdeauna în fața ei cei ce, fără să o înțeleagă bine, o priveau trăind. Se prefăcea cumva că îl vorbește de bine pe Malfosse pentru a-i deruta prin cutezanță sau poate că era real acel miracol pe care ea îi făcea să-l întrezărească: o femeie frumoasă și dreaptă, fără nici un viciu și totuși deloc dulceagă? Gloata indiferenților, care o cunoșteau încă și mai puțin decât aceștia, o credea ușuratică; doar două persoane erau sigure de contrariu, Avghi și Pahlen, care – de altfel – o disprețuiau pentru această atitudine. Margot era amuzantă, ceea ce făcea din ea o excepție; de aceea era, la fel ca Avghi, foarte căutată și foarte criticată. Pe deasupra, bărbații o doreau, așadar femeile o condamnau. Verdictul lor era agravat mai întâi de considerentul că Margot își croise prost viața: după un prim mariaj, cu totul nefericit și de altfel prompt anulat, trăise în mod îndrăzneț la Paris și prin alte locuri, așa se spunea; în sfârșit, îl luase în căsătorie pe unul dintre amanții ei, Rico. Or, Rico, departe de a-i aduce vreun sprijin, îi făcuse situația și mai riscantă. Pe de altă parte, nu faptul de-a avea câțiva amanți strică reputația unei femei, ci lipsa ei de zel în a-și orienta cum se cuvine această reputație. Lumea nu cere altceva decât să nu vadă, totuși trebuie să ai grijă să-i închizi ușor ochii, așa cum vrea. Asta își refuza Margot, cu o îndărătnicie de veselă bravadă. Nimic nu o amuza mai mult decât să dea motiv de bârfă; parcă ar fi fost o fetiță care aruncă grăunțe în curtea cu orătănii. Știa bine ce face, la urma urmei, căci clevetirile dintr-un anumit moment erau curând distruse de clevetirile momentului următor, iar cu timpul oamenii erau nevoiți să recunoască faptul că nimic nu era dovedit. Însă rămâneau

nemulțumiți și dezorientați. De aceea bărbații, în fața celorlalte femei, își disimulau admirația și teama pe care le-o inspira Margot și încercau chiar s-o denigreze; dar, când se aflau singuri în fața ei, erau mult mai respectuoși decât în fața oricărei alte femei.

După câtva timp Margot își dădu seama că o comparație între chipul nou-venit al lui Michel Boutros și chipurile prea cunoscute îi muncea mintea. Prin efectul acelui mimetism care conduce naturile generoase, începea să vadă pe dată oamenii și lucrurile din jurul ei cu ochii celui care îi tulburase recent sensibilitatea.

Voi să se apere, să se arate capabilă de ironie și imagină o comedie fantastică: comunistul se afla acolo (însă numai ea îl vedea), privea acea colecție de diplomați din jurul mesei și se indigna; la rândul lor, ei erau transportați acasă la Malfosse și nu aveau suficiente sarcasme la adresa aventurierului în favoarea căruia lucrurile se aranjau atât de blând. Prejudecățile se exercitau mecanic, își răspundeau cu siguranță. Or, râsul e stârnit de ceea ce este mecanic într-un spectacol; Margot putu așadar să râdă pe seama lui Boutros, ceea ce dovedea libertatea ei de spirit.

Totuși se gândi iarăși, așa cum o făcuse de la Kifisia, la caracterul ce o frapase în masa confuză încă a trăsăturilor protejatului ei: chinul cu dificultate depășit, dar în sfârșit ținut în frâu, pacea cucerită. Asta conferea o maiestate pe care nu o regăsea pe nici unul dintre chipurile ce se rotunjeau sau se alungeau în jurul mesei. În ciuda șireteniei savante a unuia, a amărăciunii mușcătoare a celuilalt, Ferid și Staalbaum nu erau decât niște brute; Melançour era un copil bătrân. Se întoarse cu aviditate spre Pahlen.

Era un bărbat frumos, înalt, palid. Știa că era capabil și ambițios. Din 1916 fusese exilat din Marele Cartier General german pentru că prevăzuse evenimentele din 1918; raliat printre primii republicii, aștepta cu nerăbdare o ambasadă sau un post de conducere în Wilhelmstrasse. Margot înțelegea în ziua aceea mult mai clar semnificația atitudinii lui: de zece minute îi vorbea despre vreme, despre căldura acelui început de mai. Dovedea o grijă îngrozitoare în a detalia banalități într-o franceză pură și cu totul decolorată; abia de întorcea o secundă, din când în când, ochii lipsiți de expresie spre ea. Se ținea foarte strict la o parte de adunarea aceea de fantome din jurul mesei. Ea îl respectă brusc pentru indiferența impecabilă pe care le-o arăta ei și celorlalți. Bărbatul acela punea cu siguranță la cale un joc violent, precum comunistul; numai astfel de oameni trăiesc viața. Dar ea? Ea se mulțumea cu părticica fiecărei zile; pentru Pahlen, era una dintre acele fantome inconsistente care îl înconjurau și pe care nu le vedea. Și, fără doar și poate, Boutros o judecase la fel. Cu toate astea, nimerind în camera ei, îi dăduse prilejul să trăiască iar puțin; se temuse, dar reacționase bine; el găsise totuși în persoana ei un ajutor neștirbit de nimic grav; de aceea fusese neîndoielnic sincer când o felicitase. Margot se uită la toți oamenii din jurul ei cu mândrie și dispreț; regretă teama care o urmărise până în acel moment nesperat și își făgădui să-l susțină pe Boutros de acum încolo, fără nici o restricție.

Pahlen ăsta nu era cumva ce visase ea pentru Rico? Dar cum de putuse să creadă în Rico? Cât fusese de proastă, de ignorantă în privința oricărui orizont ceva mai larg. Totuși, îl judecase corect încă din prima zi, de vreme ce îl

iubise pentru ceea ce era pierdut și inutil în el. Dar, totodată, se amăgise că îl va face să devină altul decât era, iar iluzia asta jucase un rol absurd în momentul căsătoriei. Fără momeala asta, ar fi fost ceva mult prea neliniștitor să-și lege viața de tânărul acela straniu, nu lipsit de voință, ci înverșunat să se nege pe sine și să se distrugă, pe care îl întâlnise într-o seară la Monte-Carlo, acasă la o englezoaică foarte bogată. Sârguincios la modul sumbru în meseria sa de bărbat cu lipici la femei, o privise cu ochi mâhniți.

— E interesantă, în momentul ăsta, politica balcanică? îl întrebă ea dintr-odată pe Pahlen.

Acesta se opri în mijlocul balivernelor pe care le debita, întoarse încet spre ea o privire mai rece și mai greu de prins decât un curent de aer și nu răspunse nimic.

Margot puse la întâmplare câteva întrebări la care el nu răspunse decât prin monosilabe cu totul descurajante. În fine, îi spuse din vârful buzelor:

— Dar ce te-a apucat?

— Ai aerul că te plictisești atât de tare, încât presupun că politica șomează în Balcani.

Buzele diplomatului păliră; asta voia să fie un surâs.

— Iată cel mai grav reproș care mi s-a făcut vreodată în cariera mea: am aerul că mă plictisesc.

— Dacă nu e politica balcanică, atunci înseamnă că eu sunt cea care te plictisește.

— Nici că poate cineva să dea mai bine de înțeles vecinului că nu știe să amuze. Te implor să-mi accepți regretele.

Ieșeau de la masă, se văzură despărțiți. Ceva mai târziu însă ea i se alătură.

— Ar trebui să mă eviți, glumi el cu răceală.

Zâmbetul distant risca să dea un sens pozitiv vorbelor sale: o găsea insistentă până la vulgaritate.

Totuși, ea nu ținu seama de această părere: lua ca pe ceva măgulitor faptul că el nu făcea nici un efort să-i ascundă lipsa totală de galanterie. Părea admită astfel că ea îi putea înțelege disprețul pentru relațiile lor neînsemnate. Margot îi răspunse, negândindu-se de altfel decât la ideea pe care o urmărea de multă vreme.

— Dumneata nu mă plictisești deloc; dimpotrivă, mă interesezi mult. Însă nu omul care ești dumneata aici, la Atena, mă interesează... De pildă, nu ți-ar plăcea mai mult să fii la Moscova?

— La Moscova?

— Mie mi-ar plăcea mult să fim trimiși la Moscova. Aș vrea să-i văd pe comuniști de aproape. Sunt mulți pe aici?

— Au făcut să se vorbească despre ei în ultima vreme, dar asta nu înseamnă că și există.

— Dar în Germania, în Franța, există.

— Așa se spune.

— Cum? Ce? Nu sunt sinceri?

Pahlen nu răspunse, sâcâit.

— Ce? Crezi că spun o prostie. Sinceritatea nu există!

În fața acelei înverșunări, Pahlen își fixă din nou pupilele reci pe gureșa aceea. Unde voia să ajungă? Nu cumva îi făcea avansuri? Era ceva contrar caracterului pe care i-l atribuia: o megalomanie tumultuoasă și fără obiect, o arogantă lipsă de temperament. Fără doar și poate că mintea ei era ocupată acum de vreo toană, de vreo larvă intelectuală. Totuși, cum ultima ei întrebare atingea în el ordinea de reflecții cea mai constantă, nu se putu împiedica să-i răspundă cu glas scăzut:

— Majoritatea bărbaților nu sunt sinceri nici măcar când vor, pentru că nu au destulă forță. Doar cei foarte mari, care sunt de asemenea cei mai șireți și cei mai ascunși când e vorba de detalii, sunt sinceri: Napoleon, Bismarck. Această sinceritate este singura – și este cumplită.

Imediat nasul i se alungi, se lăsase prins în cursă.

— A, da! Înțeleg... da, da. Mulțumesc pentru marea cinste pe care mi-o faci, murmură Margot. Ai binevoit în sfârșit să-mi spui ceva inteligent.

Îi întoarse spatele, cu râsul ei răsunător, dar – plecând – cugeta cu o grijă înfocată la ceea ce tocmai auzise.

Se îndreptă spre zona de start; i se oferi să intre în două sau trei grupuri de patru jucători, dar refuză, așa cum făcea adesea. Nu voia să-și părăsească șirul gândurilor; și apoi, știa că se va distra încă și mai bine decât de obicei uitându-se la ceilalți.

Toate terenurile de golf din lume se aseamănă; ele jalonează pistele saxone pe întreaga planetă. La Atena, ca și prin alte părți, câțiva englezi și americani își împing mingea după care se țin veșnic prin lume, antrenând pe urmele lor neamurile inferioare care – deși crescute de bone și îmbrăcate la Londra – par stângace în imitația ritualurilor rasei stăpânitoare.

Aidoma lui Don Quijote și lui Sancho Panza, se iviră mai întâi persanul și albanezul. Pe *tee* – zona de început –, Ferid își depărtă picioarele scurte, fără a le putea îndoi, își înfipse bărbia în pântece, gâfâi, ajustă scurt mișcarea, asudă și, cu o ușoară balansare, trimise o minge joasă, deloc lungă, dar dreaptă. Melançour îl înlocui. Rămase drept, deși legănându-și crosa în dreapta și în stânga într-o

semnalizare dezordonată, uitându-se în zare, alături de mingea sa, care păru imediat a fi o misterioasă sferă mică și albă, folosită la magie, așezată pe o piramidă antică. Brusc, o rafală de siroco mătură ciorapi, picioare și ustensile: mingea acroșată ca prin miracol se lansă într-o sublimă spirală pe verticală.

Apoi, cei doi camarazi, urmați de doi puștani din Pireu, înaintară cu gravitate spre absurda lor aventură, printr-un *no man's land* unde ridicolul era singurul pericol pe care îl înfruntau. Ajungând în dreptul lui Margot, își întoarseră amândoi capetele spre ea dintr-o mișcare, ca doi buni ofițeri dresați după metoda germană.

După aceea se desfășură o galantă partidă în patru: agentul lui Standard Oil, cel mai puternic diplomat al locului, un uriaș, campion al clubului; soția sa, o grecoaică americană a cărei opulentă statură de Venus din Milo îi umplea puloverul. Ea era partenera de joc a ultimului bărbat cu succes la femei pe care îl putuse recruta ministerul din Quai d'Orsay, un secretar de ambasadă prost îmbrăcat, vulgar, dar serviabil. Soțul ei era partener cu cea mai frumoasă femeie din Atena, care copia întocmai modelul nimfelor de la Saint-Cloud, îmbrăcate de Chanel.

Se perindară apoi mai mulți greci care luptau îndatoritori cu obezitatea, înclinația lor turcească.

Pahlen fu ultimul, singur. Silueta sa în repaus, în timp ce *caddie*-ul îi pregătea mingea, era extrem de nobilă. Apoi execută un balans foarte studiat; în sfârșit, o detentă teribilă dezvălui dintr-odată mașina de război de sub inocenta mătase albă.

Margot plecă să se plimbe de-a lungul mării. Câtva timp se mai bucură încă de rezerva ei malițioasă și ageră în

mijlocul acelei gloate de paiațe inconștiente pe care le zărea în jurul ei, bătând câmpii cu gesturi afectate. Apoi, încetul cu încetul, își dădu seama că se plictisea. Ce ar fi putut s-o amuze? Să se întoarcă la Kifisia și să-l ia pe comunist la întrebări? Era curioasă și, pe deasupra, mulțumită că își putea agăța de data asta curiozitatea de ceva solid. Ce era el oare? Un șef? Va deveni cumva un om mare, un om teribil, pe care toți cunoscuții ei l-ar urî? Își imagina un mister în viața aceea încordată, dificilă. De ce era comunist? Cum era? Totodată avusese, în toiul neliniștii, priviri care vesteau ironia, dacă nu chiar hazul. Ar fi amuzant dacă ar putea sta de vorbă liber, amândoi. Se gândea la el în mod foarte firesc, ca la cineva cu care se simțea pe picior de egalitate: era sensibil și avea tact. De ce să nu plece pe dată spre Kifisia? Nu avea nimic de făcut aici. Dar ceea ce îi spusese Malfosse? E adevărat, îl putea pune în pericol. În orice caz, avea să se întoarcă la Atena; era la jumătatea drumului spre Kifisia. Când tocmai se urca în mașină, Avghi Corditi fugi spre ea și o rugă să o conducă acasă. Margot o primi cu căldură; plăcerea pe care o simțise în cea mai firavă duplicitate în timpul dejunului o apropia de fata aceea care își ascundea libertatea pentru a se bucura mai bine de ea.

Pe drum, Avghi, cu perspicacitata ei de fiecare clipă, remarcă un ușor freamăt ce străbătea mușchii prietenei sale; presimți că aceasta trăia mai mai intens decât de obicei. Cum nu lăsa niciodată pe nimeni să profite de ceva fără să vrea să-și ia la rândul ei porția, exercitându-și dreptul la observație și la glumă, îi spuse:

— Draga mea, râzi mai tare ca noi toate și o faci pe zăpăcita. Dar, în fond, numai la asta te gândești.

— La ce anume?

— Da, ai aerul că nu te sinchisești de dragoste, dar te gândești mult la ea.

— Cu un soț ca Rico, e nevoie să am în privința asta idei limpezi. Trebuie să înțelegi.

Avghi, care se jucase și ea câteva zile, după atâtea altele, cu Rico și care abandonase subit partida pentru a evita ca el să ia inițiativa, dădu din cap ca una care înțelege. Dar reluă imediat:

— Rico, pe Rico l-ai iubit, nu atât cât cred toți imbecilii ăia, dar acum nu-l mai iubești.

— Ce știi tu?

Margot adăugă după o clipă, cu un interes prost camuflat, care făcu să se ivească o sclipire de plăcere în ochii lui Avghi:

— Crezi că nu l-am iubit atât de mult?

— Ești mai tare decât majoritatea femeilor; ești aproape la fel de tare ca mine. Vezi foarte bine defectele lui Rico și nu i le ierți. El o știe, de altfel, și dacă ai vrea, asta l-ar putea pune la discreția ta.

— Cum vrei ca o femeie să devină insensibilă la faimosul farmec al lui Rico?

— Cauți altceva la un bărbat decât plăcerile patului.

— Nu am temperament, asta vrei să zici?

— Deloc, nu te lăuda cu așa ceva. Rico mi-a dat de înțeles, într-o zi, că ești o mare ipocrită în pat.

— Mi se pare că ipocrizia nu prea ține cu un vlăjgan ca el.

O amărăciune se făcu simțită în glasul lui Margot. Avghi o privea cu un amestec de ironie și stimă. Când vorbea

despre Margot, lua în derâdere ceva ce nu știa să definească prea bine, ceva ce ea numea rând pe rând „latura ei pedantă“ și „latura ei romanțioasă“ și pe care îl rezuma într-o „latură ochi cenușii, ochi reci“, însă era întotdeauna gata s-o apere ca pe cineva excepțional, „care exista“.

Rămaseră câtva timp tăcute. Margot era dusă pe gânduri. Totul se sfârșise între Rico și ea, o simțise categoric în noaptea trecută. Iar în clipa asta, de pildă, nu mai încerca deloc remușcarea ce o legase vreme îndelungată de soțul ei. Căci ea, care în anumite momente se încredințase că făcuse totul pentru el, în altele se întrebase dacă chiar așa stăteau lucrurile. Analizase atunci sentimentul straniu care o împinsese spre Rico. Cu câtă ușurință acceptase, luându-l de amant, apoi de soț, că fusese nevoit s-o înșele! Fusese, firește, cuprinsă de o curiozitate tandră, de o compasiune fraternă pentru acel donjuan melancolic, mereu mai abandonat decât femeile pe care le abandona: în serile în care se întorcea acasă decepționat și trist de moarte, copilăros, uimit de ultima sa decepție ca și cum ar fi fost cea dintâi, ea știa bine că, răsfățându-l și alinându-l, exercita un sentiment pozitiv: partea cea mai bună din el era cea pe care o culegea, cea pe care o răsfăța.

Dar nu cumva exista în această indulgență extremă un fond de indiferență pe care cel interesat nu scăpase prilejul de a i-l reproșa? Oricum, era și o apărare instinctivă, care devenise curând răzbunare subtilă, ghidușie răutăcioasă; de multă vreme nu mai era decât detașare, dispreț.

Nu mai regreta acum că nu se folosise de situație, că nu preschimbase în cochetărie calculată ceea ce, pentru o vreme, fusese sensibilitate rănită. Se oprise mereu pe această cale la un anumit punct. Avghi, cu judecata ei

brutală, pusese degetul foarte aproape de acel punct: nu se putuse hotărî să se slujească de senzualitatea lui Rico, singurul nod de care ar fi putut prinde fericirea lor dificilă.

— De ce nu te-ai ocupa de Pahlen? Iată un bărbat pentru tine. Ești singura care l-ar putea face să renunțe la felul lui de a fi, mare indiferent. Ar fi de-a dreptul sportiv să izbutești...

Margot se strâmbă, fără să răspundă.

Desigur, de ce s-ar risipi mereu? De ce s-ar preface că se amuză pe seama tuturor acelor Ferid și Malfosse? Dar dacă s-ar interesa de Pahlen, nu ar însemna decât să reia, în mai mare, aceeași măruntă partidă. Pahlen, neîndoielnic bun jucător în politică, habar n-avea, la fel ca toți ceilalți, de marile mize în dragoste. Pe când conducea, privi pieziș, cu dispreț cordial, spre Avghi, care întorsese capul, crezând că lasă astfel timp sugestiei să-și facă drum. Cum putea o femeie, se întrebă Margot, să fie atât de credulă sau atât de puțin exigentă, încât să se lase mânată doar de curiozitate, senzuală sau psihologică? Nu că Margot ar fi ignorat ispitele, dorințele scurte pentru un bust de bărbat sau o trăsătură de caracter, însă ea zărea dincolo de ele o îngrozitoare insatisfacție. Practicase prea mult cochetăria ca să se lase dusă de nas. Cochetăria era pentru ea un mijloc de a crea în jurul ei un decor în care i se refugia visul. Menținea câțiva bărbați într-o galanterie exasperată, care îi dădea iluzia perseverenței și profunzimii lor. Avea nevoie de acele prefăcătorii pentru a visa mai bine la pasiunea pe care o aștepta în străfundul inimii, fără nici o nerăbdare romanescă, dar cu o înverșunare robustă, care era mai puternică decât toate accesele ei de veselie și decât toate melancoliile.

Și de aceea nu voise niciodată să-și angajeze toate forțele în duelul cu soțul ei. Rico trezise încet în ea plăcerea pe care nu o cunoscuse înaintea lui, însă Margot îi ascunsese cât izbutise mai bine acel rezultat; nu se putuse niciodată decide să mărturisească ceea ce alte femei proclamaseră cu o emfază atât de facilă, fiindcă nu-l stimase niciodată îndeajuns pe Rico pentru a exercita în folosul lui facultatea de a dărui fericire pe care și-o cunoștea. Fără acest lucru, nu ar fi făcut-o pe delicata.

Nu, categoric, refuza în continuare jumătățile de măsură. Curiozitatea, fantezia de care făcea atât de bine paradă nu erau de domeniul ei. Atunci, de ce să se ducă să stea de vorbă cu un necunoscut care peste trei zile ar fi dispărut deja? Brusc obosită, după ce o conduse pe Avghi până acasă, se întoarse la hotel.

V

Conversație într-un garaj

— Domnul Malfosse mi-a spus că ești un foarte bun mecanic. Mi-a permis să apelez la serviciile dumitale în dimineața asta. Am să-mi aduc mașina înăuntru: aș vrea să arunci o privire. Există pe undeva un contact greșit, iar cei de la Atena au încurcat totul.

Margot, însoțită de servitorul francez al lui Malfosse, tocmai intrase în garajul în care lucra Boutros.

— La dispoziția dumneavoastră, doamnă, răspunse pseudo-mecanicul, care era în salopetă, cu mâinile pline de unsoare.

Servitorul îi deschise ușile lui Margot în timp ce ea înainta cu mașina. Un val de lumină intră brusc odată cu tânăra femeie reîntoarsă, făcând să pară tern tot ceea ce Boutros putuse să-și amintească în legătură cu ea până atunci.

De cum plecă servitorul, Margot se uită la Boutros cu un aer de veselă complicitate și îi spuse:

— Acum vom putea sta de vorbă.

Garajul era plin de spații liniștite.

Trecuseră două zile de la întâlnirea lor neașteptată. Cu tot cheful pe care-l avusese chiar în ziua aceea să se întoarcă

să-l vadă, fuseseră, se pare, suficiente câteva întâlniri vagi ca să amâne pe a doua zi să-i ceară lui Malfosse veşti despre protejatul ei. Totuşi, de-a lungul zilei, fusese necontenit trasă înapoi de gânduri spre viaţa aceea necunoscută care se afla la îndemâna ei, la Kifisia. Iar a treia zi, dimineaţa, îi telefonase foarte devreme vechiului ei prieten şi îi smulsese permisiunea unei vizite, contra unei invitaţii la cină seara. Pe drum curiozitatea i se deşteptase atât de vie, încât Margot putuse vedea în ce măsură acea curiozitate se prefăcuse în ajun că somnolează.

Boutros o privea cu un aer rezervat, în ciuda încântării pe care tocmai o resimţise. Intrarea dezinvoltă a lui Margot, deşi menită servitorului, îi trezise neîncrederea instinctivă; i se păruse expresia exactă a sentimentelor protectoarei lui, aşa cum sfârşise prin a şi le imagina după două zile de aşteptare. Îi găsise un loc, îşi spunea, apoi nu se mai gândise la el. Dacă se întorcea să-l vadă, însemna că era punctuală în ducerea la bun sfârşit a facilelor îndatoriri în care îşi afla distracţiile; îl notase, cu siguranţă, la capitolul „opere de binefacere“, după cum spun burghezii.

Rezerva îi spori şi mai mult când simţi din nou asupra lui privirea aceea insolentă, deşi rapidă, a bogatului asupra săracului. Margot era într-adevăr curioasă să vadă dacă nu cumva hainele de muncitor nu i se potriveau mult prea bine protejatului ei. Chiar aşa, linia simplă, pânza groasă făceau să iasă în evidenţă graţia austeră a lui Boutros; însă Margot nu simţi decât plăcere constatând toate astea.

Băgă de seamă că era cam ţeapăn; văzu în asta efectul stingherelii şi al angoasei pe care desigur că le resimţise în acea casă, de două zile. Regretă că se complăcuse în

prefăcuta ei inerție și se acuză de insensibilitate. Îl întrebă cu o voce alterată de remușcare:

— Sper că nu ai prea mult de suferit de pe urma acestei situații; îmi pare rău că este atât de dezagreabilă. Dar te simți măcar la adăpost? Crezi că nimeni nu te suspectează, nici aici, nici afară?

Sinceritatea accentului ei îl mișcă pe Boutros; regăsea bunătatea sigură pe care o cunoscuse la Acropolis.

— Totul este cât se poate de bine. Ești foarte bună.

De fapt, de când intrase în acea casă, înțelesese că un noroc extraordinar îl punea cu totul la adăpost, cel puțin momentan.

— Totuși! Servitorii?

Se opri, încurcată. El o scoase amabil din încurcătură.

— Lucrurile stau foarte bine.

Ea dădu din cap, puțin convinsă.

El acceptă să-i domolească îngrijorarea sau să-i satisfacă curiozitatea:

— Le-am spus că avusesem necazuri. Mă consideră un ins de familie bună decavat, dar meșter la mecanică.

Îi spuse toate astea pe un ton de glumă ușoară, care dădea de înțeles că nu se considera drept un astfel de personaj. Totuși, un grăunte de ironie se ivi o secundă în privirea lui Margot: umbra unui cuvânt stângaci îl acoperi pe Boutros. Dar el o privi drept în ochi și ei i se făcu rușine pentru acel meschin avantaj. Se judecă și mai sever decât înainte și reluă cu tristețe:

— În sfârșit, doar nu ai vrea să mucegăiești aici.

Discutară despre ce se putea face. Malfosse, în graba sa de a se vedea descotorosit și potrivit obiceiurilor lui metodice, se ocupase deja de această problemă: îl sfătuia pe

Boutros să se ducă la Patras ca să ia un vapor spre Corfu. Acolo ar putea trece pe un vapor sârbesc. Din Serbia se putea strecura în Austria.

Boutros scoase o hartă și îi explică lui Margot că ideea i se părea bună, dar neajunsul era să ia trenul până la Patras: gările erau primejdioase. Își propunea mai degrabă s-o ia pe jos de-a lungul golfului Corint, prin partea de nord, și, după ce traversa podul de peste istm, putea ajunge la Patras. Acolo avea prieteni, la care putea să aștepte momentul propice pentru îmbarcare. Cu ajutorul lui Margot, se putea deghiza în turist.

Margot se sperie de drumul lung; urmărea cu o privire dezaprobatoare degetul murdar de unsoare al comunistului, ce rătăcea pe hartă, când brusc exclamă:

— Ia te uită! Delfi... Când mă gândesc că nu am fost niciodată la Delfi, de aproape doi ani de când sunt aici... Se află aproape pe drumul dumitale. Stai puțin. Aș putea să te conduc cu automobilul în direcția aceea și chiar mai departe. Uite, soțul meu pleacă în Albania; ar trebui să te conduc singură, dar cum să-mi explic absența? Și dacă se întâmplă ceva? Înțelegi, sunt obligată să-mi iau niște precauții din cauza lui... A, am găsit! Trebuie ca Malfosse să vină cu mașina lui. Ai să ne conduci în calitate de șofer.

— Dar domnul Malfosse nu va gusta deloc ideea dumitale.

— O, va fi încântat să se întoarcă singur cu mine!

Spuse asta privindu-l și pe un ton de dispreț atât de liniștit la adresa lui Malfosse, încât el avu sentimentul că nu era amanta acestuia. O privi la rândul său îndelung. Era încântat că putuse dintr-odată să-l facă să simtă, într-un fel atât de simplu, adevărul; și, într-o pornire de gratitudine, îi arătă ușurarea pe care o simțea. Pentru

prima dată și unul, și celălalt rupeau răceala artificială a relației lor: el lăsase să se vadă că ar fi putut simți ciudă, iar ea voise să-i preîntâmpine gelozia.

Însă ea ardea să meargă mai departe.

— Vezi, nu cutez să umblu singură cu dumneata pe drumuri; probabil că îți par destul de sperioasă și, de altfel, totul în persoana mea îți pare probabil atât de nevolnic, atât de puțin viu, aruncă ea.

Fără a-i răspunde, el o privi rece, căci își venise deja în fire: ea avea poftă să-l tragă de limbă, să-l provoace la cine știe ce profesiune de credință.

— De ce? Absolut deloc, murmură în cele din urmă, pe un ton ce voia să reamintească ignoranța în care trebuiau să rămână unul față de celălalt, din moment ce ea ținea în umbră tot ce îi despărțea.

Ea își mușcă buzele. Se indignă la această apărare prea perfectă. De ce nu voia el măcar puțin să se abandoneze, dacă în fond avea încredere? În rest, știa că o însuflețește o curiozitate destul de amplă; căuta lămuriri, nu doar despre el, ci despre viață. Așadar continuă:

— Eu, una, nu fac niciodată ce vreau.

Mergea la risc, dar el nu-i dădu nici un ajutor.

— Sunt foarte burgheză, accentuă ea greoi.

Numai că asta îl făcu pe comunist să piardă pe dată avantajul tăcerii.

— Cum adică burgheză?

— Da, să nu faci ce vrei este ceva foarte burghez. Nimeni din jurul meu nu face ce vrea.

Boutros încuviință din cap, dând de înțeles că în privința asta ar fi fost multe de spus; însă se cufundase iar în tăcere. Ea se înverșună.

— Mi-a fost rușine de mine când am descoperit că nu făceam ce aș fi vrut să fac în viață.

— Totuși ai aerul că știi foarte bine să faci ce vrei; de pildă, să vii în ajutorul cuiva aflat în încurcătură.

Se opri la aceste cuvinte politicoase.

— O, ceea ce fac pentru dumneata nu înseamnă nimic. Dar mi se pare că mă tem să fiu eu însămi. Să fii tu însuți înseamnă să fii foarte brutal. Cu siguranță că știi asta, nu faci nimic fără să fii brutal.

— Ca să poți face ceva trebuie să fii brutal cu tine însuți mai întâi.

În timp ce spunea asta, o umbră trecu peste trăsăturile lui. Ea mai văzuse deja acea umbră, la Acropolis. Se gândi iarăși mai mult la el decât la ce voia să știe prin el: avea sensibilitate; viața lui fusese, desigur, foarte dură. Plină de simpatie, merse și mai departe, deși știa că încălca neîndoielnic tăcerea pe care el ar fi vrut s-o păstreze.

— Ai familie?

— Da.

— Îi faci necazuri?

— Da.

Se gândi la mama și la bunica lui, care trăiau la Alexandria, neliniștite și părăsite, cărora nu voise să le sacrifice nimic din pasiunile sale.

Era pe punctul să spună mai multe, dar se stăpâni iarăși.

— Ca să exiști, trebuie să fii dușmanul alor tăi... în fine, al celor care trăiesc în jurul tău.

Cu un aer serios, ea părea că repetă o lecție învățată de curând.

Se întrebă ce voia să spună. Fără îndoială că se gândea la el, căci a cui dușmană putea să se gândească să devină

femeia asta blândă și fragilă, deși dădea dovadă de accese de vioiciune?

Totuși, ea continua:

— Ești mulțumit cu viața dumitale?

— Da.

Ea percepu în glasul lui nu resemnare, ci o ardoare disperată; maxilarul i se contractă de parcă acea mulțumire depindea de voința sa de fiecare clipă.

— Te simți liber?

El arboră atunci un zâmbet larg, complice și ironic: vedea în sfârșit unde voise ea să ajungă – visa la libertate și credea că el era liber.

— Nu, îi răspunse.

Se simți descumpănită: el răspundea că nu și, pe deasupra, o făcea cu indiferență. Libertatea nu era așadar bunul esențial pentru tânărul ăsta sălbatic, care se izolase totuși de multe lucruri și de mulți oameni printr-un efort pasionat. I se părea că e pierdută, nu mai îndrăzni să continue; se temea să nu-i arate că era brusc incapabilă să-l înțeleagă.

El o privi, ironic și jalnic totodată. „A rămas tot în punctul ăsta, preocupată de acest sentiment juvenil și absurd al libertății. Cu toate astea, n-o pot da uitării pe femeia generoasă și energică pe care am văzut-o în prima noapte."

Conversația se întrerupsese.

— Există într-adevăr ceva ce nu merge la mașina dumitale?

În timp ce vorbeau, el ridicase deja capota automobilului Lancia și, nu fără enervare, ea îl văzuse pipăind și trăgând de fire cu o grijă care părea să-i nege prezența.

— Nu merge claxonul.

— Am să mă uit.

Ea se așeză mai la o parte, pe o ladă, și stătu să-l privească. Ce solid părea! Forța lui morală se armoniza parcă punct cu punct cu forța fizică. Acest echilibru sigur nu însemna totuși libertate? Cu toatea astea, privindu-i mai bine chipul, regăsi chinul care sălășluia latent în toate trăsăturile lui, sub o mască de repaus: certitudinea de care se bucura, cu greu cucerită, rămânea aleatorie. În orice caz, era un bărbat care cugetase, care se preocupase de sine. Dar ea?

Desigur, ea nu se lăudase niciodată că făcea în viață tot ce putea; nu mersese mai departe de ceea ce se oferea. Însă, în limitele pe care le trasa modestia sau nepăsarea ei, avusese vreme îndelungată sentimentul că își dăduse cinstit măsura: primise de la viață și îi înapoiase buna dispoziție, aproape în fiecare clipă. Se purtase omenește cu toți cei pe care îi întâlnise; iar, dacă ei nu meritau aproape deloc acest lucru, ea le acceptase cu franchețe motivele; le furnizase din plin ocaziile pe care semenii noștri le caută mereu, dar pe care adesea nu le găsesc, de a se pune în valoare amplu, îndelung, fără să aibă a se teme de oboseala spectatorului.

Dar, la urma urmei, trebuia să recunoască faptul că fusese aservită tuturor acestor trecători: îi suportase, îi acceptase ca atare. Iar când se îndepărta de ei, putea să se felicite doar pentru că nu le dăduse nici o garanție. Or, libertatea înseamnă să te dăruiești. Margot ajungea la momentul în care nu se mai putea mulțumi cu ideea că, dacă nu făcuse bine, măcar nu făcuse nici un rău.

De altfel, se născuse într-o familie eliberată prin amestecul raselor și al mediilor – tatăl ei, bancher austriac naturalizat francez, mama ei, franțuzoaică având sânge irlandez – și, dacă în anumite momente nu păruse condusă decât de o ușuratică ambiție mondenă, fantezia îi pusese totuși bețe-n roate. Constatase că există în viață ceva mai mușcător decât presupun oamenii născuți în îndestulare. Cunoscuse bărbați siliți să-și caute norocul prin mijloace ingrate, femei a căror frumusețe nu se confunda cu strălucirea banului, artiști nedespărțiți de angoasă. Toți acești oameni, croindu-și cu efort propriul chip, își cunoșteau sensibilitatea din strădanii. La acele contacte, emulația o pusese deja pe furiș la încercare.

Boutros făcea parte din acel gen de oameni; părea însă mult mai amenințat și mult mai amenințător. Probabil că o disprețuia; ar fi vrut să-l facă să-și recunoască disprețul, să obțină din partea lui reproșuri – cine știe? – îndemnuri. Din păcate, disprețul lui era desăvârșit, era tăcerea.

Se întoarse spre el. Dar, brusc, basculă în neprevăzut: se petrecea între ei altceva decât își imagina ea. Oprit din lucru, el o privea. Privirea aceea, care era ceva nou, deveni conștientă, pentru că el păru surprins. Totul se schimbă.

Nici o dorință nu-și făcuse încă simțită prezența între acel bărbat și acea femeie, în ciuda a ceea ce se întâmplă de obicei la astfel de întâlniri. Preocupați amândoi de riscul pe care îl împărtășeau, nu se gândiseră la altceva. Apoi, fiecare, după ce-l văzuse pe celălalt în expresia sa cea mai semeață, rămăsese sub impresia acelei fascinații, paralizat, incapabil să mai articuleze celelalte motive. Dar

asta nu putea ține la nesfârșit, iar Margot tocmai îi oferise lui Boutros răgazul s-o contemple.

Or, era greu să-ți oprești privirea asupra lui Margot fără să te gândești mai întâi la plăcere și imediat mai apoi la tandrețe; și pe dată în inimă se năștea un amestec încântător. De ceva timp ea stătea așezată, ceea ce îi convenea mai mult decât să rămână în picioare, căci exista o oarecare disproporție între trupul ei înfloritor și membrele delicate. Brațele și gambele ei erau trase înapoi și încrucișate sub ea, într-o poziție care îi era familiară. Părea o floare cu miez dens, cu petale fine. Iar reflecția ei secreta o grație spirituală ce făcea un contrast tulburător cu suculența trupului.

Boutros, dat de gol, își dezvălui întreaga emoție. Sub o lumină bruscă, într-o clipită, ea văzu cum se produce ușoara deplasare pe care o știa posibilă pe trăsăturile acelui bărbat, dar a cărei vedere îi tăie respirația: buze dintr-odată umflate și lacome, mâini gata să apuce, umeri lăsați.

Se priviră un minut parcă nesfârșit, cu îndrăzneală, nevoind să-și plece privirile în fața faptului.

Când el răspunse ideii de curaj, fiecare își regăsi, îndărătul pleoapelor plecate, confuzia și neliniștea.

Auziră pe cineva care se apropia; servitorul venea să anunțe că o chema Malfosse la telefon. Margot avu iscusința de-a spune pe dată, fugind afară din garaj:

— A, în sfârșit! M-a făcut să aștept destul.

Rămas singur, Boutros vru să se adune împotriva ei; acum, că o dorea, îi devenea dușmană. Totuși văzuse bine că părea la fel de uimită și de speriată ca el de dorința pe care o dăduse la iveală; dar se convinse că ea va vrea să se înarmeze împotriva lui și să încerce tot soiul de cochetării.

La urma urmei, această burgheză ar fi foarte mulțumită să compromită un comunist.

Ea reveni cu o înfățișare foarte închisă, interiorizată. Malfosse, cu mari precauții, o implorase să nu rămână prea mult timp, să se teamă de servitori. Îi închisese gura vorbindu-i iarăși despre dineul ce urma să aibă loc seara, la Acropolis, dar imediat apoi îl făcuse să se neliniștească spunându-i că va avea nevoie de el. Mergând de colo-colo, cugetase la cele întâmplate: în primul moment fusese întristată de schimbarea raporturilor între Boutros și ea. Cu toate astea, credința ei nu era atinsă.

„O să-mi arate, trăsese ea concluzia, măreția lui sufletească, disprețul lui pentru lucrurile facile."

Cât despre ea, privirea aceea fusese o revelare a propriei taine, dar și a tainei lui Boutros. Însă se străduia să domolească acel elan la fel ca pe toate celelalte care o mânau spre un bărbat despre care, peste câteva zile, nu avea să mai audă vorbindu-se vreodată.

— Dragul de Malfosse se neliniștește, spuse ea mașinal, întorcându-se în garaj. Nu pare prea convenabil să stau între patru ochi cu un comunist.

Fără să dea atenție acestui amănunt, zăbovi asupra ultimului cuvânt, ca și cum i-ar fi stat de mult pe limbă, dar nu voise să-l strecoare mai curând în conversație.

— Pe dumneata te amuză discuția asta între patru ochi, mormăi el.

— Nu, replică ea fără să-și piardă cumpătul.

Apoi, pe un ton ceva mai solemn, proțăpindu-se în fața lui, adăugă:

— Dar aș vrea să știu ceva... Ceea ce ești, ceea ce faci probabil că cere o mare duritate. Ești cu adevărat dur?

El nu-şi ascunse tulburarea, căci ea mersese la ţintă. Tot mai calmă, Margot se felicită, sigură că intimitatea lor câştigase de ceva timp în loc să fi pierdut, odată trecută dorinţa aceea sterilă pe care amândoi o alungaseră imediat.

Îşi amintea ironia lui Pahlen la adresa comuniştilor. Existau comunişti adevăraţi altundeva decât în Rusia? Oameni teribili, într-adevăr mari prin efortul de a fi teribili? Era oare unul dintre ei? Încă din noaptea de la hotelul Acropolis simţise că el se încorda fie şi numai când rostea cuvântul comunist. Nu era muncitor, ci un burghez mânat de mobiluri complicate, poate iluzorii. Ghicea în el o lume de contradicţii, de suferinţe care erau dominate, însă nu cu totul înăbuşite.

Margot încercă să spună ceva care, fără să-l jignească, l-ar fi făcut să simtă cu câtă simpatie intra ea în toată acea complexitate, în toată acea dificultate. Dar gândul ei se spulberă.

— Probabil că îţi vine greu...

Se opri brusc, roşie la faţă, găsind că era prea puţin elocventă. Dar se gândi iarăşi la Pahlen: lui cu siguranţă că îi era foarte uşor să fie dur. Boutros avea slăbiciuni, însă asta îi aducea satisfacţia unor lupte mai frumoase.

— Adesea eşti nevoit să lupţi împotriva ta sau împotriva prietenilor mai curând decât împotriva duşmanilor. Asta e ceva dur, repetă el.

Dintr-odată, ea pricepu sensul pe care îl urmase strădania confuză a cuvintelor sale de când intrase în garaj. Iată apelul pe care îl tot plimbase stângace pe limbă şi pe care voia să-l lanseze acestui bărbat: „Te-am întrebat: poţi

să-i loveşti pe ceilalţi? Mi-ai răspuns: pot să mă lovesc pe mine. Tocmai asta voiam să te întreb. Poţi să te loveşti, să te sfâşii, să-ţi dai pe faţă sinceritatea, forţa? Spune-mi că ai făcut ceea ce eu nu am putut".

Brusc, voi să plece. Dorea acum ca el să nu spună mai mult, să păstreze ceva din taina de care se lega forţa lui.

— Facem ce putem, spuse ea cu încetineală şi putere, aruncându-i o privire de arzătoare gratitudine.

Între timp se urcase în automobil şi părea grăbită să-l părăsească. Ceea ce Boutros nu reuşi să înţeleagă; căci el nu o urmase în şirul reflecţiilor ei. Crezu din nou că avusese în privinţa lui o curiozitate superficială, iar acum pleca dezamăgită. Se înfioră la gândul că fusese cât pe ce să nu se mai înfrâneze să treacă la confidenţe. Se încăpăţână iarăşi, aşa că în van îi oferi Margot întreaga ei sinceritate şi întregul ei devotament, într-o ultimă privire.

Simţi că el nu o înţelegea, că nu-i ghicea nevoia de a visa la tot ceea ce tocmai descoperise şi regăsise înlăuntrul ei, datorită lui. Vru să se explice, dar se gândi brusc că peste puţine zile el va fi deja plecat şi că ideea despre ea pe care o va lua cu sine nu va atârna oricum prea greu.

— Nădăjduiesc că peste două-trei zile vei putea ieşi de aici, spuse ea cu voce melancolică, dar fermă, întinzându-i mâna.

Încă o dată zâmbetul lui Margot îl atrase către ea; se simţi prins în flagrant delict de ignoranţă, de ingratitudine. Vru să vorbească, dar ea demară.

Se trezi singur, după ce pierduse chipul acela, prezenţa aceea.

Pe drum noi sentimente o copleşiră pe Margot. Îşi spunea:

„Nu însemn nimic, dar măcar știu ce înseamnă măreția. Haide, haide! E totuși un noroc că i-am putut face un serviciu unui om, unuia adevărat. O dată întâlnesc și eu unul în drumul meu și voi fi gata de orice ca să-l ajut mai mult. Nu mă face el să simt că aș fi putut trăi, în loc să-mi plimb hoitul zi de zi?“.

Umeri puternici, buze sângerii.

VI

Rico

Când Malfosse, în aceeași seară, intră în holul hotelului Acropolis, Margot era deja acolo. Voia să-l silească să accepte noua ei cerere, mai înainte ca Rico să li se alăture. De îndată ce își văzu victima, îl expedie fără multe politeți pe jucătorul italian de tenis pe care vechii ei prieteni se temuseră să i-l prezinte cu trei zile în urmă și care, nevăzând-o să dea fuga spre el, coborâse de pe soclu și rugase să-i fie prezentat.

— Da, da, văd unde vrei să ajungi, spuse Malfosse, crezând că arborează aerul lui cel mai scrupulos, dar fără a-și putea ascunde teama că va ceda iarăși. Te avertizez că nu voi mai face nimic pentru flăcăul dumitale. I-am indicat un plan de orientare, n-are decât să se descurce. De azi în trei-patru zile trebuie s-o ia deja din loc.

În acest timp o privea. Or, acea primă privire, de fiecare dată când o revedea, îl făcea să-și piardă toată puterea. I se păru că Margot e mai puțin strălucitoare decât de obicei, carnea ei parcă nu mai avea culoare; însă grația îi era cu atât mai mișcătoare.

— Malfosse, nu încerca să-ți iei un aer dezagreabil. N-ai să izbutești niciodată. Înainte de toate, ce bei?

— Știi bine că nu beau niciodată.

Fără să comande nimic pentru el, îl concedie pe Charlie care se apropiase, îmbrăcat în alb, ocrotitor și care se îndepărtă cu un aer idiot.

— De ce nu bei niciodată?

Deși spunea asta din obișnuință și cu glas plictisit, Malfosse torcea deja sub mâna care îl brusca plină de dibăcie.

— Acum ascultă-mă. Ai avut o idee pentru Boutros...

— Ssst, nu vorbi așa de tare, șopti Malfosse.

— ...dar și eu am una. Nu e, de altfel, decât continuarea ideii dumitale.

— Tare mi-e teamă de ea.

— Știi că Rico va petrece câteva zile în Albania.

— Da, știu, le va băga pe gât albanezilor avioanele italiene pe care nu le vor grecii.

— Ești bine informat.

— Totul se știe la Atena, ca și prin alte părți. Diplomații ăștia sunt acum oameni de afaceri mai ceva decât noi.

— O! Rico!

— Chiar și Rico.

— Ei bine, ce-ai zice dacă am face o scurtă călătorie pe durata văduviei?

— Cum?

Știa că propunerea era o cursă, dar nu se putea împiedica să zâmbească.

— Vom merge la Delfi, pe care tot trebuie să mi-l arăți. Am putea lua Packardul dumitale, iar... șoferul este gata găsit.

Malfosse scoase un geamăt și râsul copios al lui Margot, nutrit de bogăția delicată a pieptului ei înălțat, îi umplu gâtul subțire.

— Nu mi se pare deloc amuzant, îngăimă el.

— Malfosse, vreau să-l duc pe tânărul ăsta la liman.

După zece minute Malfosse era convins că se va lăsa păcălit, dar și că, chiar așa păcălit, tot va avea parte de un moment foarte plăcut, întoarcerea.

De aceea îl privi cu un zâmbet lipsit de rușine pe Rico venind.

Rico era fermecător, strălucind din cap până-n picioare. Se scălda de câteva zile la Faliro și toată pielea lui brună înflorea: nici groasă, nici neagră, pielea aceea se făcea mai deschisă la culoare și căpăta reflexe aurii sub acțiunea soarelui și a sării. Smochingul lui părea un ciorap de mătase bine întins.

Margot îi aruncă privirea ei obișnuită, care voia întotdeauna să însemne, fără nimic mai mult: „Pentru un bărbat frumos, e un bărbat frumos".

— Ce bine arăți! Hai să cinăm.

Lui Malfosse privirea i se păru cam prea amabilă, căută asigurări în tonul vocii. De când îi cunoștea pe cei doi Santorini, își tocea ușor inima în acele mărunte oscilații.

Trecură în sufragerie: intrarea lui Rico și a lui Margot produse aceeași mică senzație ca de obicei: erau destul de frumoși amândoi, cronica mondenă își găsea materialul obișnuit în faptele și gesturile lor. Rico detestase mereu acest efect: ar fi vrut să scape de curiozitatea pe care totuși o întreținea mereu prin varietatea aventurilor sale. Își dădu seama cu mirare, în seara aceea, că Margot nu arunca în jur privirile amuzate care deveniseră obișnuință și care pe el îl exasperau: veselia, la femeia aceea înșelată, i se părea scandaloasă.

Sufrageria era înțesată de turiști aflați în trecere; un pachebot tocmai deversase în Pireu un grup numeros de japonezi și în toate părțile se zăreau privirile lor atente și lipsite de pătrundere, costumele lor americane purtate cu respect. A doua zi, cu ghidul Baedeker în mână, vor merge să-și aducă omagiul uneia dintre zeițele Occidentului.

Cei trei prieteni se duseră să se așeze într-un colț unde se retrăgeau clienții obișnuiți. Ferid, Melançour și Staalbaum le copleșeau cu tratații pe două americance nimerite acolo din întâmplare, dar de îndată nu mai avură ochi decât pentru Margot și fericitul lor rival, care se umfla în pene. Americancele cerură imediat informații despre cuplu.

— Cine este?

— Marchizul Santorini, de la legația italiană. Marchiza este foarte frumoasă, nu?

— Da, nu pare italiancă.

— Nu, este franțuzoaică, cel puțin dinspre mamă. A fost căsătorită mai întâi cu un francez.

— E nostim, soțul ei pare să-i fie amant, iar amantul, soț. Se mai întâmplă.

— Nici vorbă, nu este amantul ei. E un vechi prieten al meu. Ar vrea el să-i fie amant, dar...

— Se poate mulțumi cu soțul ei. Dar el se mulțumește cu ea?

— Nu, e prea nebun pentru așa ceva.

Rico se uită la cele două femei care îl priveau, însă după un moment se întoarse la Margot și la Malfosse. Aerul important și aproape triumfător al lui Malfosse îl călca pe nervi. Îl întrebă cu o veselie aproape acidă:

— Ei bine, Malfosse, ce crezi dumneata despre toate astea?

— O lași pe soția dumitale să facă niște frumoase nebunii.
— Dar dumneata o ajuți să le continue.
— Sunt silit s-o fac.
— Dar ești încântat.
— Deloc.

În ciuda protestelor, mulțumirea lui Malfosse era evidentă. Se simțea dintr-odată liber în spirit față de Rico. Până atunci fusese mereu paralizat de avantajele nepăsătorului învingător al lui Margot: atâta dezinvoltură și grație îl umpleau de o agreabilă demoralizare. Regretase, în pofida principiilor sale de austeră virilitate, că era atât de diferit; apoi, trăind în preajma lui Santorini, ajunsese să creadă în cele din urmă că împrumuta ceva din felul acestuia de-a fi. Majoritatea oamenilor sfârșesc mai mereu prin a se împodobi în închipuire cu strălucirea celor care îi uimesc. De aici vine, în cazul mulțimilor, succesul asigurat al eroilor de cinema și al dictatorilor. Astăzi însă, prestigiul lui Rico era rănit. Firește, de multă vreme atitudinea zgomotos nepăsătoare a lui Margot era o amenințare pentru soțul ei. Însă adoptarea comunistului împingea extraordinar de mult înapoi limitele fanteziei acesteia. Malfosse nu vedea decât jignirea adusă rivalului său obișnuit; nu bănuia că această jignire se putea extinde și asupra lui însuși; dimpotrivă, trăgea nădejde că va profita de locul liber pe care îl vedea născându-se în mintea lui Margot.

— Malfosse este încântat, spuse Margot, pentru că a găsit un mecanic bun.

— Să nu exagerăm, mormăi Malfosse, pe dată întunecat. Packardul nu avea nimic grav. Nu e totuși un adevărat muncitor.

Rico zâmbi subțire văzând ce scurtă fusese mulțumirea temerară a lui Malfosse.

— În sfârșit, ce părere ai de tânărul ăsta? întrebă Margot pe un ton serios.

— Dragă prietenă, pe dumneata ar trebui să te întrebăm acest lucru. Ai stat destul de vorbă cu el azi-dimineață.

— Dar nu a fost un interogatoriu. Aș vrea părerea dumitale ca bărbat. Este foarte... foarte convenabil, nu e așa?

— Da, cu siguranță... Încă o dată, să nu exagerăm...

— Este corect?... Poate că nu e rafinat, dar ce vrei?

— Este, fără îndoială, un tânăr care provine dintr-o familie de oameni cumsecade, care a studiat îndeajuns și căruia i-au sucit capul tot soiul de teorii...

— E ciudat, am impresia că a cunoscut multe lucruri și mulți oameni, că a cunoscut și alte medii...

— O, știi, fiii de milionari nu devin comuniști...

— Și ce, te-ai mira dacă lucrurile ar sta așa? o întrebă brusc Rico pe soția sa, nu fără ironie.

— Nu știu, credeam că totuși comuniștii sunt muncitori.

— Dragă prietenă, explică Malfosse pe un ton doctoral, muncitorii se lasă trași pe sfoară de mic-burghezi ambițioși, cum ar fi Boutros. Uită-te la Lenin, era fiul unui director de școală.

— De ce face asta, când ar putea să reușească în orice carieră, din moment ce este inteligent? întrebă Margot.

— Ei, ideile, orgoliul.

— Dar pare atât de modest și de rezonabil. Ciudată ambiție să te condamni la o viață ca a lui, să riști o pedeapsă cu închisoarea, mai ales în țările astea de-aici.

— Of, le încurci pe toate, exclamă Rico nerăbdător. Confunzi cupiditatea și ambiția. Nu râvnește bani și tot ce vine de la bani, dar asta nu îl împiedică să fie ambițios. Se gândește la viitor.

Margot, care se înfioră de mânie, avu impresia că interpretarea lui Rico nu era deloc mai puțin josnică decât cea a lui Malfosse.

— Și apoi știe să-și reducă riscurile, ricană Malfosse. Uite cum se aranjează toate cum nu se poate mai bine pentru el, în acest moment, grație dumitale, grație nouă.

— Malfosse, îți interzic... Nu este deloc elegant să te pui astfel în lumină față de el.

Stăpânindu-și cu greu indignarea, Margot se întoarse fără voia ei spre Rico, luându-l drept martor. Dar Rico, părând că îi dezaprobă și pe unul, și pe celălalt, tăcu și își luă un aer detașat.

— În sfârșit, este un aventurier care își bate joc de noi, Rico nu se îndoiește de acest lucru mai puțin decât mine, reluă Malfosse, antrenat, nu fără spaimă, de o cutezanță despre care nu înțelegea de unde venea.

Rico tresări la auzul cuvântului „aventurier".

— Un aventurier, fără doar și poate. Dar, închipuie-ți, Malfosse, că un aventurier poate fi un tip simpatic.

— Profită de simpatia dumitale, asta e tot.

— Ei și? exclamă Rico, cu un aer șugubăț. De altfel, și el poate crede că noi suntem simpatici. Și atunci există un soi de convenție de fair play între noi și el.

— Asta e! exclamă cu vioiciune Margot, fulgerându-l cu privirea pe bietul ei prieten. Nu pricepi? Îmi pare rău pentru dumneata. Și nu trebuie să trișăm față de el, nici măcar în gând. Este cinstit...

— Cinstit, cinstit! Nu exagera, o întrerupse Rico, întors imediat împotriva ei, sau atunci îi vei da dreptate lui Malfosse. Ai fost amabilă cu el, poate că dorește să se poarte amabil cu tine, asta e tot. Nu face din el un idiot. Cu alții nu ar fi la fel și ar avea dreptate...

— Sunteți niște copii amândoi, spuse Malfosse ridicând din umeri. Și cred că eu, unul, sunt grotesc dacă vă fac toate voile.

— Cele ale lui Margot, sublinie Rico.

— Dar bine, Rico, ai fi putut împiedica toată istoria asta.

— De ce? Margot a făcut ce aș fi făcut și eu în locul ei.

— Vezi, Malfosse! exclamă Margot.

Era însă în vocea ei mai degrabă vivacitate împotriva lui Malfosse decât gratitudine față de Rico. Acesta adăugă, de altfel:

— Nu aș fi făcut lucrul ăsta în același spirit ca ea, dar l-aș fi făcut.

— Vă detestă pe amândoi la fel ca pe mine, aruncă Malfosse.

— Cine poate ști? ricană Rico, aruncând o privire spre Margot.

— Îi detestă pe toți cei cu bani. N-a vrut să câștige bani și atunci cu atât mai mult le poartă pică. De altfel, până la urmă, are și el bani. Căci, mă rog, are bani.

Rico și Margot tăceau, dezgustați. În gând, Margot îi cerea scuze lui Boutros pentru gazda de care îi făcuse rost.

Malfosse percepu reprobarea ei; cuprins pe dată de panică, nu se mai gândi decât cum să îndulcească ce spusese, fiindcă toate astea îi depășeau – de altfel – firea puțin predispusă la injurii.

Murmură o vagă retractare. Imediat, Margot profită de situație:

— Malfosse, mă mâhneşti mult. Dacă ai gândi cu adevărat toate astea despre Boutros, i-aş spune să plece de la dumneata. Nu vreau să te fac să acţionezi împotriva conştiinţei dumitale; deşi e cam târziu, ai să fii de acord cu mine, să-mi descoperi reticenţele dumitale.

Picături de sudoare se iviră pe fruntea lui Malfosse.

— Dar, scumpa mea prietenă, admit că eşti în rolul dumitale de femeie.

— Însă eu nu admit să gândeşti că sunt îndeajuns de uşuratică pentru a-ţi cere ceva împotriva onoarei dumitale.

— Ascultă, să nu mai vorbim despre asta. Retrag tot ce am spus: este absurd, dat fiind că singurul lucru care are însemnătate este să-ţi fac o plăcere.

— Nu, Malfosse, nu aşa înţelegeam eu lucrurile.

Ea îi aruncă o privire furişă lui Rico. Simţea minciuna din atitudinea ei faţă de Malfosse şi faptul că soţul ei o observa cu ironie. Nu dăduse doi bani pe Malfosse în toată tărăşenia respectivă, dar voia să-i smulgă vorbe care să-i dea iluzia că nu-i forţase mâna. Era ceva ipocrit şi laş, însă era iscusită; căci astfel părea că îşi face griji pentru ce gândea Malfosse şi, mai cu seamă, salva poziţia morală a lui Boutros alungând din mintea gazdei lui orice ironie şi orice dispreţ. Margot descoperi în privirea lucidă a lui Rico acest punct ultim al manevrei ei şi văzu cum complicitatea acestuia o urma până acolo. Se simţi jenată.

Dar Rico îşi întoarse ochii spre americance.

Era dintr-odată frapat de purtarea soţiei sale. „Este îndrăgostită sau măcar va ajunge să fie, dacă are timp.“ În primul moment, destul de usturător, al acestei descoperiri, îşi imagină mai întâi că aşteaptă satisfacţia unei răzbunări. Margot, a cărei independenţă redobândită îl sfida, avea să

fie amăgită de acel aventurier care, atunci când se va ivi prilejul, se va arăta indiferent și cinic, aidoma lui. Asta va dovedi că era o proastă la fel ca toate celelalte și că avusese dreptate s-o neglijeze. Își dori cu amărăciune ca povestea asta să meargă cât de departe cu putință.

Până la sfârșitul cinei nu mai fu vorba de comunist; își arătară interesul pentru cele două americance. Era de la sine înțeles, pentru Margot ca și pentru Malfosse, că vor cădea în mrejele lui Rico. Acesta vedea indiferența totală a lui Margot și, zâmbindu-le viitoarelor sale cuceriri, se gândea că venise momentul să-i asigure o înlocuitoare.

După cină cele două mese se amestecară. Americancele dădură fuga spre Rico, iar cei trei complici se repliară spre Margot.

Malfosse nu se bucură deloc de dovezile de gelozie și de invidie pe care i le ofereau din belșug obișnuiții săi tovarăși de nefericire. Era foarte mâhnit: în loc să se bucure de dezavantajul lui Rico așa cum ar fi putut s-o facă dacă ar fi stat la locul lui, crease o alianță a soțului și a soției împotriva sa. Recunoștea, de altfel, că se vârâse din plin într-o situație defavorabilă; căci, în sfârșit, acele recriminări tardive erau de prost gust. Dar se lăsase purtat de un sentiment neprevăzut, un soi de gelozie neașteptată împotriva protejatului lui Margot. Își oferi luxul inutil de a se rușina de un sentiment pe care îl putea regreta înainte de orice pentru că îi adusese prejudicii.

De îndată ce reuși s-o ia deoparte pe Margot, bietul om exclamă:

— Ce repede îți faci o părere greșită despre mine!

— Ascultă, am motive.

— Dar, scumpă prietenă, o anumită ironie...

— Nu gust deloc ironia.

— Ar fi prima dată în viața dumitale.

— Nu face pe grozavul, Malfosse, cum ai fi procedat dacă ai fi stat la fereastră în locul meu? Ei, ce zici?

— Aș fi închis-o.

— Dar ai fi văzut că era francez.

— Mare scofală!

— O, Malfosse, văd eu cum ești.

Margot își dădu seama de marea plăcere pe care o simțea apărându-l pe Boutros prin mijloacele cele mai demagogice. Dar se întrebă dacă interesatului i-ar fi fost pe plac acele mijloace. I se păru că viclenia ei era facilă și vorbi despre altceva.

Rico plecă să facă o plimbare cu americancele pe Acropole. Una din ele era încă și mai frumoasă decât cealaltă. Ferid îi șoptise că era fiica unui magnat din Vestul Mijlociu. Îi plăcea, peste două-trei zile avea să fie a lui, cel puțin atât cât o americancă poate fi a unui bărbat. Dar, după ce le aduse înapoi la hotel, își reluă imediat firul reflecțiilor, pe care nu-l întrerupsese cu totul în timp ce glumea cu acele importante și zgomotoase moștenitoare. Astfel, după ce se dezbrăcă, bătu la ușa soției sale. Ea îl lăsă să intre; era culcată.

— Malfosse ăsta e de o josnicie..., începu el.

— Da, răspunse Margot, nu fără oarecare rezervă, căci vedea unde voia el să ajungă.

Într-adevăr, el continuă:

— Cum poți suporta dumneata astfel de prieteni?

Când erau singuri, își vorbeau cu „dumneata".

— Pe cine vrei să vezi aici? Găsești dumneata pe cineva mai bun? E un tip comod, se ocupă de mine.

— Nu ești dificilă.

— Dar dumneata? Ai prefera să te imit și să umblu după diverși gigolo.

— Deloc. Nu am crezut niciodată că erai făcută pentru gigolo, dimpotrivă. Aș vrea să fii mai exigentă, să ceri mai mult de la viață. Toată scena asta pe care ai jucat-o până acum n-a înșelat pe nimeni și m-a mâhnit.

— Ce te face să crezi că nu sunt exigentă?

— Desigur, în fond ești exigentă.

— Nu poți găsi în fiecare zi ce îți convine.

— Nu, dar te-ai deprins atât de mult să te... neglijezi, să uiți de dumneata.

Vorbele astea puteau fi jignitoare rostite de Rico într-un alt moment, însă le spuse cu o voce atât de tristă, de chibzuită, încât Margot se văzu nevoită să le ia în sensul lor bun.

— Dragul meu, dacă mă neglijez, este pentru că trăiesc alături de dumneata. Ai un asemenea dar să te irosești, pe dumneata și pe ceilalți.

— O, eu!

— Ce e cu dumneata?

— Eu sunt un frivol.

— Înainte de-a te cunoaște, nu știam că frivolitatea este un mod de viață atât de cumplit. Și cât e de plictisitor. Plictisitor pentru dumneata, căci pentru ceilalți ai politețea de a fi amuzant, destul de des. Femeile pe care le frecventezi mi se par la fel de plicticoase ca bătrânii mei ambasadori. Nu ești de părerea mea?

— Întru totul.

— Aranjează să fii numit la Paris sau la Londra. Vom găsi poate acolo oameni mai de calitate, dumneata și cu mine.

Rico o uimi pe Margot nereacționând la această răutate. O uimea de ceva vreme. Părea că nu poate redeveni mușcător așa cum fusese în timpul cinei. Veleitățile crude și perfide pe care le producea în timpul obișnuit un orgoliu copilăros, mereu vexat păreau că se distrug sub pașii unui gând lent, pe care îl urmărea umblând tăcut prin cameră.

Margot îl văzuse multă vreme oscilând, în legătură cu ea, între invidie și dispreț. Nu era gelos pentru ce le putea dărui amorezilor care se apropiau de ea, ci pentru succesele pe care le avea asupra acelor amorezi. Nu putea suporta ca ea să triumfe alături de el; o invidia imediat, la fel ca pe orice bărbat care avea cutezanța să pună stăpânire, sub ochii lui, pe o femeie și care i se părea că uzurpă astfel un drept ce nu îi aparținea decât lui.

Avea nevoie de o subordonare universală și, de asemenea, ca toate femeile să îi rezerve dragostea lor. În orice caz, nu putea suporta ca acelea pe care le remarcase să nu rămână pe veci lovite de acel har. Dar, deși era foarte răsfățat și câteva femei avuseseră nevoie de multă vreme ca să-l uite sau nu-l uitaseră niciodată cu totul, nu putea fi pretutindeni în același timp pentru a păstra fructul tuturor acestor victorii. Dimpotrivă, lehamitea îl făcea să se retragă repede de peste tot. De aceea nevoia de-a trăi îi apropia, pe urmele pașilor lui, pe bărbații și pe femeile pe care trecerea lui îi despărțea. Din acest motiv dezvoltase o ursuzenie și o neliniște extreme: spiritul acesta, în aparență doar galant, care nu dădea la iveală decât cochetării și glume, era copleșit de o incurabilă melancolie.

Angoasa aceea îl trădase în fața lui Margot în anumite momente. Dar ceea ce o dezgustase pe Margot de mila pe

care i-o arătase la început era faptul că Rico îi purtase pică în cele din urmă. Ca să nu i se predea, nu avusese tihnă până ce n-o făcuse să priceapă că toate acele amabilități de prietenă indulgentă nu erau decât niște dovezi, unele mai dezgustătoare decât altele, ale unei lipse de apărare. Ajunsese să-i reproșeze lui Margot ceea ce în străfundul naturii lui tiranice pretindea de la ea, estomparea.

Când mai apoi, după ce-l lăsase în voia propriei sorți, ea începuse să schițeze diversiuni, caracterul anodin al acestora îl înfuriase pe Rico. Margot se prefăcea că i se alătură pe terenul lui, unde nu îl combătea decât cu niște arme ridicole, în care el vedea, nu fără oarecare temei, o caricatură a armelor sale; curtea unor bătrânei de treabă cu care ea se înconjura părea o replică grotescă a trupei sale de îndrăgostite fără minte. Mai târziu fusese altceva; i se păruse a observa că ea era interesată de fandoseala timidă pe care dragostea o isca în sufletele animalice pe care le redusese la tăcere, că îi făcea plăcere să vadă egoismul primitiv al unor bărbați, tocit acum de vârstă, afinități și frica pe care le inspira. Așadar, soția sa îl maimuțărea până și în delectarea lui posacă. Culesese astfel ultimul său mare motiv de pică împotriva ei.

Neîndoielnic, prin folosire, ajungea la epuizarea acestei amărăciuni, din moment ce, în seara asta, făcea aluzie la acel trecut pe un cu totul alt ton; dar ea nu mai putea să arate nici un fel de interes față de această nouă toană.

— Cum ai putut să începi iar, după cină, disputa aceea cu Malfosse?

Revenea, fără vlagă, la atac. Ea ridică din umeri.

— Dar ce zicea el era revoltător și dovada este că dumneata nu te-ai putut împiedica să spui ce crezi.

— Da, dar m-ai și agasat; te credeam mai subtilă. Chiar nu poți înțelege că Boutros ăsta e totodată viclean și sensibil, ascuns și sincer, pasionat și sceptic?

— În fond, ești de aceeași părere cu Malfosse. Nu crezi că e sincer; însă asta te amuză pentru că apreciezi cinismul.

— Cred că iubește aventura și că va merge până la capătul aventurii pe care a ales-o.

Era cam ceea ce crezuse până atunci și Margot despre Boutros. Dar faptul că tocmai Rico spunea acest lucru o făcu să i se pară pe dată insuficient – o trădare față de noul ei prieten. Pe de altă parte vedea bine că Rico îl abordase foarte puțin pe Boutros, iar ceea ce spunea provenea în mare măsură din închipuirea sa: făcea din comunist un personaj pe gustul său.

— Cred, dimpotrivă, declară ea nu fără ardoare, că Boutros este comunist pentru că nu poate face altfel, pentru că nu se poate sustrage convingerii sale. Iar viața pe care o duce în consecință îi este foarte penibilă.

Rico observa cu câtă gravitate cumpătată, cu ce blândă încăpățânare se făcea soția sa chezașa caracterului acelui necunoscut. Avea încredere în acel om. În timp ce continua s-o hărțuiască, nu fără amuzament, nu fără melancolie, perspectivele pe care le întrezărea de la cină încoace se lărgeau considerabil.

Își dori iarăși ca evenimentul pe care îl presimțea să se poată declara. Dar acum voia nu doar ca soția sa să fie îndrăgostită de acel comunist, voia ca acest lucru să aibă consecințele cele mai decisive pe care le putea imagina. Nu se mai gândea să-și potolească ranchiuna. Ea nu era decât vanitate, iar Rico era, încetul cu încetul, capabil și de alte sentimente. Acestea încolțiseră înlăuntrul lui de multă vreme,

de altfel, de când nu se mai culca cu soția sa. Părăsise foarte curând patul ei. Simțise că prestigiul obișnuit al dezmierdărilor lui nu o atingea profund pe Margot. În fața acestei ineficacități, resimțise mai întâi amărăciune și ranchiună; apoi, treptat, căpătase respect. Nu cunoștea alt limbaj între el și femei decât pe cel al trupului; era singurul mijloc pe care și-l imagina pentru a-și materializa venerațiile și detestările, cruzimile și desfătările. De aceea, nemaiștiind cum să se exprime față de ea, ajunsese să dorească în mod tainic, în timp ce se întorcea la maniile sale galante cu alte femei, ca ea să se elibereze cu totul de el. În acel moment dorința aceea obscură devenea limpede.

În toiul frazelor dezlânate pe care le schimbau pentru a întreține conversația, în timp ce se observau unul pe celălalt, el ieși o clipă. Reveni înarmat cu un cleștișor de unghii și întrebă, ținându-și ochii plecați asupra frumoaselor lui unghii înguste:

— Te plângeai mai adineaori că ești izolată la Atena. Oare asta poate fi în legătură cu faptul că, potrivit lui Staalbaum, zice Avghi, invidiezi soarta nevestei lui Pahlen?

Margot nu crezu că recădea în vechea lui gelozie. Nu, voia cu siguranță să bată în altă parte.

— L-am observat pe Pahlen, zise ea cu glas visător, e singurul care se ține departe de meschinăria ocupațiilor de aici. Are gustul lucrurilor mai importante decât el. L-am putea lua ca model, dumneata și cu mine.

— Dar e și sceptic, în felul său.

— Nu-l crezi chiar atât de sceptic, din moment ce mi-ai spus într-o zi că este plicticos. Oamenii care cred în ceva sunt întotdeauna niște plicticoși pentru dumneata.

— Politica e ceva arid sau atunci nu e politică. Poate că de aia o las baltă. Tot de aia nu cred că prietenul dumitale Boutros e un adevărat comunist – așa cum îți închipui –, pentru că nu e un adevărat politician, un ambițios neobosit. Îl simt prea sensibil față de alte lucruri. De pildă, față de dragoste, de femei.

— Îmi dă impresia că are alte preocupări. Cel puțin pe moment. Dar nu l-ai văzut decât o singură dată, nu poți pretinde că-l cunoști.

— Dumneata pretinzi asta. Și nu l-ai văzut decât de două ori.

— O, nu, nu-l cunosc! E discret și te face să-i respecți discreția. Mi-ar plăcea, de altfel, să-l cunosc.

— Cred că merită osteneala.

După aceste vorbe, Rico îi sărută mâna lui Margot și se retrase în camera sa.

Rămânând singură, Margot se înfășură în așternuturi cu un gest de spaimă: „Vrea să pătrundă cu forța în noile mele gânduri ca să le pângărească și să le împiedice să trăiască".

VII

Petrecerea-surpriză

A doua zi seara Margot se afla în hol, înconjurată de mica bandă. O prinseseră în trecere, când se strecura spre camera ei; îi suporta cu greu. Erau de față cei trei complici, Pahlen și soția sa, Avghi. Rico se întoarse și el foarte curând; se așeză în cerc fără să scoată o vorbă.

Avghi băgă de seamă imediat însuflețirea ei lăuntrică. O puse pe seama a două cauze foarte diferite. Pe de o parte, americancele: Rico le făcea curte și le plăcea; tocmai își petrecuse ziua împreună cu ele la golf. Pe de altă parte, Margot părea tot mai stranie; Avghi nu se îndoia că se întâmpla ceva în inima ei; iar asta nu părea să-l lase pe Rico indiferent. Dar ce bărbat o tulbura oare pe Margot – iată ce o interesa pe Avghi.

În lipsa indiciilor, se întorcea ca la un dat sigur la ipoteza Pahlen, uitând că numai cu două zile în urmă o lansase ea însăși la întâmplare.

Brusc, Rico propuse să se ducă toată banda să-l ia pe Malfosse prin surprindere la Kifisia. Ceilalți tocmai căutau cel mai bun mod de a petrece seara, care se anunța minunată. Rico fu aclamat. Nu și de către Margot. Ochii îi scânteiaseră la început, apoi privirea i se stinsese. Totuși, fără să

scoată o vorbă, urmă mișcarea generală. Staalbaum și Ferid plecaseră deja să dea ordine și să invite și alte persoane.

Cu toate astea, în momentul plecării, aflându-se o clipă la o parte cu Rico, nu se putu împiedica să-i spună:

— E absurd ce faci. Malfosse se va crede în pericol și e adevărat că o pacoste ca Avghi e în stare să dibuiască ceva.

— Nimeni nu-l va vedea pe Boutros, va fi expediat în camera lui, alături de servitori. Nu te neliniști.

Rico îi răspunse pe un ton foarte natural, care însă nu-i alungă lui Margot stinghereala. Ghicea intenția soțului ei atrăgând-o la Kifisia și se simțea umilită. Dar, totodată, nu putea rezista tentației pe care i-o oferea. Nu se stăpânise oare cât putuse toată după-amiaza să nu zboare într-acolo?

În momentul îmbarcării avură loc obișnuitele manevre furișe: erau trei mașini. Margot urcă fără să ceară părerea nimănui în mașina lui Pahlen, care o luă alături de el și își expedie pe bancheta din spate nevasta, pe lângă care se pomeni numit de serviciu Melançour. Avghi se resemnă să primească ospitalitatea nemulțumită a lui Staalbaum. În fine, Rico puse stăpânire pe Ferid, având să-i vorbească despre călătoria sa în Albania.

Pahlen, mai rece ca oricând, conducea el însuși, foarte repede. Acceleră cu o furie concentrată când o auzi pe Margot vorbind din nou despre comunism.

— Dumneata, care ești un om îndrăzneț, Pahlen, nu faci parte dintre acei germani care vor să se alieze cu comuniștii?

— Nimeni nu a cules din vreo alianță cu rușii decât necazuri.

— Dar dumneata nu crezi că adevărații ambițioși ar trebui să se dea de partea comuniștilor? Nu cumva anul trecut, în Germania, revoluția a fost cât pe ce să reușească?

— Da, dar tocmai că n-a reușit. Și totuși nu au avut niciodată mai multe șanse decât în anii ăștia de după război. Nu-mi plac partidele fără viitor.

— Cum așa, nu crezi că mai devreme sau mai târziu comuniștii vor bulversa Europa?

— Draga mea, ce discuție! Bolșevicii sunt ruși; rușii ajung să ia mereu bătaie.

— Dar sunt comuniști peste tot acum.

— Nu, nu există comuniști nicăieri. În Rusia sunt rușii care și-au făcut revoluția la fel ca toate popoarele, ca englezii, francezii, turcii, chiar și germanii. Au mers cam departe, vor face încetișor cale-ntoarsă. Iar prin alte părți sunt câțiva flecari... Peste câțiva ani nu se va mai vorbi de lucrurile astea, doar dacă nu cumva câțiva burghezi vor mai vrea să se bată între ei și să distrugă totul, cum au fost pe punctul s-o facă ultima dată. Așa că...

— Așa că...?

— Așa că, desigur, în acest caz, comuniștii își vor regăsi rațiunea de-a fi. Dar toate astea sunt foarte improbabile. Nu-ți poți clădi cariera pe așa ceva.

— Păcat.

— Ești nostimă. Pari dezamăgită.

— E din pricina dumitale, te văd foarte bine angrenat într-o mare bătălie. Mă faci să mă duc cu gândul la acel congener al dumitale, balticul acela, Ungern.

— Din pricina mea! Un glumeț care nu zâmbește... Dar Ungern era împotriva bolșevicilor. Prostește, de altfel. Nu e comod să fii baron și tragi foloase de pe urma epocii ăsteia. Eu sunt conte, nu voi fi decât ambasadorul socialiștilor la Londra; ministrul de Externe este un mic-burghez. E la fel de adevărat că nu a existat o bulversare în

toată legea. Dacă ar fi fost o harababură în toată legea, nu ne-am mai pierde vremea să aflăm de unde vine cutare sau cutare șef.

— Ai putea fi dictator.

Ea râse. El ridică din umeri, refuzând să vadă o enigmă în femeia aceea frumoasă și plinuță, puțintel vieneză, dar și mai mult pariziană. Remarcă totuși profilul ei accentuat de presiunea vântului. Deconcertantă descoperire, exista forță în trupul acela mult prea plăcut, aparent menit celor mai facile schimburi. Dacă exista forță, exista deci și pasiune sau viciu. Însă Pahlen, care nu dădea lovituri decât atunci când era sigur sau care își rezerva dorințele pentru vacanțele în Europa, se mustră cu severitate: nu trebuia s-o dorească pe femeia asta despre care instinctul îi spunea că, în fond, nu se gândea la el. Dar de ce oare îi vorbea despre comunism cu atâta perseverență? Avea cumva sarcina de a-l spiona? Nu, ideea era puerilă. Credea cumva că își conferea astfel un aer inteligent? Nu, nu era atât de proastă. Urmărea cu siguranță un scop precis. Însă care anume?

— Atunci, comuniștii sinceri, dacă așa ceva există, sunt niște dobitoci sau niște visători care văd prea departe? De pildă, cei care au aruncat în aer fabrica aceea la Salonic, zilele trecute?

— Pe aici comuniștii înseamnă altceva decât în Rusia sau în Germania. Vechea furie macedoneană... Ar fi prea mult de explicat... Dar, în sfârșit, adăugă el încetinind, de ce îmi pui toate întrebările astea de fiecare dată când mă vezi?

Ea zâmbi cu voluptate.

— Încerc să înțeleg lumea bărbaților, adevăratele lor pasiuni.

Pahlen nu se înșelă în privința acelui zâmbet dedicat unei imagini precise.

„Iubește pe cineva. Să nu riscăm.“ Și nu se mai ocupă decât de drum.

Margot se întreba ce anume putea să însemne comunismul lui Boutros. Dacă îi dădea crezare lui Pahlen, era o himeră; prietenul ei era, așadar, un himeric? Îi venea greu s-o creadă, era un tip mult prea sangvin. Pentru prima oară se neliniștea că nu înțelegea mai bine mintea bărbaților, căci dorea să verifice dacă pasiunea lui Boutros avea o influență solidă asupra vieții. Își spuse că ar trebui să știe la ce să se aștepte înainte de a-l părăsi. A-l părăsi!

Amurgul își suna de peste tot goarnele de liniște. Munți cu contururi șterse alergau în stânga drumului precum turmele unui rege, ce se năpustesc spre staule lungindu-și spinările delicate sub varga lui aurie.

— Margot a noastră e bizară, îi spuse Avghi lui Staalbaum.

— Da, mârâi el, s-ar zice că o să aibă în sfârșit chef de cineva.

Gura lui făcu o strâmbătură atât de infamă, încât Avghi nu se putu împiedica să-i replice:

— Poate că de dumneata.

— Femeile sunt niște cățele bolnave.

— Cățea poate că eu, una, sunt, dacă vrei, dar deloc bolnavă, exclamă tânăra femeie, îndreptându-și picioarele cam slabe pe care le ținuse până atunci încrucișate.

— Margot nu e un simplu animal, ca dumneata. Nu are temperament... Și totuși...

— Acest „totuși“, iată ce vă scoate din sărite pe voi, bărbații, la femeia asta. Mie îmi place, vă are pe toți la degetul mic.

— Dacă ar fi senzuală, ar fi geloasă pe soțul ei. În fond, îl iubește.

— N-ai nimerit-o chiar deloc. E o sentimentală, nu se poate culca decât cu un bărbat pe care-l iubește și care o iubește. Dar sentimentalele pot fi și senzuale. Și încă cum!

— Dumneata nu ești sentimentală!

— O, eu am mereu chef să mă culc cu bărbați de-o incredibilă josnicie!

— Asta e o declarație pe care o faci pentru mine.

— Sunt o fată tânără, nu mă culc cu nimeni.

Ferid, lăfăindu-se în fundul mașinii, îi susura lui Rico:

— Crezi că ai să rămâi mereu stăpânul unei femei atât de frumoase ca a dumitale? Ce siguranță admirabilă ai!

Ochii mici ai albanezului se roteau sub pleoapele roșii, ca din piele tăbăcită, iar glasul lui trăda o ușoară enervare.

— Eu sunt fatalist. Nu sunt francez. Dacă aș fi francez, m-aș teme că voi fi încornorat.

— Dar ești italian. Bărbații sunt geloși în toate țările.

— Eu nu sunt italian. Mussolini este italian. Eu nu sunt nimic. Sunt de pretutindeni și de nicăieri, sunt din țara femeilor, din țara acelora pe care nu le-am avut încă. De altfel, nu știi niciodată ce rol îți rezervă dragostea pentru a doua zi.

— Dumneata ești sigur că vei avea mereu rolul principal.

— Cine știe?

În noaptea care se lăsase, crângurile de măslini se îndeseau și se amestecau cu alte frunzișuri; ajungeau la Kifisia.

Când intrară pe proprietatea lui Malfosse, îl zăriră lângă garaj. Îngrozit, acesta bătu în retragere și se făcu nevăzut o clipă. Acest moment de descumpănire nu fu remarcat decât de cei doi inițiați și le scăpă celorlalți, chiar și lui

Avghi, în zarva sosirii. Curând Malfosse reapăru și dădu dovadă de toată amabilitatea de care era mândru pentru a primi pe toată lumea. Abia mult mai târziu, neputând pune mâna pe Margot, Malfosse îl luă pe Rico la o parte.

— Ce idee primejdioasă! Of, Margot! În sfârșit, i-am spus omului nostru să stea închis în camera sa.

— Dar nu Margot, ci eu am avut ideea asta!

— A, da? Te felicit.

— Nu ai de ce să te temi. Pe deasupra, flăcăul ăsta nu e poate mai comunist ca dumneata și ca mine, dragă Malfosse. Ce știm noi, la urma urmei? Poate că e un șnapan vulgar, sau un mitoman, sau un îndrăgostit de Margot. În orice caz, recunoaște că nu ai motive să te temi de prezența lui la dumneata acasă, nimeni nu te va bănui vreodată de complicitatea cu comuniștii.

— Eh! Am destui dușmani la Atena. Italienii, de pildă.

— Am să te apăr.

— Dragul meu, nu ai nici un credit pe lângă compatrioții dumitale, din moment ce ești îndeajuns de smintit ca să nu fii fascist.

Rico se îndepărtă de Malfosse cu un pașnic dezgust.

Cina fu destul de agitată; în sufrageria (prea englezească) a lui Malfosse se glumea și se bea pe rupte. Margot își regăsea uneori veselia exuberantă și cutezătoare; dar, de îndată ce nu se mai supraveghea, recădea într-o mutenie neobișnuită. Atunci se simțea observată de către Rico și, stingând o privire plină de ranchiună, se azvârlea iarăși în tumult.

După cina care luă sfârșit foarte târziu, se împrăștiară prin grădină împreună cu alți oaspeți nou-sosiți. Totul era luminat

de o lună plină strălucitoare: cireșii parcă erau plantați în paradis, etalându-și noianele incredibile de flori albe.

Margot, dându-și seama că Rico încerca să se apropie de ea, o luă de braț pe Avghi și fugi spre fundul grădinii. Avghi simțea deslușit că prietena ei ținea bine ascuns un secret, dar nu îndrăznea să-i pună întrebări. Era oare brusc cuprinsă de respect pentru această femeie despre care ghicea că pătrundea pe tărâmul iubirii, însă printr-o poartă necunoscută ei? Sau poate aprecia că tentativa cea mai abilă de interogare o va găsi pe Margot precaută? Sau poate, de asemenea, că avea să caute o plăcere subtilă în a rămâne în incertitudine și a nu aștepta ceva decât de la flerul ei, pe care îl socotea infailibil? O rodeau presupunerile. Era vorba de Pahlen? Nu era totuși chiar Malfosse?

Rico se ivi dintr-odată între ele și îi dădu limpede de înțeles lui Avghi că era în plus. Nemaiîndoindu-se că în menajul lor avea loc o dramă, ea îi cedă locul și plecă în căutarea lui Pahlen.

— Ce-ar fi dacă ne-am duce să-l vedem pe prietenul nostru, propuse Rico de îndată ce Avghi se îndepărtă. Aș vrea să-l revăd înainte să dispară.

Margot tresări din pricina ultimului cuvânt ce răscolea o rană deja deschisă. Dar nu se temea să-și sporească încă și mai mult suferința, voia să vadă în ochii unui bărbat care urma să plece acea dorință pe care ea nu o resimțea, pentru prima oară în viață, ca pe o brutalitate idioată, o insultă. Nu simțea dragoste pentru ea, dar nici nu avea numai dorință. Era sigură de acest lucru din ajun, seara, căci putuse să-l revadă o clipă când îl adusese acasă pe Malfosse. Nu discutaseră, nu vorbiseră. De aceea făcuseră schimb de gânduri sigure.

Uitându-se la soțul ei, se văzu nevoită să-și tempereze tristul entuziasm.

— Cum vom face? spuse ea dintr-o suflare.

— Să mergem la garaj, locuiește deasupra.

Glasul lui Rico, calm, grav, părea cu adevărat lipsit de orice ironie; Margot remarcă acest lucru, dar nu se putu dezbăra de neîncredere.

Ciudații complici făcură un ocol printr-o alee pustie și ajunseră la garaj, care se afla lângă casă, dar era ascuns vederii de un șir de chiparoși. Mașinile rămăseseră la intrarea în grădină, nimeni nu avea să vină acolo. De altfel, terasa unde se afla grosul bandei se întindea de cealaltă parte a vilei.

Nici o fereastră nu era luminată.

— Nu e nimic de făcut, vezi și tu, murmură ea cu un soi de ușurare. Avea oroare de Rico.

— Am să-l strig.

— O să-i trezești pe servitori.

— Sunt în casă.

— Nu toți, poate.

— Am să spun că am nevoie de el pentru mașină.

Brusc, auziră zgomot deasupra lor. Un stor fusese ridicat: îl recunoscură pe Boutros la lumina lunii.

— Venim să te vedem, spuse Rico cu glas scăzut, dar vesel. Putem urca?

— Ești nebun, exclamă Margot. Coboară!

Storul se lăsă la loc și imediat după aceea Boutros se ivi în fața lor. Chipul lui era lipsit de expresie, dar ochii îi fixau cu intensitate. Schimbară strângeri de mâini.

— Nu putem rămâne aici, spuse Margot cu voce chinuită.

— Intrați în garaj.

Boutros aprinse deasupra unei mașini un proiector care lumină zidul din fund și apoi închise ușa în urma lor. Se îndreptară spre lumină, dar se opriră la jumătatea drumului, cu trupurile în umbră, cu fețele abia luminate.

— Deci, vei pleca poimâine, spuse Rico cu dezinvoltură. Cred că totul se aranjează foarte bine: Malfosse te va conduce aproape de Patras. Știi că eu mă duc în Albania, altfel te-aș fi scutit de compania lui Malfosse. Dar poate că e mai bine așa.

Boutros, care stătea nemișcat, evitând să o privească pe Margot, făcu un efort pentru a răspunde.

— Vă mulțumesc.

— Crezi că mai ești căutat?

— Nu știu câtă importanță îmi dă poliția.

— Se va remarca absența noastră, eu mă întorc, spuse Margot cu voce schimbată și se îndreptă spre ușă.

Nici unul dintre cei doi bărbați nu făcu vreun gest s-o oprească.

— Sunt bucuros să te revăd, începu pe dată Rico. M-am gândit mult la dumneata, la ce poți fi în viața obișnuită. (Vorbea cu glas destul de scăzut, urmărind un gând destul de îndepărtat.) Nu mă tem că voi fi indiscret, pentru că este ușor să nu-mi răspunzi... simt însă în dumneata mai degrabă un aventurier decât un comunist.

Totul în Boutros continua să rămână imobil, aproape inert. Răspunse din vârful buzelor, fără accent:

— Nu gust deloc aventura.

— Pentru că te afli în interiorul ei. Dar nu-ți place politica.

— Nu știu ce înțelegeți prin asta.

— Iubești prea mult viața ca să-ți placă politica.

Boutros tăcu o clipă. Nu părea că ar vrea să se sustragă dialogului, schimbului de mărturisiri pe care celălalt voia să i-l impună, dar îl apăsa o amorțeală ce îi întârzia vorbele. Ea se întorsese acolo, la zarvă, ca să danseze ca o proastă.

— Îți poți făuri o politică la fel de vastă ca viața, articulă el cu greu.

— Atunci nu mai e politică, nu există politică atât de vastă, spuse Rico.

— Nici un fel de-a trăi nu este atât de vast ca viața.

Rico lăsă capul în jos, încă și mai uimit de accentul de severă resemnare pe care celălalt îl punea în acele ultime cuvinte decât de cuvintele în sine. Dar Boutros, pentru a pune brusc capăt acelui efect prea intim, reluă discuția arătând față de interlocutorul său un interes care nu era prefăcut:

— Dumneavoastră nu vă place politica?

Îl privea pe Santorini, care i se părea mai personal, mai aspru decât crezuse la început. Era cumva Santorini gelos pe el? Nu părea să fie, dar omul se poate preface atât de bine. În orice caz, el era gelos pe soțul lui Margot, însă gelozia asta nu-l făcea ostil. Oare, se întrebă, ar fi fost și el un bărbat la fel ca acesta, dacă ar fi rămas pe domeniul plăcerii? Santorini era cam prea chipeș, prea îngrijit, însă ținuta sa nu era aceea a unui bărbat slab, iar gura lui avea o expresie amară. Dar cu ce anume își înșela foamea? Cu femeile. E adevărat că foamea după femei este uneori teribilă. Însă nu ți-e foame decât atunci când ești lipsit de ele. Atunci ți se întoarce capul după primul miraj.

— Politica nu mă place, răspunse Rico, viața nu mi-a dat darurile necesare pentru a o seduce pe târfa asta.

— Probabil că nu faceți mare caz de darurile astea.

— Cine știe? Oricum, aparțin unei lumi exilate prin definiție din viața modernă. Îți poți dispreţui lumea, totuşi ea te susține.

Boutros dădu din cap.

— Cum se face că, inteligent fiind, ești în stare să perseverezi într-o acțiune? Perseverența înseamnă plictis. E rutina de fiecare zi, care strică tot, chiar şi cea mai frumoasă aventură, reluă Rico.

— Dumneavoastră nu vă plictisiți?

— Mă plictisesc singur, nu le las altora grija asta. Soția mea mi-a spus seara trecută că înainte de-a mă cunoaște nu bănuia că frivolitatea e un lucru atât de îngrozitor.

— Femeile nu sunt sâcâitoare? aruncă dintr-odată Boutros, ceea ce îl făcu pe Rico să tresară.

— Da, e adevărat, răspunse el cu o umilință aproape copilăroasă.

Adăugă curând:

— Înțeleg, de altfel, că te poți arunca în politică sau în afacerile pe picior mare ca în orice altceva pentru a uita de tine, a te distruge.

Boutros începea să iasă din amorțeală, era smuls din starea aceea de stinghereala pe care o simțea recunoscând între acel bărbat şi el însuşi o asemănare, fie ea şi îndepărtată. Şi intuia că celălalt căuta acest lucru. Se scutură. Nu, asemănarea aceea era înşelătoare. Desigur, voise de mulți ani să uite, să nimicească ceva în el, însă acel lucru nu era decât eul său egoist, mărunta sa persoană. Pe de altă parte, se legase de ceva foarte vast, la care participa străfundul ființei lui. Un om are două euri: unul îngust, superficial, care îl izolează de lume; celălalt subteran,

radical, care îl leagă iarăși de lume. Acest Santorini, cu aerele lui de stoic de budoar, nu cultiva decât punctul cel mai fragil, punctul cel mai echivoc din personalitatea unui bărbat, lucrul prin care le poate plăcea femeilor. El, Michel Boutros, nu voia să le placă femeilor. De altfel, făcuse tot ce îi stătuse în puteri pentru asta: la douăzeci și opt de ani devenise aspru, zorit, sărac.

Îi răspunse lui Rico cu ardoare, dar și cu tristețe:

— Sunt și oameni care nu se pot distruge, într-atât de mult există.

Rico nu luă afirmația drept un strigăt de orgoliu, ci de renunțare și devotament; înțelese că Boutros vorbea despre oameni cărora li se dăruise.

— Există oameni în care poți crede? întrebă el cu ironia cea mai mușcătoare.

— Da.

— Nu pot crede nici în bărbați după cum nu pot crede nici în femei! exclamă Rico cu pasiune. Poate vrei să spui că există idei. Spune că există o idee, în sfârșit, o aventură, o mișcare ce este drogul dumitale. Dar nu-mi spune că crezi într-un om, în oameni. O idee, da, admit că ar fi o beție ca oricare alta.

— Nu o beție, o beție. Dar eu nu mă îmbăt decât pentru că există oameni care îmi întind cupa. O idee, un mare elan al vieții nu se întrupează decât într-un om, într-un popor, într-un răstimp foarte scurt. M-am dăruit în 1918 geniului lui Lenin, geniului rușilor. Am abandonat jalnica ceartă de pe Rin, am abandonat atât armata germană, cât și pe cea franceză; stindardele ofilite ale lui Foch și Ludendorff. Știam că acele biete trupe istovite nu vor

învinge nici în pace, nici în război. Iubesc viața, mă duc acolo unde este viață, unde sunt oameni. Lenin a murit de curând, rușii sunt încă în picioare. Va dura cât va dura. Dar eu mă voi fi dăruit ideii celei mai puternice în lume la vremea mea.

Boutros tăcu; imediat chipul i se întunecă, nu înainte ca o crispare dureroasă să fi urmat acelei scurte iluminări: tocmai se gândise că Rico o avusese pe-atunci pe Margot.

Chipul lui Rico exprimă o ușoară admirație uimită; sentimentul acela făcea un contrast comic cu un rest de ironie și de îndoială care îi persista în colțul gurii.

— Spuneai că femeile sunt sâcâitoare. Dar crezi în femei la fel ca în bărbați, reluă el.

— Nu poți crede în mai multe lucruri odată.

— Asta vrea să însemne că nu crezi în dragoste?

— Bărbații iubesc zeii; femeile iubesc bărbații. Există momente în care dorința virilă este atât de puternică, atât de exaltată, încât atinge puterea spirituală. Atunci, pentru o vreme, ne creăm un idol, îl slăvim pe Dumnezeu într-un chip cioplit. Însă curând idolul se strică în mâinile noastre.

Rico îl privea pe Boutros cu o intensă curiozitate. Se mira că suportă un limbaj atât de emfatic; cu toate astea înțelegea că se afla în fața unui solitar care își pierduse deprinderea de a-și potrivi limbajul după acela al interlocutorului. „Iată un tip care nu se teme de ridicol." Punea însă o cochetărie pasionată în a recunoaște acea umanitate atât de diferită de a sa. În ciuda detașării comunistului, în care simțea afecțiune sau încordare, vedea în mod confuz că exista o mare forță a iubirii la acel tânăr posac și îndărătnic, care își proiecta silueta epurată pe peretele garajului,

cu o mână pe capota strălucitoare a Packardului. „Margot și-ar putea găsi fericirea în mâinile astea mari. În ce mă privește, de când nu mă mai culc cu ea, n-o mai pot ajuta cu nimic."

— Degeaba vorbești, se simte că dumneata crezi în dragoste, vreau să spun, în posibilitatea unei uniri durabile între un bărbat și o femeie.

— Poate că într-o bună zi mă voi putea devota îndeajuns pentru a accepta devotamentul unei femei, pentru a-i putea răspunde la fel. Dar n-am ajuns încă până acolo. Când voi fi cu adevărat lipsit de orice mijloace, voi vedea dacă o femeie este în stare să mă mai iubească încă.

— Încă... De ce spui asta?

— Femeilor nu le place sărăcia. Lor le place mereu în noi ceva ce strălucește, dacă nu e vorba de bani, atunci e vorba de putere. Or, mie nu-mi pasă de putere, cel puțin personală.

— Dar nouă ne place frumusețea lor. Ai gânduri contradictorii: te socotești nedemn de devotamentul femeilor, iar apoi condamni spiritul lor de cupiditate.

Spre marea mirare a lui Rico, Boutros păru descumpănit de acea remarcă: contradicția era reală înlăuntrul lui, însă nu fusese conștient de ea; vorbise ca și cum ar fi trăit în cursul ultimelor zile ca un somnambul. Se lăsase pradă visării la puterea de iubire și de blândețe pe care o presimțea în ființa lui Margot Santorini; dar, totodată, o îngrozitoare neîncredere lupta pentru a înăbuși acel vis. „Privirea ei ațintită asupra gulerului meu murdar, în prima noapte." Trăise acele două tendințe cu totul separat; însă acum era silit să le confrunte.

Între timp își trecuse mâna peste chip ca un om care se deșteaptă și acum repeta:

— Ele se devotează unui lucru ce strălucește... Totuși nu asta așteptam noi de la femei.

Rico încuviință grăbit.

— Da, știu ce vrei să spui: ne iubesc întotdeauna din motive greșite. Nu pentru noi, niciodată pentru noi. De pildă, pe mine mă iubesc pentru că reunesc cele mai rele aparențe. Tocmai asta nu le iert. Mereu mă gândesc la lucrul ăsta și mă roade. A, știu ce vrei să spui. Importanța cravatei sau a vreunui alt pompon.

Vorbise cu un sarcasm care îl surprinse pe Boutros, dar tăcu brusc; se temea ca vorbele lui să nu-i dăuneze lui Margot.

— Totuși.. Oare așa stau lucrurile cu toate femeile? Vorbeam de gloata aia de femei strălucitoare în care mă complac. Dar neamul femeilor are și aristocrația sa; sunt unele care treptat ajung să vadă la fel de limpede ca bărbații.

Vorbise cu blândețe, dar în sinea lui schimbă tonul și își regăsi ironia; își dădea seama că toate cuvintele acelui auster tip afectat ascundeau stângaci freamătul naiv al unei speranțe întru totul sentimentale.

— Sunt și femei serioase, reluă el, dar pe un ton destul de zeflemitor... A, trebuie să mă întorc. La revedere și noroc. Nu mă îndoiesc că totul se va aranja foarte bine pentru dumneata.

Rico nu se întoarse imediat lângă ceilalți, se retrase în grădină ca să-și pună în ordine impresiile pe care i le lăsa întâlnirea aceea. O dorise intens de două-trei zile și, la urma urmei, aducea indicațiile pe care le așteptase: dragostea exista deja între Margot și acel bărbat; în cursul călătoriei avea să izbucnească. Însă călătoria nu putea să dureze decât câteva ore; răgazul era prea scurt pentru a îngădui o legătură serioasă. Ce să facă?

Rico era oarecum uimit că tocmai comunistul căzuse atât de bine în capcana dragostei. Ceea ce îl încântase la început la Boutros fusese, după cum bine remarcase Margot, faptul că și-l putuse imagina după chipul și asemănarea sa. Când îl văzuse în camera soției sale, nu-l găsise oare într-o situație pe care o cunoștea prea bine? Un bărbat cu probleme care găsește imediat o femeie, îi este pe plac și astfel iese din încurcătură; era genul de aventură la care se întorcea mereu viața lui Rico. E un coleg, își spusese el, trebuie să-l ajut. Apoi, în ultimele două zile, îi venise ideea unui antidot; voia ca personajul acesta episodic să toarne în venele lui Margot o otravă care s-o anihileze pe aceea pe care o primise de la el. Dar acum nu vedea oare că Boutros era astfel alcătuit încât, după ce o va fi eliberat pe Margot, o va înlănțui din nou cu atât mai zdravăn cu cât se va înlănțui pe sine?

O asemenea perspectivă nu ar fi trebuit, pare-se, decât să stârnească ironia acestui cinic, dar în sufletul lui Rico era loc și pentru altceva în afară de punctul de vedere al galanteriei. Nu era un efeminat, așa cum devine aproape întotdeauna bărbatul care își cultivă exclusiv aptitudinea de a fi pe placul femeilor. Ascundea în adâncul lui simțul altor atribute virile. Desigur, își slujise mereu cu entuziasm facultatea de a plăcea; era fericit că femeile găseau prin el plăcerea de a-și risipi frumusețea, după care se dădea în vânt, și admira cu un soi de fanatism curentul de forță care trecea prin el și care îi răvășea inima la fel ca pe aceea a victimelor sale. Dar asta nu-l făcea să sufere mai puțin din pricina legii crude ce silește ființele să-și afle limita în exercitarea pasiunii principale, când mai au și altele pe care ar vrea să și le satisfacă. Rico simțea multă simpatie

pentru bărbați și, prin contrast, pentru tot ce este mai îndepărtat de femeie în acțiunile lor. În război fusese mișcat de spectacolul surprinzător pe care îl ofereau bărbații, privați de femei și astfel lipsiți de toate lucrurile prin care ele îi minimalizează: o anumită cupiditate, o anumită viclenie. Visase o vreme să continue pe timp de pace jocul deschis al camaraderiei. Dar, fiind prea aristocrat, prea abstract, doar războiul putea să-i dea acea satisfacție; politica i se păruse un război prea lent, prea amestecat și dezvoltase față de ea un dispreț plin de ură în care exista și regret. Se întorsese spre femei cu un soi de furie: a face femeile să se piardă și a se pierde prin femei devenise sensul destinului său straniu, în care cele mai meschine vanități umpleau golul lăsat de măreția absentă. Ironia devenise aproape stăpână pe inima lui. De aceea nu se putuse împăca niciodată cu tandra milă pe care i-o oferise Margot. Era prea multă amărăciune în ființa lui pentru a se putea lăsa în voia acelei blândeți care amenința nici mai mult, nici mai puțin decât să topească geniul lui rău. Făpturile slabe care au fost străbătute de ideea măreției se atașează cu disperare de latura cea mai întunecată a sorții lor, care le dă iluzia unei asemănări cu ceea ce nu au putut atinge.

Rico voia să sufere, asta îl consola pentru faptul că nu fusese în stare decât să profite, că nu putuse nicidecum să se disciplineze, să se străduiască.

Dar, aidoma multor proscriși, Rico rămânea susceptibil de amabilități neașteptate față de legea umană și de ceea ce este mai uman în ea. Cel puțin, dacă el rămânea refractar față de această lege, dacă îi refuza avantajele, măcar putea, ironic sau jalnic, binevoitor sau răuvoitor, să înlesnească altora binefacerile ei.

Tocmai asta era ispitit să facă în favoarea lui Margot și a lui Boutros: Margot fusese prietena sa, Boutros ar fi putut fi prietenul său.

Asta nu-l împiedica să ridice din umeri și să ricaneze în felul cel mai zeflemitor mergând de-a lungul aleilor lui Malfosse.

„Eh, nu-s decât doi idioți! Pot crede în dragoste! Dragostea e un vechi cântec flecar care nu poate umple cerul. Ei bine, din moment ce sunt atât de naivi, am să-i arunc unul în brațele celuilalt ca să afle cumplita umilire!"

Rico privi o clipă spre cer: stelele îl înspăimântau precum femeile, asupra cărora se arunca mereu pentru a le închide ochii. Reveni spre casă, profund hotărât, suplu, furiș, dar plin de tresăriri. Americanca, cea pe care pusese ochii, trebuia să fi sosit deja.

— De unde ai apărut? exclamă Avghi scoasă din fire, îmboldită de curiozitate, când ajunse pe terasă, unde se bea whisky, se fuma, se învârtea manivela fonografului.

Își regretă imediat strigătul, căci fusese atât de puternic, încât toată lumea se întorsese spre Rico și îi observa chipul grav. El îi aruncă o privire de gheață, care îi făgăduia o îndelungată ranchiună.

— Am fost mereu uimit, îi șuieră la ureche, de indulgența pe care lumea o are la Atena față de curiozitatea dumitale de fată bătrână.

Se îndreptă spre americancă.

Malfosse, foarte neliniștit, începuse să sporovăiască plin de însuflețire ca să-și facă oaspeții să uite emoția în care îi aruncase exclamația lui Avghi. Însă toate privirile se întorceau acum spre Pahlen, despre care oameni își închipuiau că era pricina dispoziției sumbre a lui Rico. Rico,

singur în fundul grădinii, ros de gelozie: era cu putință? Of, Margot asta! O priveau și pe ea: părea agitată.

Pahlen, impasibil, era furios în sinea lui; îi era ciudă pe Margot pentru neînțelegerea aceea generală și îl exaspera faptul că, găsindu-se totuși mai aproape de mister, știa mai puțin decât toți acei imbecili la un loc.

Malfosse propuse să se danseze. Imediat Avghi se năpusti spre Rico, dar americanca era deja acolo. În disperare de cauză, se apropie de Staalbaum.

— E vorba de Pahlen, așa e? zise ea.

Danezul ridică din umeri cu dispreț.

— N-ai nimerit-o deloc. Se vede că ai fost îndrăgostită de Rico, asta te face să-ți pierzi tot flerul. Pahlen este, în mod vizibil, în afara acestei afaceri. Nu, nu e el. Dar se vede bine cine este.

— Cine?

— În sfârșit, nu vezi cât de tulburat e Malfosse în seara asta? Ea l-a privit mai adineaori, părând să-i spună: „Rezistă".

Fu rândul lui Avghi să-i râdă în nas lui Staalbaum.

— Ești complet idiot, bietul meu Staalbaum. Margot amorezată de Malfosse! De ce nu de dumneata?

— Proasto! Nu e amorezată, dar vrea să-l lase pe Rico și s-o ia celălalt de nevastă. S-a săturat să-l întrețină mediocru pe Rico; preferă să se bucure de milioanele moșului de Malfosse.

Avghi clătină din cap.

— Cât ești de josnic și de nătărău! Lui Margot nu-i pasă de bani. Ce vrea ea este dragoste, ceva serios. Nu, o fi poate îndrăgostită de Pahlen, dar el nu nu se lasă dus de nas. Se teme de nevastă-sa; asta nu pare să știe de glumă; își vrea ambasada de la Londra. Sau poate că Margot e cea care se

teme, pentru că nu-i plac combinațiile dubioase și nici viciul. Ar trebui să vorbim cu Pahlen, dar nu e nimic de făcut... Poftim, Margot a plecat. Unde-o fi?

— Uită-te la Malfosse, dă impresia că vrea să se ducă după ea. Însă nu îndrăznește. Am dreptate. Și, vezi, Pahlen rămâne aici. Și Rico la fel. Hai să vedem în grădină.

Dar în clipa când cobora de pe terasă, Rico apăru lângă ea ca prin farmec și o luă de braț. Staalbaum urcă înapoi. Lui Avghi i se păru ciudată brusca solicitudine a lui Rico pentru ea, când doar cu o clipă mai devreme privirea lui îi făgăduia o ură neîmpăcată.

Evident, manevra lucrurile astfel pentru a o proteja pe Margot. Exista așadar cineva cu care se întâlnea, iar Rico era mână-n mână cu ea. Avghi vru să prindă doi iepuri dintr-o lovitură și crezu că-l poate ademeni pe Rico spre grădină, trăgându-l totodată de limbă. Curând, preocupată de întrebările ei, nu văzu că Rico o conducea pe alei.

— Așadar, dragă Rico, ești gelos?

Rico o privi cu un aer uluit și nu se putu împiedica să râdă. Dar râsul lui suna îndeajuns de fals ca Avghi să persiste în eroarea ei.

— Pe cine?

— Pe Pahlen, riscă ea.

— De ce aș fi mai gelos pe Pahlen decât pe toți bărbații cu care cochetează Margot?

— Pentru că este mai bun.

— Prin ce este mai bun?

— Lui Margot îi plac ambițioșii.

— A, da!

— Simți că Pahlen o poate impresiona mai mult decât oricine din Atena.

Rico tresări – tocmai îl zărise pe Staalbaum, care se îndrepta pe furiș spre garaj. O coti în aceeași direcție.

— Ia te uită! Moșul de Staalbaum! mârâi el.

Avghi pricepu că într-acolo ardea. Se repezi și ea.

Ajunseră în fața garajului, dar nu era nimeni acolo în afară de Staalbaum, care nu bănuia că se afla pe calea cea bună și o pornea deja în altă direcție, molfăindu-și trabucul.

Rico zări ușa garajului încă întredeschisă, însă dinăuntru nu venea nici o lumină.

„Poate că acum stă liniștită în camera lui", își spuse, nu fără un zâmbet destul de tulbure. Oricum, începu să vorbească tare ca să-i prevină pe cei interesați.

— Ei, îți cauți norocul, Staalbaum?

— Nu sunt destul de tânăr și nici destul de chipeș, mormăi danezul, ca să-mi caut norocul la lumina lunii.

— Și totuși nu ești un înțelept. Trebuie să ai ficatul bun ca să fii înțelept.

Avghi, amuzată de schimbul de înțepături, părăsi fără mari regrete locul unde avusese totuși sentimentul limpede că Rico se temuse să-l vadă venind pe Staalbaum. Unde putea fi Margot? Străbătuseră toată grădina, în care nu te puteai pierde.

„Trebuie să văd dacă Malfosse e tot acolo." Malfosse era tot pe terasă. Americanca se gândise să fie geloasă și o luase brusc din loc, însă obișnuita debandadă continua.

— Unde e Margot? îl întrebă Avghi pe Malfosse.

— Presupun că e la toaletă.

Avghi, definitiv dezorientată, o găsi într-adevăr acolo.

Margot dăduse fuga la garaj ceva mai devreme, conștientă de temeritatea ei, dar incapabilă să-și înfrâneze mai mult timp focul ce îi rodea inima. Îl găsise pe Boutros, care rămăsese în pragul ușii, nemișcat.

Nu se clintise când o văzuse apropiindu-se, înfășurată strâns în șal. Ea înălțase spre el, în lumina lunii, un chip plin de tristețe.

— Sunt dezolată pentru absurda poveste din seara asta. N-aș fi vrut niciodată să dăm astfel buzna la Malfosse și mai ales... să venim să te deranjăm. Eu, care resimt atât de neplăcut – aș vrea să crezi asta – nerăbdarea și dezgustul pe care le trăiești dumneata aici. Soiul ăsta de vizită era mult prea contrar voinței mele ca să nu ți-o spun. De asta am venit să te deranjez iar. Îți cer iertare. Dar în curând dumneata ai să pleci și ai să poți uita aceste câteva zile pe care nu m-am priceput să ți le fac mai puțin neplăcute.

Tandrețea se amesteca în vocea ei cu indignarea. Îl privea cu ochi adânc luminoși. Boutros se aplecase asupra ei: ea îl iubea. Nu era în ea nici o urmă de cochetărie; se dăruia.

Rămăsese un moment mut de uluire și de speranță. Așa de mult, încât ea nu credea că îi va răspunde la fel, dar nu se aștepta chiar la atât. Tremura ușor.

Tocmai voia să fugă când auzise pași. Se strecuraseră atunci în garaj, iar el o trăsese până la un fel de dulap în perete. Erau iarăși reuniți de aceeași necesitate, la fel ca la Acropolis. Dar acea necesitate, exaltându-i pe fiecare în parte, îi ținea despărțiți. Rămăseseră mult timp unul lângă altul, cu inimile bătându-le tare, atingându-se, neatingându-se. Apoi îl auziseră pe straniul lor apărător, Rico, a cărui voce sarcastică ajunsese până la ei, complice și tulburătoare. În fine, Margot se întorsese într-o clipită la vilă.

— În sfârșit, recunoaște că alcătuiți un cuplu ciudat, tu și cu Rico, spunea Avghi privind-o pe Margot cum se pudrează cu o mână tremurătoare.

— Ai descoperit-o în seara asta?

Intrară și alte femei. Avghi se întoarse la mașina lui Pahlen. Absolut la întâmplare, fără să creadă în ce spune, doar ca să-i fie dezagreabilă, îi aruncă de îndată ce acesta demară:

— Succes complet pentru diplomația germană.

— Cum așa? murmură Pahlen cu voce neutră.

— Da, Anschluss-ul și alianța franco-germană în același timp. Păi, Margot e austriacă și franțuzoaică totodată.

O conspirație generală îi lăsase împreună pe Rico și pe Margot, care fură nevoiți să se așeze alături în mașina lui Staalbaum, cules și acesta de către Ferid. Nu schimbară o vorbă. Margot nu se sinchisea că Rico putea citi în inima ei. Nu se mai temea de strania lui solicitudine. Se afla de acum înainte dincolo de toate scrupulele; un singur lucru mai conta pentru ea: să trăiască acele ultime ceasuri cu toată fervoarea. Absorbită de noul ei egoism, nu simțea că Rico devenise pentru ea unul dintre acei prieteni care ar trebui să fie socotiți printre cei mai buni: un fost dușman, născut odată cu dragostea, mort odată cu dragostea.

VIII

Călătorie în Grecia

A doua zi seara Boutros părăsea casa de la Kifisia și pleca pe jos spre Delfi. Ca să nu fie nevoit să le explice mai târziu servitorilor săi dispariția ciudată a unui șofer în plină zonă rurală, Malfosse se prefăcuse că-l trimite înapoi la șantierele din port. Urma să se întâlnească pe drum, în cursul dimineții.

Merse vioi timp de trei ore. Simțea o mare ușurare la gândul că părăsise casa aceea. Nu că s-ar fi temut cumva că va fi descoperit; un noroc ieșit din comun îl adusese acolo, într-un adăpost sigur. Nu suferise nici din pricina gândurilor ascunse ale gazdei lui; nu le socotea deloc ofensatoare. Îl considera pe Malfosse drept unul dintre acei oameni destul de cumsecade, însă docili, care reflectă opiniile mediului lor; nu trebuia să-i poarte pică pentru o neîncredere care nu venea de la el. Dar suferise după Margot.

Cum își regăsea treptat în noaptea pustie dezinvoltura de vagabond și de solitar, se bucură să iasă din angoasa amorțită, întretăiată în van de scurte momente de violență, în care se afundase tot mai mult după fiecare vizită a tinerei femei. „Am fost gelos pe Rico și pe Malfosse; și nu am putut să mă feresc de ea pentru că eram gelos. Zâmbetele

ei mi-au risipit mereu prejudecățile. Cu toate astea există un fapt sigur: gestul ei de la Acropolis nu a fost unul întâmplător. Căci acum crede că mă iubește – noaptea trecută mi-a aruncat o privire care, pe moment, m-a dat gata –, dar această dragoste nu va avea nici o urmare, nici o consecință. Așadar ea nu există; și totuși Margot cedează acestei iubiri ca și cum ar exista. Aici găsesc eu că este slabă, așa cum mă temeam, și își ascunde, ca orice altă femeie, slăbiciunea în străfundul inconștienței. Mincinoaso, ieri-seară mă priveai cu ochi plini de făgăduieli, iar mâine mă vei lăsa să plec. Firește, nu mi-ai spus nimic, însă privirile pot înșela mai bine decât vorbele."

Pentru a-și distrage atenția de la durerea ce amenința, se străduia să simtă ranchiună. Ceva mai târziu păru să capete mai degrabă o sinceritate cinică. „De altfel, nu trebuie să mă preocupe ce anume simte ea sau ce anume va face ea. Pe acest drum îmi regăsesc singurătatea. Pașii ăștia pe care îi număr cu o îngrozitoare bucurie mă afundă în adevărata mea viață."

Ajunse mai devreme decât credea la locul fixat pentru întâlnire, care era un crâng de măslini la ieșirea dintr-un sat. Hotărâse să-și petreacă noaptea sub cerul liber. Ochi un turn căzut în ruină, scăldat în alb de lumina lunii, unde se gândi să-și afle refugiu. Ținându-se la distanță de casele pe care turnul le domina, urcă până acolo. Erau rămășițele unui castel franc. Îi dădu ocol, dar toate fisurile erau astupate; își spuse că va dormi totuși pe acea înălțime. Mâncă pâinea și portocalele pe care le adusese cu el. Îndărătul lui, un munte destul de lung și scund își decupa pe albastrul de oțel al firmamentului masa severă. La poalele muntelui focuri umile se stinseră unul după altul,

iar sumedenia de acoperișuri ajunse să se confunde, prin toate fâșiile sale de umbră, cu îngrămădirea întunecată a măslinilor învecinați. Degeaba lumina, căzând rece și piezișă din astru peste vreun rămuriș sau olan, mai dădu ici-colo un pic de relief pământului, orice firavă certitudine a umanității dispăruse.

Își dădea acum seama că solicitudinea lui Margot crease în jurul lui o iluzie care se destrăma. Frigul începu să-l muște de umeri ca o hienă. Își propuse brusc să nu mai aștepte Packardul și să o pornească imediat mai departe pe jos. Margot îi dăduse o mică trusă de pictor – o căra într-un rucsac de pânză în spinare – cu care îi putea înșela pe țărani și pe jandarmi. Urma să-i pricinuiască lui Margot o decepție urâtă; avea să uite un bărbat insensibil la noblețea sentimentelor. Era mai bine așa. Dar nu se clintea din loc; se întinsese pe pământ și se lăsa amorțit de frig ca de căldura unui pat.

Se trezi complet înghețat, înțepenit de rouă. Răsărea soarele. Coborî spre crângul de măslini; voia să vadă cum își recunoaște dragostea veșnica înfrângere într-un rămas-bun care avea să iasă din gura aceea atât de frumoasă, atât de reală. Și aștepta cu o violență oarbă a dorinței, fără să se mai sinchisească de absurditatea ce îl făcea să-și dorească nebunește să revadă o femeie de care avea să fie despărțit pe veci câteva ore mai târziu. Culcat îndărătul unui tufiș sărăcăcios, supraveghea drumul alb pe care treceau țărani și măgari, placizi, puțin sensibili la prezența sa impetuoasă: cum Margot și Malfosse întârziau, dorința lui creștea. Nu se mai gândea la viitor, la viitorul atât de apropiat și totuși atât de amenințător, și, de pildă, la pericolul prin care urma să treacă în momentul îmbarcării la Patras, când trebuia

să-și arate pașaportul poliției grecești, era cu totul ancorat în prezent. Dorința înseamnă prezent, înseamnă forța care conferă prezentului prestigiul său de neînlocuit. De altfel, primăvara făcuse progrese de o săptămână și se impunea sângelui și gândurilor lui. O iarbă vioaie stria ici-colo pământul uscat al crângului de măslini; o putere binevoitoare îmblânzea uscăciunea atică.

Soarele înainta rapid. Ora opt, ora nouă. În sfârșit apăru și Packardul. Conducea Malfosse, Margot stătea alături de el; era acolo. Malfosse încetini și aruncă o privire prudentă îndărăt înainte de-a opri: nimeni pe drum; frână.

Margot și Michel schimbară peste umărul lui, în timp ce cobora, o privire extremă, fiecare asigurându-l pe celălalt, într-un total abandon, de nerăbdarea care îl chinuise. Dar vivacitatea plăcerii de a se regăsi le impuse pe dată ideea despărțirii, privirile li se stinseră; viața păru că le părăsește chipurile, care deveniră aidoma celor ale asceților. Schimbară în fața lui Malfosse câteva cuvinte înghețate. Malfosse nu percepu decât aceste cuvinte și nu-și pierdu bunăvoința pe care i-o arătase lui Margot de la plecare. Îi dădu bună ziua lui Boutros cu cea mai mare politețe și îi încredință volanul. Margot trecu împreună cu el pe bancheta din spate. Plecară.

Boutros, devenit din mecanic șofer, îndreptă mașina spre Delfi. Trebui să se ocupe de ceea ce făcea: drumul era execrabil; un strat de pietre prost tasate și prost legate între ele nu rezistase presiunii implacabile a vehiculelor moderne; brazde adânci erau întrerupte de gropi. Dar cu timpul se obișnui cu drumul și apoi erau și porțiuni de kilometri mai puțin proaste decât celelalte. O râvnă tristă

puse stăpânire pe el în timp ce, stând cu spatele la Margot, se lansa spre solitudinea sa definitivă.

În jur, Grecia începea să alcătuiască imagini ce pătrunseră în valul furios al durerii lui; trebuia cu adevărat ca dorința sa, viața sa, natura aceea să ruleze prin același torent. Drumul se dovedi vreme îndelungată destul de monoton. Țâșnea drept înainte prin câmpii înguste, închise între două șiruri de munți. Din când în când munții se apropiau și, pentru a se amesteca, lansau unii spre alții protuberanțe joase; atunci drumul urca. La un cot, un stâlp anunța dintr-odată că o provincie grecească se sfârșea, atunci coborau; începea o nouă câmpie, micul teritoriu al unei republici celebre.

Pământul acela își pierduse întreaga forță. Fiecare dintre acele câmpii prost cultivate, mărginite de mlaștini, era o arie istovită și goală, pe care de vreme îndelungată fusese treierată întreaga recoltă; nici o altă nouă recoltă nu mai părea cu putință. Nu mai rămânea decât colbul de pe solul cu hârtoape, putregaiul din gropi. Până și munții păreau turme de animale domestice care, pierdute, dădeau târcoale în jurul căminelor părăsite. Revenite la libertatea de dinainte de apariția omului, rătăceau ca animalele înfometate, care nu mai știu să dea de urma nutrețului, cu spinările lor costelive. Cu toate astea, ceea ce rămânea în peisaj era linia pe care munții o lăsau pe sol, ștearsă, dar frumoasă. Boutros îi privea cu un soi de milă sarcastică.

„Pământul ăsta e terminat. Este o ruină, la fel ca lucrările omului, din care se mai văd încă vreo câteva urme, ca o bucățică dintr-un șirag smuls. Munții ăștia au fost jefuiți, jupuiți până la os; odată cu rădăcina copacului a fost smuls tot bulgărele de humus. Este cu neputință să

crezi că Atica, oricât de modestă era la vremea ei, a fost întotdeauna atât de golită de sânge și atât de pleșuvă. Îmi închipui că, fără doar și poate, nenumăratele veacuri ale preistoriei, necunoscând picioarele și mâinile omului, adunaseră în ungherele solului o sevă mai generoasă decât zeama asta de tutun care abia de mulțumește calicenia caprelor astăzi. Însă nevoile presante ale unei civilizații au ars cu fierul roșu povârnișurile astea pentru o vreme mai îndelungată decât va putea să măsoare istoria oamenilor. Nu doar turcii și bulgarii au netezit deșertul sub pașii lor; totul a fost extirpat și calcinat și deja Aspasia[1] nu-și mai putea încălzi membrele lovite de hidoasa scleroză. Acest pământ a fost traversat câteva ore de o civilizație care l-a lăsat inert, secătuit pe veci. Spiritul este aidoma lui Don Juan, care lasă în urma sa trupuri satisfăcute până la moarte. Să nu mai privim acest sol, să nu mai vorbim despre el. Să vină moartea deplină. Zăresc în acest străfund o mlaștină care se alătură putregaiului originar: cu atât mai bine, fie ca ea să-i lărgească plaga deschisă. Atunci, în fermentarea abandonată sieși, germenii vor mișuna din nou. Mă simt alterat precum pământul, alterat de morți și de renașteri. Mâine se va usca măduva însăși a planetei. Până atunci, să fugim în alte părți, unde este încă viață. Trebuie să mă grăbesc să muncesc, cu sufletul la gură, să dau în vileag acțiunile care îmi fac inima să tresalte. Nu am timp să iubesc o femeie, o atât de măruntă porțiune a ființei...

„Dar de ce nu aș face la fel ca Spiritul, la fel ca Don Juan, care trec amândoi devorând? De ce nu aș avea acest trup în treacăt, acest trup însuflețit de un sânge minunat,

1. Celebră hetairă milesiană (sec. V î.Hr.), inteligentă și cultivată, colaboratoarea politică și concubina (soția?) lui Pericle (n.t.).

acest peisaj care nu a fost încă cercetat? A, nu, acest trup nu poate fi prins atât de lesne. Acest trup nu este simplu, ci dublu; este învăluit în esența sa ca un fruct în parfumul său. Ar trebui să mă opresc pentru a-l poseda. Dacă nu-l respir mai întâi îndelung, nu voi avea la îndemână decât o aparență. În după-amiaza asta poate că voi avea prilejul, o voi putea înghesui, o voi putea prinde pe această Margot, pe această tandră și de neuitat prietenă, dar atunci, încă de la primul sărut, animalitatea dezlănțuită își va grăbi acțiunea dementă, iar dezgustul, năvălind ca un stol de hoitari, va slăbi întreaga noastră vitalitate înainte de căderea serii. Și ne vom părăsi, într-un steril rămas-bun, lăsând între noi cadavre ca niște bandiți care, după ce au dat lovitura, pleacă fiecare pe drumul său. Există ceva viu, de la inima mea la inima ei, care trebuie salvat. Fie ca întâlnirea noastră să rămână scurtă, pură, eficace, precum goana mesagerului de la Maraton. Elanul tinereții retezat subit, nu există nimic mai frumos, mai decisiv."

Încetini și se întoarse spre ea ca pentru a-i anunța vestea bună, atroce. Dar ea o cunoștea deja, nu-i trecuse prin minte gândul că putea aștepta o alta din partea lui și o citea, înscrisă în liniile moarte ale acelei câmpii de țară care primea tenacea făgăduială a soarelui ca pe o magnifică deriziune. Dacă totuși, stând tăcută în fundul mașinii, lăsând să cadă în gol sporovăiala trudnică a lui Malfosse, ea aștepta acea privire, oferindu-i în schimb un zâmbet de încurajare pe care el i-l cunoștea foarte bine, căci era cel dintâi lucru pe care îl văzuse și îl primise de la ea, dar care acum adâncea pe chipul ei o rană delicată. Ea continua să plimbe prin gură același cuvânt ca pe o iarbă amară. „Cel puțin îl voi fi cunoscut, îl voi fi văzut pe cel pe care l-aș

fi putut iubi, acel lucru pe care viața mea îl căuta în chip confuz, acea forță. Și voi fi ajutat acea forță să țâșnească."

Zăreau la răstimpuri câte un sat a cărui îngrămădire colcăitoare stătea agățată de câte o coamă abruptă, cum se vede în Sicilia, în Spania, în Calabria, de jur împrejurul Mediteranei. Boutros fu nevoit să oprească mașina pentru a lăsa să se scurgă o turmă de oi negre care înainta, îndesată și năucă, pe o mie de picioare ascuțite. Păstorii îi salutară cu o nobilă bunătate, care îi făcu să se simtă rușinați pe cei trei călători, deprinși cu toate mojiciile orașelor noastre. Bărbații aceia erau superbi: înalți și pletoși. Ochii le erau albaștri; pielea arsă de soare se ivea și ea prin părul roșcat al bărbii scurte, așa cum se întrevede piatra mereu spălată de apa pârâului prin mărăciniș. Fără pălărie, îmbrăcați în cămeșoaie strâmte din pânză cenușie, nădragi cu șireturi, erau extrem de agili și mânuiau râzând ciomagul lung și fluierele, așa cum spune legenda de aur. Boutros, aplecat peste volan, fremăta din tot corpul și din tot spiritul, de parcă ar fi putut să-i recunoască. Scutură din cap în timp ce ambreia: „Nu sunt aceiași oameni. Elenii au murit. Aceștia sunt din vreo invazie venită prea târziu. Sunt aici, dar nu pot face nimic pentru aceste meleaguri ce și-au trăit timpul, ca o femeie care a fost prea iubită, sănătatea lor nu are nici un efect".

— Iată-i pe alegătorii prietenului nostru Lourdis, exclamase Malfosse.

Margot îi compară uimită pe vlăjganii aceia viguroși și neîngrijiți cu amintirea pe care o păstrase despre ministrul Poștei și Telegrafului, obez, livid și plin de locuri comune, cu care luase cina într-o seară.

— Dar nu e aceeași rasă, exclamă la rândul ei.

În toate țările însorite există acest contrast între omul ogoarelor, care se înalță – învingător și stupid – spre focul din văzduh, și omul orașelor, al cărui trup se moleșește la umbra caselor.

— Oricum, sunt frumoși.

— I-aș fi fotografiat, dar drumul e lung, dădu asigurări Malfosse.

Brusc, drumul se deschise spre golful Egina. În fața călătorilor se vedea acum marea, dar dincolo de ea se întindea din nou uscatul – insulele, Peloponesul. În Grecia, pământul se întredeschide neîncetat spre apă, apa este mereu cuprinsă de pământ: fiecare element se află acolo pentru a-l mărgini pe celălalt și a-l încastra ca într-o montură. Navigând printre bălțoace, Boutros nu conteni să se minuneze de acea desfășurare neașteptată, de savanta etajare cu planuri îmbinate: șes, mare, munte, cer. Delicat agățat de liniile crestelor, cerul nu domină acest ansamblu; este prins de acestea și își are locul său în rânduiala celor-lalte atracții. Apa și aerul, nemișcate și transparente între perspectivele ascendente alcătuite de munți, formează lacuri fermecate, suspendate într-un vis viu, ce hrănește prezențe agere. Curând, pentru ochiul ocupat cu o viziune tot mai subtilă, nu mai există nici mare, nici cer, ci o lumină, o substanță fină ce străbate un paradis cu totul tangibil.

În acest fel încântător s-a născut pentru mulți oameni bucuria de a trăi și de a gândi. Dar Boutros își spuse că era nevoie de un călător ca el pentru a readuce acolo acea bucurie. Disciplinele îi fuseseră predate din cărți care se născuseră din acest pământ, dar care înfloriseră altundeva, cu alte culori, la Oxford, la Heidelberg, la Paris. În urma

sa, acel spațiu tulburat preț de o clipă recădea în deșertăciunea sa.

„Nu pot, nu mă pot lăsa în voia nostalgiei a ceea ce s-a sfârșit.“ Își mută mintea, cu o fervoare neliniștită, spre locurile încărcate de piatră încă vie, de carne palpitând, unde se juca drama actuală cu care se acorda suflul său: Kremlinul leninist, doldora de statistici, și mitul rival, Wall Street, brăzdat și el de cifre ce o luau razna.

O auzi pe Margot exclamând:

— E ceva unic.

Cuvintele sar pe oameni ca insectele parazite.

Între două zdruncinături, Boutros se întoarse pe jumătate, dar nu-l văzu decât pe Malfosse.

Avea un chip prelung, cu o armătură destul de solidă, dar câteva ireparabile șlefuiri micșorau prea mult unele unghiuri, astfel încât ceea ce era fin părea slab, iar ceea ce era puternic se izola, dislocat. Rico regăsea în el aerul circumspect și diminuat al acelor francezi pe care îi abandonase, care încă își mai petrec viața între două temeri: de a fi încornorați și de a nu avea Legiunea de Onoare. Ei au mereu Legiunea de Onoare și sunt mereu încornorați. De aici aerul echivoc pe care lumina Greciei nu izbutea să-l risipească.

Mai târziu, drumul se pierdu în interiorul continentului. Etichetarea istorică continua, de la un stâlp la altul. Teba. Lăsaseră de mult în urmă Eleusis. O spaimă se înălța pentru el din acest itinerar livresc. Fugea de istorie cum fugea de poliție; tremura la gândul că ar putea rămâne prizonierul valorilor moarte și al paznicilor lor. Detesta sentimentele care îi covârșeau pe însoțitorii aflați îndărătul lui. Cei de pe bancheta din spate nu-l urmau pe cel din

față, iar sufletul lui Margot zăbovea; trupul ei atât de viu era ca sfâșiat de acele pietre străvechi deasupra cărora se ivea el, rănit, adânc lovit, dar cu mușchii încordați. „Dacă nu mă descurc singur, la ce îmi vor servi cuvintele morților?“ Își mută atent privirea la mașina pe care o conducea. „Așa este alcătuit Spiritul. E o fiară de oțel, o himeră care străbate ținuturile pământului. Mă agăț de această evadare ideală, merg încotro merge ea. Acolo unde există o speranță de metamorfoză, sunt și eu. La Moscova sau la New York.“

Malfosse o informă pe Margot că venise timpul să ia prânzul.

— Să așteptăm să găsim un loc plăcut.

Douăzeci de minute mai târziu, ea exclama:

— Uite, uite! Nu găsești că e potrivit, Malfosse? Oprește, Boutros, oprește!

Boutros nu avea de gând să mănânce, dar își dădu seama că îi era foame.

— Ar trebui să ne întoarcem puțin, strigă Margot, pentru că acolo ne vom simți bine, o să vedeți.

Un munte își întindea povârnișurile abrupte și austere până la marginea drumului; dar într-un colț ferit ascundea un soi de capelă înconjurată de câțiva copaci.

— A, da, o să facem popas colo sus! exclamă Malfosse cu glas cordial, patern.

Boutros întoarse capul și îl privi cu un aer prietenos. Era mult prea frumoasă făgăduiala acelui loc plăcut, unde avea să se apropie iarăși de Margot. Malfosse și Margot coborâră, iar el întoarse și duse mașina la umbra unei stânci. Se dădu jos la rândul său. Margot și el se priviră iarăși, dar cu o imprudență care, de data asta, nu-i scăpă lui Malfosse. Cu glas schimbat, acesta spuse:

— Să desfacem coșurile.

Dintr-odată, din pricina acelui accent dureros, îi redeveni simpatic lui Margot, iar Boutros nu se mai gândi la Legiunea de Onoare a acestuia. Erau două coșuri și o frumoasă trusă de campanie.

— Hai, Malfosse, o să urcăm coșul ăsta amândoi.

— Am să-l urc eu pe celălalt, spuse Boutros care, voind să rămână în urmă, se prefăcea că inspectează motorul.

Îi privi cum se îndepărtează. Malfosse era stingherit de jiletcă, de guler. Ea se cățăra curajoasă; talia ei, cam înaltă, dar zveltă, se alungea și se legăna deasupra șoldurilor. Părea încă și mai feminină decât de obicei, în ciuda taiorului de călătorie. Pe măsură ce se îndepărta, proporțiile ei destul de delicate păreau și mai plăcute. Cam pe la jumătatea pantei, se opri și îi făcu semn. Minutul acela absurd străpunse inima pseudo-șoferului: o micuță siluetă efemeră se înălța în mijlocul acelui pământ abandonat de zei și de oameni, o tânără femeie palpitând de viață, curând pierdută în depărtare. Își întinse privirile în jurul punctului deschis la culoare pe care-l făcea bluza lui Margot. Muntele era acoperit de pete mari de umbră și ici-colo, în pliurile lui, erau dâre firave de verdeață. De cealaltă parte, terenul împingea spre zare șerpuiri necultivate până către înălțimi cu totul pleșuve, neînsuflețite. În mijlocul acelui pustiu divers, drumul era drept, alb, inutil. O lumină arzătoare încerca să sfâșie spațiul acela bun la nimic și strălucea fără motiv. Lumina aceea semăna cu un țipăt înăbușit de liniște, care apăsa, sălbatic, peste toate. Liniștea este mișcarea teribilă a Naturii, mărturisirea ei. Liniștea rostogolește în sânul ei vântul și ierburile, prosperitatea și distrugerea; respirația ei unică mistuie milioanele de zgomote, orașele.

Margot ajunsese sus, lângă capelă. Boutros înșfăcă și el coșul care rămăsese și urcă. La rândul ei, Margot îl privi. Mergea cu pași mari, strivind pietricelele sub bocancii vechi. Ea își uitase neliniștea din prima zi, când se aștepta dintr-o clipă în alta să se simtă șocată de bărbatul acela venit din ținuturi nedefinite. Îl vedea cum urcă, aspru, ferm. Rămăsese în cămașă și o curea veche din piele îi strângea șoldurile. Gravitatea, solitudinea, suferința lui îi confereau acestui bărbat un soi de eleganță pe care ea nu o cunoscuse niciodată și care o fermeca. Nu va putea să-l uite vreodată. Cum ai putea să uiți adevărata viață dacă ți-a fost dat s-o vezi gâfâind în fața ta, fie și numai pentru un ceas? Dacă mai putea încă să se resemneze să cadă de la înălțimea la care o ridicase prietenul ei, știa totuși bine că nu va mai putea suporta ceea ce mai înainte îi ținea loc de viață. O, anul acesta din urmă la Atena: Ferid, Staalbaum, bărbații, femeile, orele, crunta deriziune a lui Rico! Ce mult putem uita de noi!

Cu voce tristă, Malfosse spuse: „Hai“ și porni cu curaj să desfacă totul. Vocea aceea o făcu pe Margot să simtă nevoia să plângă. Doi-trei măslini, uriași și strâmbi, își aruncau umbra peste un fel de mică platformă din fața capelei moderne: se duse până la ușa întredeschisă; locul era părăsit. Se întoarse, cuprinsă de un soi de spaimă: vru să alunge amorțeala înghețată care o amenința sub lumina puternică a soarelui și se sili să-i ajute pe cei doi bărbați. Curând aranjară pe o mică față de masă sidefie bucăți de pui fript, salată à la russe, brânză de capră, portocale, un clondir cu vin. Se așezară și mâncară.

Malfosse, care se hotărâse să-și scoată haina, nu dori să suporte tăcerea ce îi amenința.

— Ce frumos e ținutul ăsta!

Margot tremură și îl privi pe Boutros; simțise, în timpul drumului, că prietenul ei comunist nu se împotrivise doar situației, ci și senzației de încântare.

— Nu ai putut, desigur, să vezi mare lucru pe drumul ăsta prost, spuse ea.

— Domnul Boutros are, evident, alte preocupări, interveni Malfosse. În alte împrejurări, nu ți-ar fi plăcut să vezi măcar Acropole?

— Numai că, iată, mă aflu mereu mai mult sau mai puțin în aceste împrejurări, spuse Boutros cordial.

— Da, evident, mormăi celălalt, întorcându-se la pui.

Margot își dori brusc ca Boutros să vorbească deschis, cu riscul de a-l șoca pe Malfosse.

— Recunoaște că, în fond, Parthenonul îți este complet indiferent.

— Deloc! exclamă Boutros cu patimă.

Se opri la fel de iute cum începuse; simțea curiozitate atât la Margot, cât și la Malfosse și pe dată se închise în sine. Cu toate astea, abia născut, sentimentul acela se stinse, căci Margot nu-l slăbea din ochi. Reluă așadar:

— Am curajul să-mi smulg gândul de la el.

Din nou voia să tacă, pentru că îl vedea pe Malfosse tatonând și căutând o legătură facilă între acea confidență și comunism. Însă mai văzu și că Margot căuta în vorbele lui o semnificație care să-i îngăduie să ajungă la inima sa; uită de prezența lui Malfosse și nu mai vorbi decât pentru ea.

— Curajul în fața ispitei înseamnă s-o eviți, continuă el. Nu vreau să fiu ispitit să iubesc ceea ce nu mai este, ceea ce este iremediabil pierdut pentru mine. Ar fi un viciu îngrozitor, nu e așa, să iubești o femeie moartă? Ei bine,

Parthenonul, la fel ca bisericile Occidentului, este o mumie îmbălsămată de timp. Frumusețea pe care i-o vedem nu este aceea a tinereții lui.

— Dar, spuse Margot cu o voce slăbită de neliniște, căci vedea gândul lui Boutros îndepărtându-se de ea, fără să deslușească de altfel încotro se îndrepta, eu simt, dimpotrivă, o viață extraordinară când sunt pe Acropole.

— Oare gândurile de care ai nevoie zi de zi le poți extrage din Acropole? Ideea dumitale despre dragoste, de pildă, se poate cumva sprijini pe sistemul acela de linii care converg spre un punct pentru noi pe veci pierdut? Am vizitat bisericile din Franța și din Germania, însă nu am aflat vreun răspuns la întrebările presante ale veacului meu, care este și al vostru. Iată, există un loc ce m-a tulburat mai mult decât oricare altul, este vorba de Vézelay. Sunt sigur că este unul dintre locurile în care zace taina a ceea ce a fost Europa, în care am putea înțelege rațiunea ei de a fi existat. Și o înțelegem. Dar la ce bun? Este o rațiune care nu ne mai poate nutri zilele. Da, acolo și eu am simțit viața; am simțit că viața trecuse pe acolo, dar că deja trecuse. Câmpia aceea verde de la Vézelay este astăzi un pustiu asemănător acestui pustiu unde mâncăm noi acum. Mă simt aici ca un om care se întoarce într-un loc unde a iubit; dar aceeași dragoste nu poate renaște. Unde este viața acum? Acesta e sentimentul care mă întristează și mă trezește atunci când sunt gata să mă las în voia somnului, să mă culc pe o frumusețe moartă pentru a încerca o dragoste imposibilă, care este împotriva Firii, care este împotriva Timpului.

Tăcu, obosit de violența pasiunii pe care o întrebare exprimată de niște ochi frumoși o făcea să se învolbureze înlăuntrul lui. O privi pe Margot, cerându-i îndurare.

Malfosse, care tăcea, era mai degrabă descumpănit decât scandalizat de furia pe care îi era dat în sfârșit s-o cântărească la necunoscutul a cărui existență o ocrotea de câteva zile; Margot era răvășită văzând în câtă durere se călea forța care o atrăgea și ce chip teribil căpăta acea forță. Nu mai mânca și îl privea pe bărbatul acesta cu pantaloni ponosiți, care i se părea bogat, însă înzestrat cu o bogăție greu de purtat, iar jur-împrejur, câmpia golită de vorbele lui. Amiaza, care stătea așezată peste zarea strivită și tremurătoare, era un zeu sălbatic, al cărui preot rostind vorbe arzătoare era Boutros. Pentru întâia oară auzea vorbindu-se limbajul tragic.

— Ceea ce voi numiți frumusețe, mormăi mai departe Boutros, frumusețea înseamnă viața moartă. Simțiți frumusețea Parthenonului, însă oamenii care au făcut Parthenonul nu se ocupau de frumusețea lui, ei făceau doar o casă de care aveau nevoie pentru a adăposti ce aveau mai de preț, zeița și comorile lor, ideea care le permitea să explice viața și așadar să trăiască și mijloacele lor de trai. Frumusețea le-a fost dăruită în plus, pe bună dreptate, dată fiind exacta economie cu care își armonizaseră ideea și mijloacele. Așa stau lucrurile pentru voi astăzi? Este cumva Parthenonul casa voastră? Nu, este cea a morților, unde nu aveți dreptul și nici puterea de a vă instala. Parthenonul nu-mi poate da decât o singură lecție: aceea de a-i întoarce spatele pentru a încerca să fac ceva la fel de puternic.

Se reapucară mașinal să mănânce toți trei niște portocale mari. După un lung moment Malfosse începu să vorbească, de parcă își regăsea suflul întrerupt.

— Nu știu ce se face în Rusia, dar nu se va face niciodată nimic, nici acolo, nici în alte părți, la fel de frumos ca Parthenonul.

— De la Parthenon încoace, alți oameni au ridicat catedralele; se pot face și alte lucruri prin alte părți. În America, poate. Vă spun că frumusețea nu apare decât după ce totul s-a sfârșit. Atunci când oameni vii ajung să o atingă, nu o vedem, iar ei înșiși nu-și simt cu certitudine decât sănătatea, care îi face să acționeze. Sunteți creștin, domnule Malfosse; gândiți-vă că s-au putut clădi catedralele fără vreo referință la Parthenon. Există, desigur, reguli comune ce au slujit atât la înălțarea catedralelor, cât și la cea a Parthenonului, legile eterne ale geometriei. Dar aceste legi au fost practic reinventate de către cei care au ridicat catedralele. Ei nu au avut nevoie să vină aici pentru a le regăsi. Iar noi, dacă nu mai avem sânge, în zadar vom veni să ne dăm cu capul de aceste ziduri. Ei bine, trebuie să uităm ca să reinventăm! Nu mai am încredere decât în americani sau în ruși, niște brute care sunt pe punctul de a pierde firul, firul tradiției europene. Bazilica Sacré-Cœur nu este la fel de frumoasă precum catedrala Notre-Dame, nu e așa? Atunci, din moment ce Notre-Dame nu mai poate face pui, trebuie să-i întoarcem spatele. Ah, domnule Malfosse, dacă iubiți atât de mult Parthenonul, probabil că nu sunteți cu adevărat mândru de ceea ce se face în jurul dumneavoastră! Poftim, magazinul La Samaritaine, bulevardul Champs-Élysées sunt urâte.

— De parcă în Rusia se fac mai frumoase.

— Nu, nici chiar în America, dar, sincer, nu se mai face nimic. Oamenii nu se gândesc decât la mașinării care distrug vechea frumusețe și care vor naște poate o nouă splendoare atunci când nu o vom mai aștepta.

Amuțind, la fel ca tot ce era în jurul lor, se ridicară. Malfosse scoase din lădiță cele trebuincioase pentru pregătirea

cafelei turcești. Puse mica lampă pe o piatră și se ghemui, modest, alături. Boutros și Margot rămaseră în picioare lângă el; se priveau, dar erau ca lipsiți de viață. Dragostea sexuală părea o vană încercare după acele vorbe ce orientau tot interesul vieții spre lucrări de aparență mai vastă.

Dar își băură cafeaua, o băutură neagră, care le înviora nervii; treptat, farmecul prea apăsător își slăbi strânsoarea.

Malfosse își aprinse un trabuc și se întinse între rădăcinile unui măslin. Cu un aer abătut, cugeta. Realiză cu uimire că nu simțea nici o ostilitate împotriva lui Boutros, care îl făcuse să admită fatalitatea ideologică în fața căreia se supunea, suferea însă de parcă i s-ar fi scos un dinte.

Margot îi spuse lui Boutros, privind spre capelă:

— Hai să vedem ce e înăuntru.

Era o biată clădire mică, într-un stil bizantin atât de prost imitat, încât construcția însăși părea să fi fost începutul ruinei. O hidoasă icoană de bazar, mâncată de mucegai, zăcea pe piatra altarului; lampa din tavan atârna de singurul dintre cele trei lanțuri care mai ținea încă. Prin vitraliul spart, o creangă de copac insinua pașnica amenințare a naturii.

Aruncară o privire distrată spre acel obscur fapt divers. Ajungând în fața pietrei altarului, Margot se întoarse iute spre Boutros și îi spuse imediat, într-o efuziune abia reținută:

— Încep să înțeleg ce simți. Îți mulțumesc că ai vorbit un pic. Asta mă rănește, mă îndurerează; a, desigur! Dar măcar știu ce anume te face să suferi și ce te poate de asemenea bucura. Tocmai din pricină că ai multă forță lucrurile pot fi tragice pentru dumneata. Așadar, asta înseamnă să fii comunist?

Uita de temerile pe care i le înșirase Pahlen; era atrasă de Boutros într-o sferă de pasiune intelectuală în care considerațiile practice ale diplomatului nu mai aveau nici o semnificație.

— Pentru mine, asta este; pentru ceilalți?... Există multe alte probleme... N-aș fi vrut să te rănesc așa cum tocmai am făcut-o.

„De ce vorbea așa? Unde era vechea lui neîncredere?", se întrebă ea zorită. Dar el o privea și atunci cum ar fi putut să nu vadă universul ca pe un lucru favorabil, care invita irezistibil la încredere? Margot era acolo, în picioare, în fața lui. Nu înaltă, dar nici scundă, cu o statură încântătoare. Zveltă și plinuță, gingașă. Nu-i puteai desluși arcatura oaselor sub bogăția aceea amintind de a fructelor de pe un spalier. Carnea aceea fragilă și bine strânsă, plină și ușoară. Membrele de gazelă, iar în bluză – sânii albi, indestructibili. Chipul acela, privirea, încărcate cu o știință delicată și discretă.

Spunea cu voce gravă, mai amplă decât trupul ei:

— Încă de la început, nu a fost cuvânt, nu a fost gest din partea dumitale care să nu mă fi făcut să-ți simt pasiunea, dar și suferința. Mi se pare că te-am înțeles puțin și de aceea am dorit din toate puterile mele să rămâi liber, să poți împlini tot ce este în dumneata.

O privea cu un aer serios, extrem de atent, stând cu brațele încrucișate, deși pielea îi fremăta de o satisfacție posibilă, apropiată, căreia totuși forțe mai profunde îi barau drumul. Îi spuse doar:

— Cred că ești generoasă.

— Nu sunt generoasă, nu există nimic generos în viața mea, dar am simțit că dumneata erai.

— Aș fi vrut să stau de vorbă cu dumneata; dacă am mai fi făcut-o încă o dată, ar fi fost cu încredere și am fi putut rămâne mereu prieteni.

— Da. Ei bine, în seara asta, oprește-te la Delfi cu noi; nu ne părăsi decât mâine.

— Da.

Erau atât de exaltați, că ideea plecării nu-i mai înspăimânta, se pierdea în curentul care îi străbătea. Se priviră iarăși. Uniți și totuși despărțiți; patetici. Nu trebuia totuși să aștepte ca nervii să le slăbească.

— Să ieșim, spuse el.

Reveniră la mica esplanadă. Malfosse, întins, nu se mișca, fumând. Priviră câmpia albă, plată; jos, capota mașinii se confunda cu stânca învecinată. Liniștea era definitivă.

— Te simți totuși bine aici, murmură ea.

— Departe de tot! Dar asta nu poate dura, e o amăgire. Colo jos există orașe, orașe cum au existat și aici, pe câmpia asta.

— Da. Dumneata ești amestecat în toate.

— Dar dumneata?

— O, eu! Eu nu sunt nimic.

— Dar de ce să nu te amesteci în toate? De ce nu trăiești mai intens?

Se uită la el pe sub pleoapele îngreunate de resemnare; Boutros se simți dezamăgit.

Ea se întoarse la Malfosse.

— Boutros nu ne va părăsi în seara asta, va veni cu noi la Delfi.

Malfosse nu clipi.

— Bine, spuse el cu voce bravă.

Cei doi socotiră că își juca bine rolul de perdant.

— Voi fi mulțumit să te văd la Delfi, poate că îmi vei putea explica unele lucruri, adăugă el pentru Boutros.

Acesta nu răspunse. Aceeași privire trecu de la unul la altul, îi unea o fatalitate care nu-și dăduse încă la iveală toate intențiile.

— Nu cred să existe vreun pericol pentru dumneata la Delfi, mai spuse Malfosse.

— Nu, răspunse Boutros râzând, nu cred că poliția, dacă se ocupă cumva de mine, mă va căuta la Delfi.

Râsul îl șocă chiar și pe el. Tresări: „Nu uit nici închisoarea din Atena, nici Moscova, dar de când am intrat în camera acestei femei..."

Un sfert de ceas mai târziu Packardul rula din nou. Stâlpii continuau să jaloneze pustiul istoriei. Cheroneea! Un sat, ogoare vagi, sub arșiță. Aici se sfârșise visul lui Demostene, aici începuse visul lui Alexandru.[1] Aici luaseră sfârșit patriile elene, aici începuse internaționala elenistică.

Boutros întoarse capul și îi strigă lui Malfosse, râzând pe înfundate:

— Cheroneea! Ce a mai rămas?

Malfosse dădu din cap, înciudat că nu poate răspunde.

— Toate victoriile și toate înfrângerile se confundă, nu e așa?

Redresând volanul, râse în barbă:

„Malfosse e scandalizat. Pentru burghezii de astăzi totul este sacrosanct, talmeș-balmeș: toate epocile trecute,

1. Locul victoriei lui Filip al Macedoniei asupra atenienilor și tebanilor (338 î.Hr.), victorie ce a marcat începutul dominației macedonene asupra polisurilor grecești (n.t.).

Grecia și Biserica. Nici în cuvinte, nici în gând nu îndrăznesc să se atingă de nimic. Dacă s-ar ivi un Voltaire și ar rescrie *Candid*, ce coaliție de tăcere l-ar sufoca! Cu toate astea, în ordinea materiei, ei sunt atrași într-o mișcare irezistibilă. Malfosse, cu inginerii săi, se duce peste tot, tulburând obiceiurile pașnice ale acestor ținuturi adormite".

Drumul continua printr-o câmpie atât de joasă, de părăsită, de putrezită, că apele primăverii se revărsaseră peste tot în acea lună mai. Drumul fu curând întrerupt.

— Poți înainta, spuse Malfosse. Am fost avertizat la Atena. Nu vom da peste apă mai adâncă de butucul roților.

Alunecară încet prin apă pe o distanță de doi-trei kilometri.

— Toate astea se vor schimba, îi spunea Malfosse lui Margot. Societatea Shell va face drumuri în toată Grecia, pentru ca grecii să poată avea automobile și să-i cumpere benzina.

Boutros auzi și zâmbi cu voluptate.

„Atunci când toate ființele umane vor avea automobile, va trebui să ne ocupăm de alte probleme mai delicate sau să crăpăm."

Mai târziu, drumul merse de-a lungul unei căi ferate. Era linia ce leagă Balcanii de Europa. Și, paralel cu ei, trecu Orient Expresul, trasând o linie disprețuitoare peste câmpiile sărăcăcioase.

Un lux aleatoriu aluneca grăbit pe deasupra mormanelor de pietre. În mijlocul animalelor sale, un păstor admira acele lucruri ale trufiei și fragilității. Suprimați șinele acelea, opriți câteva vapoare, întrerupeți apelurile telegrafice și atunci imense regiuni se vor întoarce în Evul Mediu

din care abia ies. Pretutindeni, în întreg răsăritul Europei, de la Marea Baltică la Suez, Boutros văzuse civilizația modernă atârnând de un fir, dar neamuri slave, mongole, semite, dând uitării naivele delicateţuri ale moravurilor de ieri, animate de o cumplită dorință, se lipeau ca muștele de acest fir. În garajul lui Malfosse, grădinarul, venit din fundul Peloponesului, stătea cu gura căscată în fața motorului Packardului și se închina la noul idol. La Moscova muncitorii ruși se extaziau în fața curbelor statisticilor. Poate că oamenii ăștia, mai puțin blazați, vor citi o lecție spirituală necunoscută în toate aceste semne reînnoite pe care le făceau atomii cuprinși de nebunie și o vor impune, cu o stimulatoare violență, restului lumii. Pentru a vedea dacă așa vor sta lucrurile, trebuia apăsată pedala de accelerație până la capăt.

Încetul cu încetul munții se îngrămădiseră la stânga lor, spre apus câmpiile se terminară în sfârșit. După ce se învârtiseră îndelung în jurul masivului Parnas, pătrunseră în inima acestuia. O luară pe un drum construit în timpul războiului de armatele din Occident; dintr-odată se pomeneau pe o șosea rezistentă, aidoma celor din Franța sau din Anglia. Și intrau într-o altă natură. Munții se strângeau și deveneau abrupți ca niște curtine și bastioane în jurul unei înalte citadele încă nevăzute. Măslinii se înghesuiau mai numeroși și mai viguroși în străfundurile cele mai întunecate; pinii se zbârleau deasupra lor. O nouă realitate se impunea; și aceea era tot Grecia. Muntele în mijlocul mărilor; o masă abruptă, bătută de valuri. „Iată inima, inima inepuizabilă a vieții. Aici uit de omenire și de vicisitudinile ei umilitoare, regăsesc natura în tainețele ei,

intactă, inatacabilă. O, buni atomi eterni! Iată firul pe care se urzește necontenit o nouă înfățișare umană. Prin aceste defileuri inaccesibile curge izvorul vieții.

„La acest izvor se întoarce mereu omenirea ca să bea, iar când acest izvor va fi secat, viața tot are să continue, iar când aceste pante și aceste prăpăstii se vor nărui odată cu întreaga planetă, materia încă va mai dura. Și când spun materie, vreau să spun și Spirit. Până atunci, să credem cu ardoarea primăverii și a tinereții în veșnicia pământului și a omului.

Ce-mi pasă mie că n-am văzut Parthenonul? Este capodopera unui Mare Secol. Secolul V î.Hr. este aidoma secolului XVII: Parthenonul este Versailles. Astăzi, ce lecție mai putem învăța de la Versailles? Redevenim barbari, suferind de absența formelor noi și necunoscute; de aceea ce ne atrage în istorie sunt primele mișcări. Firește, nu mă las păcălit, știu bine că slăbiciunea contemporanilor, fie ei europeni, indieni sau chinezi, nu este în stare să imite rudimentele primitive și nici plăcuta complexitate a desăvârșirii. Dar, pe punctul de a recădea în creuzetul obscur, aplecați peste următorul abis, visăm la germinările de mâine prin prăbușirile și distrugerile care ne trag după ele. Suntem la capătul puterilor, nimic nu va mai renaște din noi în formele pe care le cunoaștem, forța de creație nu va reîncolți în Europa decât după cumplite disoluții; dar în timp ce fluviul civilizației noastre este gata să se verse în marea care îneacă tot, străbătând dintr-odată ciclul recurent al evaporărilor, al norilor și al ploilor, imaginația noastră se aruncă înapoi spre izvoarele din care va ieși fluviul cel nou. Eu dau târcoale abisurilor pentru că știu

că voi cădea din nou în ele și că voi ieși din nou; eu sunt Spiritul mereu viu.

Din acești munți au coborât cosmogoniile și epopeile. Prin aceste trecători, între aceste vârfuri merg spre sălașul inspirației originare. La început era poezia. Eu, biet civilizat istovit, doresc cu o voință mâhnită să trezesc ecoul tunetului care i-a lovit pe precursori, pe sălbaticii clarvăzători. O, inima mea, de acum înainte incapabilă de ficțiune, nu vei tremura în umbra în care au palpitat marile mituri pline de sevă? De ce nu pot vedea, mai departe încă, totemurile, embleme ale alianței vitale a omului cu animalele și cu plantele?"

Pe măsură ce urcau, soarele cobora; momentul zilei se armoniza cu acea natură mai întunecată. Aerul devenea mai tare.

Drumul dădu ocol unui sat cocoțat sus, iar mai târziu îl străbătu. Margot vru să se oprească puțin. Câțiva moșnegei necioplți, nerași, în vestoane și cu pălării moi stăteau la niște mese goale, sub un platan. Era o cafenea. Călătorii se așezară printre ei și cerură lichior de anason. Moșnegeii, care nu beau, nu fumau și abia dacă stăteau de vorbă, se uitară în treacăt la ei.

Margot luase loc între cei doi însoțitori, fragedă, savuroasă, deși era boțită de voiaj. Îi apropia pe cei doi și îi determina să se înțeleagă în sufletul ei blând și învins. În privirile, în gesturile ei era ceva neglijent și fermecător, care nimicea toate crispările celor doi bărbați. Malfosse, din ce în ce mai grav și mai recules, își lua o înfățișare destul de nobilă, voia să meargă până în capătul pieței pentru a-și rumega singur amărăciunea, dar nu se putea

mișca. Boutros se gândea că îi era dat să alerge mereu până la capătul lumii, totuși i se părea că oprirea aceea neînsemnată nu avea să se mai sfârșească vreodată. Margot se jura că-l va lăsa să plece, însă privirea ei îl învăluia, voind parcă să-l țină pe loc. Erau exaltați și totodată sufocați de aerul înălțimilor.

O mică trupă de evzoni, infanterișii purtând fustanelă, se ivi la colțul străzii și veni spre ei. Păstorii-soldați înalți, valahii înalți, în fustanele albe, cu ciorapi albi, cu pantofi cu vârful întors împodobit cu pompon, cu moțul fesului pe umăr, își purtau puștile cu patul în sus. Tustrei se gândiră o clipă că se aflau sub efectul unei legi și că acei nepăsători războinici puteau foarte bine să-i întrebe de sănătate. Dar nu, obosiți după o patrulare în munți, evzonii se așezară și băură apă. Satul impasibil se lăsa traversat pașnic de diversele vârste. Soldații se scuturară și o porniră mai departe.

După acea oprire, drumul, care își sfârșise în văile din împrejurimi coturile ample și blânde, își strânse acum cercurile și lansă spre cer o spirală nervoasă. Respirația, sufletele călătorilor se pomeniră cuprinse într-un ritm accelerat. Pământul își aduna tot mai mult forțele în jurul unui punct înalt. Munții se înlănțuiau tot mai strâns, fiecare afundându-și încrețiturile într-ale celorlalți. Alcătuiau un cor. Ca niște fete tinere, atente și sperioase, se cuprindeau și se arcuiau pe mai multe picioare, susținând blocul busturilor îngrămădite în care se forma o singură cavernă sonoră, cu nenumărate corzi. Ca un țipăt, un vârf avea să țâșnească. Tustrei așteptau ceva, un eveniment, o revelație. Se aruncau spre o extremă, simțeau că piedicile dispăreau,

dar că alte încercări aveau să se abată asupra lor. Viitorul ce izvora din aceste trecători misterioase învingea în inimile lor trecutul pe care îl lăsaseră în câmpie.

Boutros se dărui aventurii cu o aspră curiozitate. Iată că, la trecerea unei femei cu oarecare forță de sugestie, scăpărătoarele scântei ale unui dialog imposibil încă mai țâșneau. Dar ceea ce se putea naște, crește și muri între o femeie și el nu putea oare să țină câteva ceasuri? Totuși nu se abandona niciodată cu inima ușoară acelei fatalități, nu putuse s-o facă niciodată; i se părea mereu că ceva nedus până la capăt striga în străfundul curajului său. Sau era cumva lașitatea? Nu cuteza să accepte, după un examen de conștiință definitiv, legea scurtimii, ce atârna asupra iubirilor lui de vagabond. Dar atunci, de ce nu ar face deschis, liber, măcar o dată, ceea ce făcuse atât de des cu șovăială și regret? Niciodată o ocazie atât de pură nu se va mai înfățișa: o noapte pe o înălțime, o femeie sfâșiată de rapiditatea fulgerătoare a evenimentului; ce perfectă simplificare. Îi va vorbi cu o atroce sinceritate: îi va mărturisi, într-un singur cuvânt, egoista sa nevoie de tandrețe și sălbatica sa neîncredere, mincinoasa blândețe și cruzimea tainică a dorinței. Va privi în ochii ei de femelă cum trage să moară vicleana nerozie a visului său de dragoste și, pentru a duce la bun sfârșit violul moral, nu o va poseda.

Pe la șapte seara Malfosse exclamă:

— Ne apropiem.

Cu toate astea străbăteau doar un sat mare, ridicat de curând, înstărit, vulgar.

Cea mai târziu Malfosse reluă:

— Vedeți colo sus, îndărătul caselor albe, linia aceea deschisă la culoare de pe coasta muntelui, acolo e Delfi.

Dincolo de trei case în stil elvețian se zăreau câteva dâre vagi de pietre, de șanțuri abandonate.

Margot și Boutros avură o strângere de inimă. Așa se sfârșea magnificul efort al Parnasului? În fine, era de văzut.

IX

Destinele și stelele

Margot intră în camera lui Boutros fără să bată la ușă, cu o mișcare iute.

El fuma, așezat pe pat, în fața ferestrei deschise. Își aruncă țigara în beznă și, fără să scoată o vorbă, începu s-o privească foarte atent.

— Nu ți-e somn?

Aceste vorbe inutile îi scăpaseră lui Margot, vru să le șteargă într-un ușor gest de ciudă.

Era înfășurată în același mantou de călătorie ca mai devreme, după cină. În sala comună a hotelului, el preferase să nu mănânce, sub pretextul prudenței, la aceeași masă cu ei, cu toate astea Malfosse îl rugase stăruitor să vină mai apoi să li se alăture pe drum spre ruine. Venise, dar – fiind foarte neliniștit – nu putuse lua parte la conversație și curând se întorsese la hotel.

— Plimbarea aceea era absurdă, îți cer iertare. Am acceptat prostește când mi-a propus-o Malfosse. Regreți că te-ai oprit la Delfi?

— O, nu! Voiam să-ți vorbesc. Ar fi fost cu adevărat prea inuman să ne despărțim fără un cuvânt. Măcar suntem în spatele unei uși închise.

Stând în picioare drept în fața ferestrei, avea o atitudine rezervată, dar în glasul lui se simțea o mare încredere: intrarea lui Margot, în pofida unui ușor pas greșit, răpândise în încăpere o făgăduială de sănătoasă sinceritate.

— Sunt foarte mulțumită, nu îndrăzneam să-mi doresc asta.

Cuvintele lui Margot erau umile, însă tonul nu era deloc așa, ci dimpotrivă, plin de cutezanță, dar și de tristețe.

— Ce importanță are că nu ne vom mai vedea mâine? adăugă ea foarte repede. Putem totuși sta de vorbă. Peste o oră te vei sătura de mine.

Rostea ceea ce el gândise; se cutremură. Trebui să facă un efort ca să nu rămână mai prejos în materie de luciditate.

— Da, murmură el.

Atunci ea strigă:

— Se prea poate să ne revedem, de vreme ce călătorim mult și unul, și celălalt.

— Niciodată.

Imediat, o sfârșeală tulbură chipul ferm pe care Margot și-l alcătuise cu atâta răbdare de câteva zile. Văzu cu spaimă că trăise într-o speranță absurdă, în ciuda tuturor lucrurilor de care se încredințase. Și, dându-și seama de asta, îl lăsa totodată pe Boutros s-o vadă. Dar nu se simți deloc rușinată, căci trăise mereu departe de orice trufie.

În timpul ăsta Boutros repeta cu o sălbatică îngăduință:

— Niciodată. Viața mea este foarte departe de dumneata, de tot ce este viața dumitale. Dar nu voi uita ce ai fost pentru mine în aceste câteva zile. Asta m-a tulburat: rareori am văzut pe cineva jucând atât de sincer ca dumneata. E foarte elegant că ți-ai pus la bătaie astfel, dintr-odată, încrederea într-un necunoscut.

Ea sorbea o încântare amară.

— Dar și dumneata, spuse cu vocea ei frumoasă și aproape gravă, ai avut încredere în mine. Asta m-a mișcat extrem de mult, pentru că aveai toate motivele să nu te încrezi. De altfel, ai fost cam neîncrezător și ai procedat foarte bine.

— Da, e adevărat, simt generozitatea dumitale firească, însă știu bine că, pe de altă parte, nu îți închipui cine sunt eu. Altfel m-ai urî. Totuși ura nu te-ar împiedica să acționezi așa cum o faci.

— Nu ești, așadar, cel care pari?

— Sunt comunist, nu te gândești la asta niciodată. Nu ai reflectat că acest comunism o amenință pe o femeie ca dumneata în toate deprinderile ei, în tot ce iubește.

— Dacă...

— Dacă în Europa s-ar instaura comunismul, ai fi săracă, silită să muncești. Nu ai oroare de muncă?

— Ba da... Ba nu, la urma urmei. Depinde de genul de muncă, poate.

— Munca este mereu aceeași, sordidă și magnifică... Și apoi, ai fi suspectă, maltratată.

— Ce știi dumneata? zise ea cu un zâmbet șiret. Comuniștii ar fi poate foarte drăguți cu mine.

— Nu glumi.

— Bine, în ce mă privește, voi fi pierdută. Dar, dacă aș avea o fiică, ar fi poate mai fericită în Europa dumitale comunistă decât cum sunt eu acum.

— Nu ai copii? întrebă el cu o bruscă neliniște.

Margot băgă de seamă și își simți inima umplându-se cu un soi de speranță.

— Nu.

— Dar iubești luxul.

— Da, pentru că îl am. În sfârșit, un oarecare lux. Dar dacă nimeni nu l-ar mai avea... De altfel, vor fi mereu oameni care vor părea că trăiesc în lux... față de ceilalți.

Remarca asta îi smulse lui Boutros un zâmbet complice.

— Da, doar prin faptul că trăiesc, recunoscu el. Dar, în sfârșit, reluă cu furie, totul îți va fi luat, întreaga desfătare care îți învăluie viața.

— Cred că m-aș putea descurca.

O lucire în care reveni vechea ei bună dispoziție aventuroasă trecu prin ochii tinerei femei.

— Voi avea poate un amant care va fi șef.

El se încruntă.

— Îl ai pe soțul dumitale.

— Să nu vorbim despre mine.

— Soarta dumitale este legată de a lui.

Stătea în picioare, numai în cămașă, cu pieptul gol, păros. Se duse să se așeze pe pat, aprinzându-și o nouă țigară, fără să se mai uite la ea. Margot observă că nu o invitase să ia loc, însă ceea ce spunea el o interesa mult mai mult decât un astfel de detaliu; în fond, există atâția oameni politicoși care nu au inimă, încât pot exista și nepoliticoși care au una. Nu răspunse și continuă:

— În sfârșit, vrei să-ți fiu dușmană?

— Ești dușmana mea, prin forța lucrurilor. Numai că ești femeie. Eu am profitat de bunătatea dumitale fără nici o rușine, pentru că știu bine că femeile nu au nimic de-a face cu lumea bărbaților. În treburile bărbaților, ele trădează mereu, asta e misiunea lor sacră. Totul în viața

dumitale obișnuită servește cauza dușmană cauzei mele, însă ai trădat-o.

— În Rusia ai văzut desigur femei fanatice muncind în ambele tabere.

— Da. Dar ele au un amant sau sunt călugărițe. Nu-mi plac călugărițele.

— Disprețuiești femeile.

— Absolut deloc, ripostă el.

— Nu le crezi capabile de pasiune dezinteresată.

— Orice pasiune este interesată. Pasiunea bărbaților pentru idei este interesată, pasiunea interesată a femeilor este pentru bărbați.

— Dar există femei care știu, poate, să-și aleagă bărbatul.

Își strângea mantoul în jurul gâtului, dar chipul ei era făcut dintr-o carne la fel de încântătoare ca și cea a trupului. Și peste carnea aceasta ca miezul unui fruct se întorcea mereu o vioiciune ascuțită, o ironie veselă, făcându-te să uiți o prea mare suavitate. Nu este nimic mai frumos ca un reflex de umanitate pe un chip de femeie. Partea femeii în acest echilibru al sexelor care se numește umanitate este magnificul aport animal, în schimb, când ajunge până la ea ceva din pasiunea masculină pentru absolut, atunci farmecul unei incredibile plenitudini ne înlănțuie de fiecare dintre gesturile ei.

— O, da! Ele caută forța, zise Boutros cu voce visătoare. Numai că se lasă înșelate de toate aparențele. Sunt numai instinct, însă instinctul este tot ce e mai ușor de înșelat. Animalele, cu tot instinctul lor, nimeresc în toate capcanele.

— Da, spuse ea cu amărăciune.

Sentința aceea lovea atât de precis în viața ei. Nu crezuse oare că poate să facă ceva pentru Rico?

Boutros știa ce spusese: îi declara disprețul lui. Însă acesta era lipsit de forță. Simțea că fondul ființei prietenei sale sfida disprețul lui, nu putea crede cu adevărat că strălucirea aceea atât de generoasă îl înșela. Dimpotrivă, toate puterile sale se dilatau la acea chemare. Nu era vorba doar de o dorință superficială care făcea pielea să tindă spre altă piele; mai mult decât acei frumoși sâni albi pe care îi ascundea ea sub mantou, își dorea bunătatea ei spontană, curajul ei atât de prevenitor. Și mai era ceva îndărătul acelor sâni: ironie, ton mușcător, exigență. Cine știe, poate că nu exista alinare posibilă? Ea aparținea unei rase de calitate din care nu se găsesc multe exemplare nici printre bărbați, nici printre femei. Reluă totuși, într-un nou efort de duritate:

— În fine, de îndată ce zărești ceva pe fundul sacului meu, îți produce oroare. De pildă, ce am spus mai devreme despre Parthenon ți-a produs oroare.

— Asta mă doare, dar oare nu te doare și pe dumneata? Știu că forța ce sălășluiește înlăuntrul dumitale îți pricinuiește neîncetat suferință și tocmai de aceea am atâta simpatie pentru dumneata.

Boutros clătină din cap, nemulțumit. Privi prin fereastră noaptea magnifică. Hotelul se afla pe marginea de sus a drumului care străbătea satul și care gonea spre coasta muntelui. Dincolo de câteva acoperișuri joase era un defileu adânc și întunecat, în față se înălța un alt munte, iar deasupra stelelor plutea vertijul. Ea era cu adevărat femeia șireată, fugară, asupra căreia cuvintele bărbaților nu au nici un efect. Se sustrăgea obstacolului ce exista între ea și el, de care Boutros voia ca ea să se lovească. Totuși acest obstacol era cât se poate de real: o femeie modelată

de un mediu îl poate trăda, dar niciodată nu i se poate smulge. El se înverșună.

— Nu te-ai simțit dușmana mea și pentru că te-am ajutat eu.

— A, da, firește! Un altul poate...

Ce suspin răbdător, primejdios.

— Nu, vreau să spun că te-am mințit; trebuia să-ți înlesnesc cumva lucrurile.

Ricană, dar asta nu o mișcă deloc pe Margot.

— Cum așa? întrebă ea fără teamă.

— Da, când soțul dumitale m-a întrebat dacă luasem parte direct la atentatul de la Salonic...

Îl privi plină de curiozitate și neîncredere.

— Am luat parte mult mai direct la atentat decât ți-am dat de înțeles. Dar am mințit, pentru că am simțit că aveai nevoie să fii liniștită. Recunoaște că aveai nevoie de asta.

— Nu pe mine m-ai mințit, ci pe soțul meu, răspunse ea clătinând din cap cu vioiciune, ocolind înțepătura, uitând că dorise într-adevăr să fie liniștită, însă de-acum era departe de acele meschinării.

— Și pe dumneata te-am mințit.

— Întrebarea pe care ți-o punea Rico era inutilă. Mai mult sau mai puțin, erai totuși un dușman.

Își aminti că, în primele zile, se fălise cu absoluta loialitate a protejatului ei. Însă în cinismul lui Boutros simțea efortul și, cu inocenta ei abilitate de îndrăgostită, se împăca imediat cu acest detaliu.

— Ei, îți apărai pielea, iar pe atunci nu ne cunoșteai.

— Ba da, vă cunoșteam. Te-am cunoscut încă din prima clipă: gestul dumitale de generozitate fusese rapid și sigur.

— Dar îți era teamă să împingi lucrurile mai departe!

Făcu o strâmbătură afectuoasă, îndoindu-se de răutatea lui.

Boutros încercă să ricaneze din nou, dar și el simțea inutilitatea tentativei lui de violență. Amărăciunea gândului se topea în ochii limpezi ai lui Margot.

Ea reflectă un moment, apoi exclamă iarăși:

— De altfel, sunt bucuroasă că, fiind comunist, ești unul adevărat.

Cuvintele astea exprimau o ușurare extraordinară.

Se așezase la rândul ei.

— Te îndoiai de acest lucru? exclamă Boutros aplecându-se spre ea, profund jignit.

— Nu, dar...

— Ce? Nu mă crezi în stare să mă bat, să-mi risc pielea?

Părea un copil mânios.

— O, ba da! Altfel nu m-aș afla aici.

Sub pielea ei delicată văzu cum se ivește iarăși o armătură solidă, pe care o întrezărise deja, iar glasul ei de contralto devenea mai adânc.

— Dar..., reluă ea.

— Vorbește, stărui el avid.

— Îți amintești că, zilele trecute, te-am întrebat dacă ești crud. Mă rog, ceva de genul ăsta.

— Da, și...

— Nu cred că ești crud; nu cred că ucizi cu ușurință.

— Din moment ce ucid, asta nu are nici o importanță.

— Ba da, pentru dumneata are: suferi din acest motiv. Te silești, nu doar să ucizi, ci și să urăști.

— Dar, în fine, dacă aș putea ucide ca și cum aș urî.

Rămaseră tăcuți, așezați unul lângă celălalt. Ea își aprinse o țigară și se strădui să se adune un minut ca să reflecteze la toate acele cuvinte pe care le aruncase. Trăise într-o atmosferă de violență; era la Florența când trupele recuceriseră orașul, cu doi ani înainte, de la muncitori. Voința de a ucide moral, de a nega adversarul nu ar fi uimit-o mai mult la un comunist obișnuit decât la unul dintre acei fasciști de rând, cum văzuse atâția. Dar ghicea cam ce prăpăd putea face necesitatea aceea în sensibilitatea lui Boutros.

Îl privi cu o tandră fermitate.

— Vrei să-ți spun?... Nu am dreptul să-ți vorbesc, însă m-am gândit mult la dumneata. Am încercat să înțeleg tot ce este străin de mine în dumneata și provine din experiențe de care n-am habar.

— Da, te rog, murmură el cu un aer sumbru.

— Mi se pare că... nu îți urăști atât de mult dușmanii și că nu-ți iubești atât de mult prietenii, care probabil te jignesc adesea. Și, cum ai inimă, suferi din acest motiv. Vreau să spun că vezi toate laturile lucrurilor...

Se opri, neștiind cum să găsească nuanța exactă despre care știa că, fiind singura adevărată, nu-l va răni.

El o privea cu ochii măriți și dintr-odată lăsă să-i scape:

— Da, e adevărat.

Dar, o clipă mai apoi, spuse cu voce foarte tristă:

— Ce importanță are?

Totodată o privea cu gratitudine: înțelegea ce afectuoasă divinație o ghida, cu riscul de a-l face să sângereze, spre punctul său sensibil.

Ușurată, încurajată, ea strigă cu ardoare:

— Ești chinuit; știu însă că chinul ăsta nu te va învinge niciodată.

O privi iarăși cu blândețe, cu toate astea spuse:

— Ți-e milă de mine. Mila este apropiată de dispreț.

— O, nu spune asta!

— În sfârșit, crezi că, devenind comunist, m-am angajat pe o cale greșită, cel puțin într-o acțiune imposibilă – imposibilă pentru mine, pentru caracterul meu, pentru spiritul meu –, și că rămân ancorat acolo... din ce motiv? Din stoicism sau din resemnare?

Fu surprinsă că se umilea. Își spuse în sinea ei: „Eroul meu de la început devine om, iar acesta e momentul în care simt că sunt legată de el".

— O, exclamă ea, un om ca dumneata nu se angajează pe un drum greșit!

— Și de ce mă rog?

— Doar mediocrii se înșală. Dar un om superior nu poate niciodată acționa decât sub efectul gândurilor sale celor mai puternice, care îl împing acolo unde se pot concretiza. Am trăit suficient și am văzut destule ca să fi remarcat acest lucru. Chiar dacă dificultățile dumitale lăuntrice te-au împiedicat să-ți dai adevărata măsură, totul se va aranja treptat. Vei reuși.

Boutros sări în picioare.

— Vei reuși! Ha-ha-ha! Chiar așa! Dar nu e vorba de reușită. Poftim, nu înțelegi nimic. Ah, femeie și burgheză ce ești! Pentru mine nu e vorba de a reuși, așa cum este vorba pentru domnul Malfosse sau pentru soțul dumitale. Nu știi ce înseamnă să simți înlăuntrul tău o necesitate, o necesitate care depășește formidabil mica ta persoană.

— Ba da, ba da... îți cer iertare... înțeleg, se bâlbâi ea, rușinată și încântată, cu ochii strălucind.

El nu se mai umilea, îl vedea iarăși crescând.

Însă entuziasmul lui Margot îl scoase și mai tare din sărite pe Boutros. Nu se încurca în nici un pas greșit pentru a se ține după el. Femelă!

— Ba nu, nu înțelegi, îngăimă el rătăcit. Aveam cu adevărat dreptate să nu mă încred în dumneata. Iată de ce te interesezi de mine: crezi că sunt o personalitate (gura i se crispă în jurul acelui cuvânt); dar să știi că nu e așa. Nu sunt nimic, nu sunt interesant, ți-ai pierdut timpul: nu sunt o viitoare stea internațională. Ceea ce este interesant este ceea ce trece prin mine, ceea ce se slujește de mine.

Dar Margot îl privea cu tot mai multă ardoare; simțea o dorință violentă pentru întreaga ființă a acestui bărbat, iar dacă dorea acum să-i întindă buzele era pentru a bea din cupa spiritului său, pe care vedea că o înalță, plină cu o licoare întunecată și puternică. De altfel, ceva riguros și marțial și de asemenea pudic acoperea iarăși tumultul de neliniște care fusese pe punctul să se destrame pe chipul lui Boutros și despre care simțise că își regăsea ușor matca în ridurile pe care le săpase altădată. Rămânea totuși surprinsă și revoltată de voința de estompare personală a comunistului. Simțise de altfel strădania, afectarea, o ironie îndreptată împotriva ei.

— Ai totuși conștiința forței excepționale care sălășluiește în dumneata. Toate gesturile dumitale o dovedesc instinctiv.

— Ba nu...

— Ba da. Uite, încă din prima clipă mi-ai dat dovada, atunci când ai sărit peste grilaj și mă împingeai ca să intri cu forța în camera mea; am simțit în dumneata o indignare plină de mânie împotriva meschinăriei accidentului care te amenința. Credeai că ai de făcut lucruri mai importante decât să-ți petreci doi-trei ani în închisoare.

Boutros clătină din cap cu furie:

— Ba nu, era înainte de toate o apărare instinctivă, animalică.

— Nu știi pe ce ton i-ai spus soțului meu: „Nu țin să fiu arestat".

O privi un moment în tăcere, apoi continuă:

— Da, e ceva adevărat în ce spui. M-am muiat, m-am temut de diminuarea imediată a acțiunii mele, nu am știut să-i prefer puterea cu care m-ar fi învestit supliciul. Există încă în mine multă vanitate și mult egoism. Totuși știu că nu-i poți găsi valoare vieții decât în măsura în care renunți la tine în favoarea unei acțiuni universale. Poate că într-o zi voi merita să fiu șef, dacă mai întâi m-am dominat, m-am zdrobit pe mine însumi. Trebuie să știi să slujești mai bine ca oricine înainte de-a vrea să comanzi.

O privi iar și asprimea îi brăzdă din nou chipul:

— Uită-te cum ești: tragi nădejde să triumfi asupra slăbiciunii mele; te bucuri la ideea că nu mă gândesc decât la mine, pentru că îți dai seama că prin asta aș putea scăpa rigorii crezului meu. Burghezul pe care l-am ucis socotești că îl voi reînvia în pielea unui șef. Dar recunosc că m-am expus acestor calcule și, datorită dumitale, tocmai am primit un serios avertisment. Credeam că m-am învins pe mine însumi, însă văd că mai am încă multe de făcut. De altfel, acolo unde există o femeie, îți poți întotdeauna măsura slăbiciunea.

O privea tot timpul și Margot vedea cum privirea sa devenea una interioară, iar el se îndepărta de ea, într-o tristețe la început arțăgoasă, apoi mai blândă, însă și mai profundă, și mai inaccesibilă. Nu se speria prea tare, căci nu credea că merită reproșurile lui Boutros; dacă vorbele

lui erau stângace și neștiutoare, promisiunea pe care i-o făcea ea lui era una mai bună. Era un tip superior, dar impur. Ea îi înțelegea și îi lăuda scrupulele din vârful buzelor, totuși continua să creadă că un destin măreț va mătura curând acele scrupule, va depăși acea lentoare. Femeile, a căror soartă este legată de cele mai mari munci, de cele mai grele servituți ale vieții, nu au – ca bărbații – o teamă naturală de murdărire, de compromis.

Se mai miră o clipă să vadă că elanul spre Boutros o repunea pe linia obișnuită a destinului ei, deși crezuse, dimpotrivă, că o făcea să iasă din rând. „Ceea ce m-a sedus la început a fost ideea forței lui: puteam în sfârșit să renunț la nefericita superioritate cu care fusesem nevoită să mă împac față de bărbații slabi, singurii pe care i-am întâlnit până atunci; mă lăsam în grija marii puteri a unui erou. Dar acum îmi dau seama că acest erou este sfâșiat, amenințat; că duce, nu fără umilință, o luptă cu el însuși. Astfel, ceea ce m-a împins spre el a fost, cu siguranță încă din prima clipă, nevoia de a-i sări în ajutor: dragostea mea pentru Boutros este maternă. Oare pentru mine dragostea trebuie să se confunde mereu cu bunătatea? La fel ca în cazul lui Rico? Nu. Gândul ăsta este un sacrilegiu, există o diferență ca de la cer la pământ. La Rico, era o adevărată slăbiciune, iremediabilă, pe care mi-o asumasem, în semn de renunțare; dar la Boutros, ceea ce ajut eu este o forță. Intervin doar pentru ca această forță să se întărească și să crească; deci, gestul meu, în loc să mă înjosească, mă înalță."

Își plecă răbdătoare capul, în timp ce el continua mai ferm, dar cu o ironie cu atât mai atentă:

— Ți-ai făcut iluzii în privința mea; m-ai văzut tremurând și ai tras de aici concluzia că am stofa unuia dintre

acei șmecheri care nu se pot desfășura decât sustrăgându-se primejdiilor și celor mai vulgare sâcâieli. Asta liniștea, pe o cale abia ocolită, prejudecățile dumitale burgheze. E adevărat că majoritatea șefilor de-acum ai burgheziei se comportă astfel; dar marii lor predecesori, care au făcut revoluții și au purtat războaie, și-au pus în joc propria viață. Regret că ți-ai făcut iluzii, pentru că știu că ai inimă și instinctul inimii și – de asemenea – că eu sunt instrumentul erorii dumitale, încheie el cu blândețe.

— O! gemu ea, descumpănită o clipă. Eu! Asta nu are nici o importanță. Să nu vorbim despre mine.

— Există viață în dumneata.

Deja îl înspăimânta distanța pe care o pusese între ei și era tentat s-o scurteze.

— Nu-mi este de nici un folos viața asta, din moment ce nu te pot înțelege. Și totuși, da, cred că te înțeleg. Dar cuvintele mă trădează, pentru că sunt deprinsă cu mediocritatea.

Mușchii ei, încordați sub pielea fragilă, protestau împotriva vorbelor posace.

— În timpul războiului am fost infirmieră. Eram foarte nefericită: tocmai mă căsătorisem, era primul meu mariaj, un mariaj de fată tânără, un dezastru. Cerusem să merg foarte aproape de front. Ei bine, după câteva zile eram mulțumită! Nu fericită, dar mulțumită. Mi se părea că înțelegeam totul.

— Erai atașată de oameni. Dar aici, de altfel, trebuie să te... interesezi de ceea ce se face lângă dumneata. Italienii încep să se miște în Balcani.

— Soțul meu e un sceptic. Probabil că ți-ai dat seama.

El nu reacționă.

— E un băiat ciudat, îndărătnic, și-a băgat în cap că nu e bun decât să umble după fuste.

— Când te-ai căsătorit cu el – a doua căsătorie! –, credeai că este altfel.

— Da, instinctul femeilor despre care vorbeai și care le face să cadă în prima capcană ivită. Credeam că îl pot schimba. Ca și cum o femeie ar putea schimba un bărbat.

— O, poate s-o facă.

— În rău, nu în bine, nu e așa?

— O femeie este alcoolul pe care îl bei când faci un popas, nu pe drum. Dacă ai mers bine, poți să bei, iar apoi poți să mergi încă și mai bine.

Ea dădu din cap. Ar fi vrut ca el să continue. Îi plăcea indignarea lui, care era o dovadă de interes. Dar cum el tăcea:

— Vedeam că e inteligent și că suferă, fără s-o recunoască, din pricină că nu-și poate folosi inteligența. Dar, pe de altă parte, știam bine că...

Plin de dușmănie, el rămase tăcut.

— ...știam bine că nu va putea suporta căsătoria.

„Fusese amantul ei, îl iubise așa cum iubesc ele un amant."

— Da, știam bine că, departe de a-l înălța, căsătoria îl va înjosi. Căci mă va înșela, iar acest lucru îl va umili la fel de mult ca pe mine. Și orice ajutor i-aș oferi s-ar prăbuși în această umilință, lipsit de glorie. M-am căsătorit în cele din urmă ca să-i fac un pic de bine, puținul bine ce i se putea face. Iar ideea pe care mi-o făceam uneori, că-l voi ajuta să renunțe la proastele lui obiceiuri, nu-mi servea în fond decât ca să mascheze ideea contrară că l-aș ajuta doar să le suporte.

— Dar de ce toate astea? exclamă el cu oroare.

O privea plin de teamă. „Perversă, îndrăgostită de propria slăbiciune."

— De ce? Din dezgust față de toate, din resemnare, din furie, voiam să mă umilesc. Găsisem în el pe bărbatul care mă putea umili cel mai bine. Când m-a înșelat prima oară, s-a întors la mine atât de slab, atât de laș în fața tristeții sale, încât era cea mai mare rușine să fiu indulgentă cu el. Dar mi se părea că asta era tot ce meritam.

— De ce? Dar înainte de el? Între primul dumitale soț și el?

— O, vai! Primul meu soț, să nu mai vorbim de el, mă luase în căsătorie pentru banii mei și... nu iubea femeile. S-a sfârșit totul imediat. Însă mai apoi am iubit un alt bărbat, o brută... m-a dorit, aveam nevoie de dorința unui bărbat. Dar nu avea decât asta, dorința. Atunci am suferit, m-am închis în mine; asta l-a scos din minți, m-a părăsit... După această a doua lovitură, am văzut o fatalitate în viața mea, mi s-a părut că eram sortită unor bărbați mereu asemănători. Am vrut să mă resemnez, să accept din partea lui Rico ceea ce refuzasem din partea celuilalt, doar dorința. Însă îmi supraestimasem, încă o dată, puterile, nici cu Rico nu am putut merge până la capăt; nu am fost pentru el decât o infirmieră stângace. De cum m-a înșelat a doua oară, am încetat să mai fiu soția lui.

Boutros se miră că, din povestirea acestor înjosiri, ceea ce se degaja era ideea energiei lui Margot. Vorbea cu o bună dispoziție aspră; toate acele încercări nu reușiseră s-o atingă.

Între ei se lăsă o foarte lungă tăcere. Stăteau mai departe așezați alături pe pat. Camera aceea de hotel goală era

umplută de stelele al căror mare vârtej alb intra prin fereastră. Margot se simți rușinată că lăsase să se audă nefericitul tic-tac al zilelor ei: voia ca destinul ei să pășească într-un ritm egal cu destinul care călăuzea acele forțe strălucitoare. Se ridică, se aplecă, sorbi lumina profundă a nopții și, întorcându-se, exclamă:

— Și totuși am crezut în dragoste, încă mai cred, nu am încetat nici o clipă să mă gândesc la ea. Dar e pentru alții.

Cu mâinile ei fine lovea trupul acela făcut pentru toate împlinirile, însă pe care îl credea umilit de spovedania îndelungatului său dezastru.

— Nu mai crezi în dragostea pentru dumneata, sugeră Boutros, pentru că ai iubit prea mult?

— L-am iubit pe bărbatul acela înainte de Rico, poate că l-am iubit și pe Rico. Dar iubirile mele au semănat atât de puțin cu dragostea; au făcut din ea niște mizerabile caricaturi.

Se opri pe neașteptate și bătu din picior.

— Simt în mine o forță enormă, mi se pare că nu am iubit niciodată. Dar mi-e rușine de imaginea pe care trecutul o lasă asupra mea; mi-ar fi rușine ca un bărbat să mă iubească așa, nepurificată.

Amuți și rămase cu spatele sprijinit de fereastră. Se oferea transparenței ca unei ape purificatoare; mantoul îi aluneca de pe umeri, iar carnea ei albă se îngemăna cu cea a stelelor. Asta este femeia; este trupul imens al Naturii, răsturnat, cu mâinile împodobite cu inele de aștri, și totuși carnea aceasta difuză râvnește ca rațiunea masculină să-i lase pecetea distanțelor ei calculate, a chipurilor ei certe.

După câtva timp, răcorită, se scutură de umilință și întrebă:

— Dar dumneata? Ai iubit deja?

— Da... odinioară, am iubit și brute, și femei din mediul dumitale.

— A... dar de atunci, în Rusia?

— Îți închipui că am iubit intelectuale? Niște lăudăroase, însă atunci când iubesc, cad mai jos decât oricine.

— Ah!

— Dar vei iubi iarăși. Oare următorul va fi la fel ca ceilalți?

— Crezi că mă voi înșela din nou? Nu, nu va fi la fel... Dar dumneata?

— Mie dragostea îmi este interzisă. Sunt un vagabond.

— Există și vagaboande.

— Nu. Atunci când iubește, o femeie se oprește și încearcă să te rețină. Dacă aș pleca împreună cu o vagaboandă, mi-aș căra casa cu mine. Un melc nu e un vagabond.

— Îți iubești singurătatea?

— Ticăloasa asta mă chinuie.

— Disprețuiești femeile.

— Sunt teribil de lipsit de ele.

— Și atunci?

— Sunt un vagabond, unul sărac.

— Sărac! Ce importanță are?

— Ce importanță are? Enormă.

Vocea comunistului redevenea aprigă.

— Femeilor nu le place sărăcia și îi fac pe bărbați s-o deteste.

— Ce nebunie!

— E purul adevăr. Haide! Să nu începem iar, ai să mă faci să cred că tot ce-ai trăit nu te-a învățat nimic.

— Știu bine că poți să mă copleșești cu experiența dumitale. Dar nu este adevărat, nu este adevărat... Sărăcia nu înseamnă nimic alături de un bărbat puternic.

— A, iată! Cum îți spuneam, femeilor nu le place sărăcia. Nu vorbeam de cele proaste, firește. Cele mai bune își doresc putere, pentru că are strălucirea banului.

— Ba nu, ba nu.

Reveni spre pat și se așeză lângă Boutros, cu o mișcare bruscă, inconștientă.

— Ei, haide, ești nedrept, gemu ea. Nu pot iubi, nu e așa, mediocritatea care îmi produce oroare, ce anume îmi reproșezi? Ei bine, dacă un bărbat nu este mediocru, dacă e puternic, există în jurul lui o anumită strălucire care face ca viața să fie... ce vreți... bogată.

— Nu, pe femeie trebuie s-o hrănești, să-i hrănești copiii; ei bine, hrana se cumpără, se dă la troc; trebuie să-i cedezi ceva în schimb societății.

— Dar și un bărbat se hrănește.

— Are nevoie de atât de puțin. Nu, femeia se potrivește cu bunurile pământului.

— Mie mi se pare că ți-e frică de sărăcie, exclamă ea, cu un râs brusc, aproape vesel. Da, pentru că sărăcia unui bărbat singur nu este sărăcie. Sărăcia unei familii, da, asta e sărăcie. Știu ce înseamnă, un pic, am văzut. Cunosc un pictor la Paris care are trei copii și care vrea totodată să-și respecte meseria.

O privi, așa cum o făcuse deja, cu o atenție aproape umilă.

— Da, încă o dată, ai dreptate. Mi-e frică. Hotărât lucru, cu dumneata nu-și pierde omul vremea.

Brusc, izbucni:

— Da, e adevărat, femeia a rămas pentru mine viața din care m-am smuls, tot ce nu mai doresc. Femeia, pentru mine, înseamnă bani, lux, blândețe, tihnă. Uite, îmi plac ciorapii dumitale de mătase.

Ea își privi frumoasele gambe, scoase în evidență de finețea mătăsii; le privi și el și se ghemui spre zid, plin de o ciudă dureroasă. Ea își privi din nou gambele, mâinile pe care strălucea o piatră frumoasă. „Ce îi dăduseră toate astea? Era mult prea prostesc să fie pentru el o sperietoare." Îi puse mâna pe umăr.

El cedă imediat acestei atingeri tandre și se întoarse către ea. Dar atunci, tot ce nu vedea de când Margot intrase în cameră, tot ce privea fără să vadă, îi sări în ochi: trupul acela încântător, binefăcător. Capul i se lăsă pe umărul cel mai blând din lume. Ea se înfioră și pentru o clipă nu se mișcă; fu pe punctul să rămână. Dar, dintr-odată, se îndepărtă și se ridică. Se trase spre fereastră, privindu-l cu seriozitate.

— Trebuie totuși să ajungem aici, mormăi el.

— Îmi vine să te sărut; o să te sărut mâine, atunci când ai să pleci, răspunse ea cu voce secătuită. Nu-mi cere nimic, din moment ce ai timp ca să-mi ceri doar atât de puțin.

— Dar numai la asta ne gândim.

— O, nu! Știi bine că nu e adevărat, ne gândim la asta, dar și la alte lucruri. De aceea nu trebuie să facem asta, pentru că avem foarte puțin timp și pentru că asta ne-ar împiedica să ne gândim la celelalte lucruri.

Îi vorbea cu o fermitate încrezătoare.

— Am nevoie să-ți simt prospețimea.

— Crezi că eu nu am nevoie să-ți simt forța?

— Dar e laș din partea unui bărbat și a unei femei să se sustragă, să nu îndrăznească să treacă la fapte.

— Nu avem timp.

— Dragostea nu e o chestiune de timp.

— O, știu bine că nu merit să te rețin mai mult de o zi. Și totuși, da, ceea ce simt merită mai mult de-atât. E adevărat însă că nu te poți niciodată opri multă vreme lângă o femeie.

— Nu vreau să mă opresc. Odinioară am vrut să mă opresc și rău am făcut.

— Ai iubit, nu mai poți iubi?

— Mă tem că dragostea are legile ei. Crezi că iubești fără consecințe? În ce mă privește, cred că dragostea nu iese dintr-o inimă fără să o fi distrus. Nu așa stau lucrurile și pentru dumneata?

— Uit trecutul, mă simt mult mai puternică decât trecutul meu. Se respiră atât de bine aici, la munte.

Se înălța pe vârful picioarelor, spre cer, abandonându-se legii Naturii cu toată complicitatea fără temei a femeilor.

— Da, și eu simt, mărturisi Boutros, că totul ar putea începe din nou, și e teribil... să simți Natura mai puternică decât sufletul tău.

— Ți-e teamă să uiți?

— Da.

— Era, așadar, foarte puternică femeia aceea? murmură ea.

Și Boutros văzu că, pișcată de gelozie, toată carnea lui Margot, pe care ea o ținuse până atunci în frâu cu mare grijă, ațipită parcă, se deștepta și devenea mult mai primejdioasă.

— Nu o puteam avea pe femeia aceea. Sau mai degrabă o aveam, dar – cum nu puteam s-o păstrez, căci pleca – mi se părea că o aveam mai puțin decât dacă nu aș fi avut-o deloc.

O iubeam, ajunsesem la punctul în care dorești și suferi atât de mult, încât celălalt, fie că vrea sau nu, crește în ochii tăi.

— Te iubea?

— Să crească așa de înaltă îi dădea amețeală. Însă, pe de altă parte, am fost îngrozitor de mulțumit s-o pierd, pentru că vreau să rămân singur.

— Dar văd că suferi prea mult din pricina singurătății.

— Trebuie să alegi în viață. Asta nu împiedică însă faptul că să mă găsesc lângă dumneata este o plăcere care mă uimește, este o plăcere...

Margot era teribil de albă pe fundalul cerului.

— Asta îmi face mult mai mult bine și mult mai mult rău decât dumitale.

— Bărbații suferă cu timpul la fel de mult ca femeile în unele momente.

Spuse toate astea cu o amărăciune bruscă. Voia să se smulgă din monotonia dialogului care îl legăna de ceva vreme; voia să reacționeze sever împotriva acestei iubiri care nu era decât visare.

— Vino cu mine, propuse el.

— Nu mă vrei.

— Ți-e teamă.

— Vrei să rămâi singur.

— Adevărul este că nu îți place nimic din ceea ce sunt.

— O!

— Ai oroare de sărăcie, de sinceritate. Nu știi ce înseamnă sărăcia mea. Eu trăiesc într-o sărăcie totală. Sărăcia epocii noastre, a civilizației noastre, eu o mărturisesc și o trăiesc. Dar despre această sărăcie nu îți poți face o idee. Nu prinzi decât pitorescul ei. Nu mi-au scăpat privirile pe care mi le-ai aruncat, am o piele, un miros de sărac.

— Ba nu, nici vorbă.

— A, e adevărat, exagerez; ai să mă prinzi mereu pe picior greşit. Uit că nu sunt chiar cu totul înveşmântat în sărăcie. Dacă m-aş fi născut în sărăcie, nu m-ai iubi. Dacă aş fi din popor, nu m-ai iubi.

— Nu ştii ce înseamnă o femeie; cât poate ea uita, învăţa.

— Există limite, o fatalitate socială. Nici un bărbat, nici o femeie nu pot parcurge întreaga scară a unei inimi libere. Am încercat să iubesc o muncitoare, nu am putut. Dacă aş fi muncitor, nu m-ai iubi. Trebuie să fug de dumneata! Cu dumneata, redevin sau rămân burghez.

— Şi asta o spui tocmai dumneata, comunistul!

— Da, oarecum din acest motiv sunt comunist, pentru a distruge această fatalitate. Am fost atras de o muncitoare din Rusia, acum doi ani. Era frumoasă şi avea o inimă nobilă. Dar n-am putut suporta ca la contactul cu mine să-şi piardă tot spiritul. Nu mai putea fi muncitoare sau ţărancă, nu putea deveni burgheză. Reţine faptul că eu nu doream să devin muncitor. Dar aş fi vrut ca ea şi cu mine să avem libertatea să fim umani, să fim împreună. Nu-mi pasă de egalitate, însă vreau să distrug banul, această ultimă ierarhie, care este idioată şi care le înlocuieşte pe celelalte, sleite.

— Dar, exclamă brusc Margot, am prietene rusoaice care au fost ruinate de revoluţie şi care au devenit muncitoare.

— Nu se pune problema, în ce mă priveşte, ca toată lumea să devină o lume de muncitori. Prietenele dumitale nu trăiesc cu adevărat noua viaţă. Şi nici eu. Nu mai pot iubi bogăţia şi nu pot iubi sărăcia.

— Nu m-ai putea iubi fără ciorapii mei de mătase.

— Te-aș iubi prost.

— E îngrozitor ce îmi spui acum; poate că nu însemn nimic fără ciorapii mei de mătase.

— Muncitoarea mea nu însemna nici ea nimic, dat fiind că își pierduse manierele din copilărie.

— Dar, strigă ea cu indignare, toate astea nu sunt decât niște obstacole mizerabile, care pot fi învinse de dragoste, de forță, de inteligență.

— E mai ușor să faci o revoluție pe stradă decât în inimi. Îmi vine și așa destul de greu s-o fac în inima mea, de unul singur; nu aș putea-o face în inima dumitale. Iubesc frumusețea; de aceea iubesc și detest luxul dumitale de occidentală, care este amintirea și caricatura frumuseții. Cândva, a existat frumusețe, iar apoi frumusețea nu a mai fost decât lux; acum, ultima sa urmă apare în confort. Trebuie să fug de dumneata, ești imaginea supliciului meu; frumusețea care îmi este interzisă pentru că nu mai există.

Amuți; după câtva timp, izbucni în râs:

— Uite, ți-am ținut un discurs; îți cer iertare. Mi se întâmplă acum mereu. Meseria o cere. Dacă ai ști prin ce pedantism idiot trebuie să trec pentru a-mi urmări ideea.

Tăcu, foarte obosit; și, sculându-se, începu să se plimbe de colo-colo prin cameră.

Ea îi privea silueta puternică în umbră și chipul pe care o linie hotărâtă accentua pe veci o mare suferință; se simțea îmbătată de o imensă speranță. Îndărătul tuturor acelor vorbe amare și țâfnoase simțea un suflet care ieșea la lumină, care se avânta către ea cu o sălbatică pudoare, cu o nobilă neliniște. Ținându-și mâinile peste rochia ușoară, peste trupul fremătând, își înfrâna viața care voia să se dăruiască, se dăruia chiar.

Dintr-odată, un cânt se înălță în noapte. Era într-o zi de sâmbătă și, desigur, o ceată de tineri țărani și țărănci adunați într-o mică piață învecinată saluta primăvara și stelele înflorite iar. Delfi, din care nu văzuseră decât împrejurimile neprimitoare, aparențele mediocre, camuflajul modern, un hotel așa cum poți întâlni pretutindeni și pe care îl uitaseră ca să zboare la treburile lor, își revenea. Oare nu acesta fusese strigătul pe care îl simțiseră născându-se în adâncimile muntelui și care izbucnea în sfârșit spre culme? În clipa în care ei tăceau, istoviți, copleșiți de durere, după ce se urmăriseră unul pe celălalt după dâra însângerată a sufletelor lor rănite, iată că în bezna nopții corul nevăzut al bărbaților și femeilor reînvia speranța confuză ce sălășluia înălțată în mijlocul hecatombei amintirilor și o relansa cu zgomot. Vocea aceea multiplă și armonioasă venea din Natură și se reîntorcea în sânul ei; pământul născut din cer o azvârlea iarăși spre boltă. Vocea aceea naivă, resemnată, nestinsă căpăta, trecând prin gâtlejurile vibrante, un accent pe care cei doi îndrăgostiți îl recunoscură ca fiind cel al Speciei lor, fiică îndărătnică a enigmei. La fel ca în dialogul lor de mai înainte, exista în acele psalmodieri alternate o tinerețe teribilă, inevitabilă, care înainta cu repeziciune și antrena tot ce exista în mișcarea ei spre încercări infinite.

Boutros își aduse aminte de păstorii cei pletoși de pe drum, care – nepăsători la toate amenințările de care este plin universul – mergeau în sunetul fluierelor. „M-am născut printre rase bătrâne; la suprafața pământului nu mai zăresc decât poate gloate sterpe și totuși există în mine un sânge la fel de proaspăt precum al cântăreților ăstora neîmblânziți! Eu sunt Spiritul, viața veșnică!“

Margot plânse: Delfi era patria ei. Nu va fi trăit decât o singură zi în patria ei? Ce avea să se întâmple cu ea departe de chinul fierbinte al acestui bărbat?

Unul lângă altul, rezemați de fereastră, rămaseră îndelung să soarbă din licoarea tare pe care le-o turna noaptea. Mai târziu, cântul, care se înălțase pe mai multe voci, care sărise de la una la alta, urcând și coborând, alergând în toate părțile ca o ființă plină de iubire care adună tot ce iubește și nu frustrează pe nimeni, amuți. Se priviră; căzură unul în brațele celuilalt. Margot îi oferi gura ei. Era fructul Hesperidelor, un fruct minunat care se deschidea delicat și care, devorat, renăștea mai bogat și mai suculent. Dar suflul care însuflețea buzele acelea, care atrăgea după sine forțe mai subtile și mai tenace decât cele ce se preschimbă într-o sărutare, se opri brusc.

Margot alunecă din brațele lui Boutros, care sări s-o prindă. Dar îl privi și el o lăsă să fugă din cameră.

X

Veghe

Când se văzură despărțiți, Margot și Michel se înspăimântară că rupseseră lanțul scurtelor și înălțătoarelor ore ce începuseră să le unească inimile. Nu cumva avuseseră o clipă de uitare fatală? Nu știuseră să iasă din visurile lor; din cauza unui fanatism al mândriei ale cărui dedesubturi de speranță nu le ghiceau încă, disprețuiseră umilul devotament al membrelor față de planurile temerare, dar generoase, ale trupului. De câte cunoștințe se lipsesc uneori cei care îndepărtează de arborele nervilor trăsnetul sexual! Posesiunea nu este deloc prin ea însăși o mare cucerire, dar – într-o sensibilitate delicată și complexă – eliberează mărturisiri care, fără violențele ei, nu s-ar putea desluși. Numai că e nevoie de timp; Margot și Michel nu aveau timp. În vreme ce trupurile lor erau încă sfâșiate de dorințe, sufletele lor erau istovite de o primă îmbrățișare: după acea dură luptă morală, voluptatea ar fi nimerit prost și nu le-ar fi putut smulge fosforescențele cele mai bogate.

În orice caz, nu se împăunau acum cu vanitate, așa cum fac de obicei îndrăgostiții care tocmai au schimbat vorbe și gesturi de exaltare. Nu se umflaseră în pene; nu ziseseră nimic și nu făcuseră nimic ce nu ar fi rămas dincoace de realitatea inimilor.

Stătură vreme îndelungată treji, lungiți în așternuturile lor, în pietrificarea castității, despărțiți și totuși atât de îngroziți de ideea unei despărțiri ireparabile, încât se bucurau la gândul unei distanțe pe care ar fi putut-o străbate din doi pași ca de o înlănțuire. Oare o dată în plus dragostea, neputând să construiască, va arăta cum se pricepe de minune să sfâșie sufletul prin vidul devorator pe care îl lasă încercările ei neduse la bun sfârșit? În orașele cele mai celebre pentru măreția edificiilor în care s-a înflăcărat geniul constructorilor, ceea ce îl frapează pe visător și îl umple de dezolare sunt părțile nerealizate ale căror linii nostalgice depășesc în toate sensurile desenul, peste tot întrerupt, al palatelor și templelor.

Totuși fiecare, în culcușul patului său, își dădu seama că acel scurt elan ce îi fusese smuls lua deja cu el multă energie. Gândindu-se atunci la despărțirea de a doua zi, Michel se întrebă cu o subită disperare dacă atâtea forțe răsar doar pentru a se arunca în hăul negru al absenței, în care nu s-ar zbate decât pentru a muri. O bucurie inefabilă îl străbătea la răstimpuri; nu putea fi avara hotărâre de-a se bucura în tihnă de strălucirea interioară pe care avea să i-o lase, mai apoi, emoția aceea de-o oră. Nici unul, nici celălalt nu se sinchiseau de un astfel de artificiu. Michel însuși, care – cu puțin înainte de a sosi la Delfi – își promisese totuși să nu aștepte nimic mai mult decât așteptări de la o clipă, în ideea că va putea extrage mai mult din ea apoi prin magia memoriei, își mărturisi că o dată în plus nu era în stare să se mulțumească doar cu acest subterfugiu. Categoric, nutrise prea mult timp în locul cel mai solid din inima sa cultul vieții trăite, împlinite, cultul bravurii umane. Cât despre Margot, ea nu luase niciodată în calcul

cu bucurie perspectiva despărțirii; dar văzuse mereu în fața ei un fapt, un fapt independent de voința sa, un fapt advers: el nu mă vrea, nu vrea nici o femeie.

Existau totuși lucruri noi: „De ce oare nu consimt? Pentru că visez să mă dăruiesc pe veci. De ce mă cruță? Pentru că, la rândul lui, crede că nu mă poate lua decât ca să mă păstreze. De altfel, m-a invitat să plec cu el; firește, o făcea ca să mă încerce, era ironic, dar, mă rog, se gândește la asta. Se gândește la asta". Vedea dintr-odată un orizont imens: un torent de speranță și de bucurie se prăvălea în inima ei. Nimic nu avea s-o rețină, nici Rico și nici vreo prejudecată: era pregătită.

Nu, el nu va vrea. De ce? Se îndoia de el mai întâi, dar și de ea. Ah, dacă șovăia din cauza ei, ea va fi de neiertat că nu risca nimic pentru a-l face să simtă forța libertății și a credinței ce clocotea în inima ei. Nu ar fi trebuit să-i cedeze? Astfel Boutros ar fi avut o garanție și ar fi înțeles că își punea întreaga ei speranță, întreaga ei viață în această garanție. Mai era încă timp, sări din pat. Dar se opri, cu mâna pe ușă: el nu o va crede. Cunoștea bărbații: nu iartă ceea ce cred ei că este ușurință; toți au fost răniți de desfrâu. Cu o bruscă și descumpănitoare lipsă de orgoliu, socotesc că, dacă li te dăruiești dintr-odată înseamnă că te poți dărui tuturor.

Dar pe de altă parte, dacă într-adevăr nu o voia, dacă voia să rămână singur? În acest caz, îl iubea îndeajuns în adâncul inimii pentru a dori să păstreze intact obiectul dragostei lui. Trebuia să rămână cu o amintire rară, de neuitat, despre ea.

Cu toate astea, așa cum vedem mereu ivindu-se iar și iar manevrele inevitabile ale egoismului sub elanurile cele

mai detașate, Margot descoperi pe dată că își conferea astfel un preț, că risca să exalte pasiunea lui Michel, că încerca tot ce îi stătea în puteri pentru a o face durabilă. Vru să învingă natura, să-i lase lui Michel toate armele, să i se predea fără condiții: deși se întorsese spre pat, alergă din nou către ușă.

Auzi un zgomot ușor pe culoar; cineva se apropia cu pași furișI. Nu era cumva Michel cel care se avânta spre ea, care o dorea? Avea să-i deschidă, să i se arunce în brațe. Dar recunoscu respirația lui Malfosse. Îngheță. Rămase nemișcată, apoi o descurajare puternică o făcu să se întoarcă spre patul în care se culcă la loc, zdrobită. Auzi spionul îndepărtându-se, însă întreg trecutul ei o copleșea și o făcea detestabilă în ochii lui Michel.

Acesta, cuprins de o mare tulburare, asculta ecoul în conștiința sa al unor vorbe care îi scăpaseră: „Vino cu mine". Pe moment se putuse convinge că nu era decât o provocare, dar acum își mărturisea că numai la asta se gândise încă din prima zi: s-o răpească pe această femeie. O emoție sălbatică punea stăpânire pe el, era furia raptului. Totodată, era și mirajul sentimental: inima aceea, inima aceea generoasă. Dar ea nu va pleca. Burghezii nu pleacă decât împreună cu alți burghezi.

Malfosse se chinuise și el în noaptea aceea; culcat în colțul său, se lăsa în voia unor întristătoare reflecții.

Astfel, vaga temere pe care o avusese în prima zi la Kifisia nu era decât foarte întemeiată, existase încă de atunci o complicitate între Margot și Boutros, iar el, unul, trăise în ultimele zile în tihna cea mai năucă. O cu totul altă Margot decât cea pe care crezuse mereu nimerit s-o bănuiască descinsese la el acasă, într-o frumoasă dimineață,

iar el își pierdea cumpătul gândindu-se că această Margot era femeia virtuală care trăise mereu alături de el, foarte ușor de ghicit sub o mască gata să cadă. Acolo unde el văzuse doar o bună dispoziție temerară era de fapt o ardoare concentrată; un devotament riguros se acumula îndărătul paradei unei activități bizare. Pentru a-l înfunda, Margot desfășura dintr-odată, cu dezinvoltură, elanul de care, în fond, nu voise ca ea să fie în stare.

Acum Malfosse vedea limpede jocul meschin care se dovedise a fi al său; vedea că nu o iubise deloc pe Margot. De teamă că va suferi dacă dorința sa dădea greș și de asemenea pentru ca această dorință să nu fie atrasă prea departe, avusese mereu mare grijă s-o pondereze prin tot soiul de rezerve. Se străduise să o cunoască prea puțin pe Margot pentru a nu fi nevoit s-o adore fără scăpare. Își repetase adesea că nu era decât o cochetă zăpăcită, în fond, o femelă lipsită de mândrie și supusă lui Rico; și nu se scandaliza decât aparent, căci dacă îi dorea mai multă înțelepciune era doar ca să-i devină metresă și mai multă demnitate, doar ca să se descotorosească de Rico în folosul lui.

Izbit de violența contrastului, văzând acum ce entuziasm o putea cuprinde pe Margot, ajunse chiar să aibă sentimentul a ceea ce ea desigur suferise. Toate glumele prin care înșela lumea și pe care el i le reproșa atât de ipocrit acum îi făceau rău. Iar el, care se împăuna că este singurul ei prieten, el nu-i fusese niciodată alături ca s-o consoleze că e nevoită să se prefacă, dacă nu ca s-o ajute să se dezvăluie sub adevărata ei înfățișare.

În sfârșit, Malfosse se vedea surprins și derutat de eveniment; însă o altă considerație venea să se adauge descumpănirii lui. Firește, noile sentimente pe care le arăta

Margot erau emoționante și de cea mai mare valoare, dar cine era pretextul? Aici Malfosse nu avea încredere în el însuși și se temea că va aluneca pe panta sa obișnuită; căci, dacă nu avea prea multă stimă pentru fericitul său rival, acest lucru nu-l făcea oare să se îndoiască iarăși de Margot? Trebuia să fie un jucător cinstit. Până la un anumit punct, lui Malfosse nu-i venea prea greu, nu era insensibil la unele calități ale lui Boutros; să fi fost poate din pricina originii franceze a comunistului, totuși găsea că acesta avea o înfățișare plăcută. Însă bunăvoința lui se poticnea dincolo de un anumit punct; nu se putea împiedica să se întrebe dacă Margot nu își risipea cumva, în legătură cu Boutros, elanul adevăratei sale firi. Oare nu se întorcea ea, în chiar clipa în care se dovedea cel mai mult în stare să se îndepărteze, la erorile ei cele mai mari de femeie? În pofida tuturor, Boutros era eternul gigolo, eternul prefăcut de care se înamorează mereu femeile. Nu era decât o replică, în culori neașteptate, mai severe, a eternului Rico. Firește, era de altă calitate decât Rico; era un ambițios cu sânge-rece, care putea, fără doar și poate, să nutrească planuri pe termen lung și care, dacă avea o sminteală ideologică în inimă, știa să se slujească de ea pentru a-și însufleți ambiția. Cu siguranță, nu se sinchisea de Margot decât în măsura în care avea nevoie de ea, dar probabil că resimțea și tentația de-a nu o părăsi fără să o fi rănit în treacăt, pentru a-și satisface motivele de ranchiună. Ba chiar simțea probabil plăcere exercitând asupra ei o anumită putere care trebuia să-i fie mereu asigurată asupra femeilor – aici se asemăna cu Rico. Malfosse, în scurtele și alunecoasele contacte pe care Michel i le permisese, simțise în el trufia discretă și cordială a masculului sigur pe sine, pe care el o cunoștea

bine, pe care o descoperise mereu la cei ce îi suflau femeile. Toate astea erau josnice și de disprețuit. Nu putea oare el, Malfosse, să se ridice împotriva unui prestigiu atât de josnic? Greșise crunt că nu luptase mai devreme în inima lui Margot împotriva unui asemenea abuz de care profitase deja unul ca Rico. Dar acum, instruit de experiență, avea să intervină cu îndrăzneală și să-i deschidă ochii prietenei sale.

Boutros ăsta nu îi era oare superior? Ce hotărâre luase el în viață? O hotărâre comandată de un orgoliu dăunător. La început avea cu siguranță mijloace aproape asemănătoare cu ale sale. Malfosse cobora dintr-o burghezie veche, dar de rang modest și puțin bogată; pe când Boutros primise o educație completă. De ce acesta nu făcuse ca el? De ce nu se blindase cu diplome? De ce nu acceptase să intre pe filiera la capătul căreia, cu inteligența și cu voința sa, ar fi putut avea acces la toate cuceririle? Ar fi fost un șef, la fel ca el, Malfosse. Și n-ar fi avut în cele din urmă, deasupra muncitorilor, pe care neîndoielnic îi conducea la fel de prompt ca el, Malfosse, deși dintr-o altă perspectivă de autoritate, o situație privilegiată, așa cum i se cuvine inevitabil unui șef? Și atunci? Toată diferența consta numai într-o nuanță din care scotea efecte abuzive asupra femeilor, iar asupra mulțimii, un concurent neloial.

Trebuia să acționeze. Dar de ce graba asta? De ce anume trebuia să se teamă? Boutros ăsta avea să dispară. Da, dar avea să lase în urma lui o Margot dezorientată, dezlănțuită, răzvrătită. Avea să se întoarcă tocmai împotriva lui Malfosse, care – pentru că nu fusese adversarul – devenise complicele lui Rico; și în ce confuzii sau în ce inerție

definitivă avea să cadă? Trebuia să-l combată pe Boutros când acesta încă nu plecase, când încă nu avea puterea fatală a celor care plac și apoi pleacă.

Ce gândea Margot în acel moment? Ce făcea? Oare...? Malfosse deschidea la răstimpuri ochii și arunca o privire în bezna care se decupa în fereastra sa la fel ca în aceea a lui Margot. Privea cu neliniște toate acele atracții care îi păreau că alcătuiesc o serbare plină de tentații pentru o femeie tânără. Câte lumini! Câte cristaluri! Câte măști! Și cântecele! Tot acel arsenal galant îi străpungea inima la fel ca suflul crud al unui local de dans când pătrundea acolo împreună cu o femeie pe care o plătea și care îi aluneca pe dată printre degete. Când ajunsese la hotel, când ceruse pentru șoferul său o cameră la fel de bună ca pentru el, prin urmare situată în aceeași aripă cu aceea a lui Margot, respinsese ideea, care îi trecuse chiar atunci prin minte, că Boutros va încerca să profite de avantaj. Dar brusc se gândi că urma să fie chiar atunci victima obișnuitei sale lașități și într-un fel mult mai usturător și iremediabil decât fusese înainte: nu voise să-și imagineze că Boutros se va duce la Margot, pentru că îl sâcâia să stea în picioare, la pândă, în pragul unei uși întredeschise. Sări din pat, își trase halatul pe el și, cu enervante precauții, răsuci cheia și mânerul ușii. Se strecură pe coridor și se duse să asculte la ușa lui Margot. Nu auzi nimic. Liniștea aceea dovedea cumva că era singură? Dar poate că era în camera lui Boutros? Se duse până la ușa lui Boutros, ciuli urechea și tot nu auzi nimic. Se plictisi și se gândi dintr-odată că ar trebui să-i fie rușine. Se întoarse în camera sa și – de bine, de rău – adormi.

Dar, a doua zi dimineață, de îndată ce i se păru momentul convenabil, veni să zgrepțene la ușa lui Margot. Aceasta îl primi imediat: era încă în pat, trasă la față din cauza insomniei. Nu se dăduse nici măcar cu pudră – cât despre ruj de buze, cochetăria ei consta tocmai în faptul că nu-l folosea niciodată.

— Bună dimineața, Malfosse. Vii să mă întrebi ce vom face, spuse ea dându-și seama de aerul solemn și hotărât al lui Malfosse.

Acesta scurtă politețurile cu care o copleșea de obicei și, așezându-se direct la picioarele patului, exclamă:

— Margot, viața dumitale nu mai poate continua așa.

Își pregătise începutul discursului, dar nu și-l mai amintea și nu prea știa în ce se băga.

Margot îl privea cu o sumbră indiferență.

— Trebuie să-l părăsești pe Rico.

Adăugă cu un aer loial:

— Îmi dau seama că ai reflectat zilele astea.

— Malfosse, ce înseamnă asta?

— Ești făcută pentru o cu totul altfel de viață decât cea pe care o duci. Nu ești făcută nici pentru a fi o femeie înșelată, nici una care cochetează. În fond, mereu am crezut asta, dar...

— Malfosse! Malfosse!

— Ce vrei să spui cu „Malfosse“?

— Mereu ai crezut asta?

— Da, dar mă lăsam dus de aparențe. O, greșeam, greșeam cu totul.

— Continuă.

Malfosse vedea cu spaimă, sub calmul lui Margot, o ironie care venea de departe.

— Simt că, dacă ai să mai rămâi mult timp în preajma lui Rico, lucrurile vor deveni primejdioase pentru dumneata.

Nu mai ştia cum să înainteze; Margot îi veni în ajutor.

— Ce îmi propui aşadar să fac?

— Îţi spun: să-l părăseşti pe Rico înainte de toate.

— Aşa, dintr-odată, îţi dai seama că e urgent.

— Nu am îndrăznit niciodată să-ţi vorbesc.

— Şi dacă îl iubesc pe Rico?

— O, e urât ce spui, nu-l mai iubeşti!

— Şi dacă mie îmi place să-mi distrug viaţa alături de el? Cândva ţi se părea că e ceva firesc.

— Nu mă copleşi. Dar simt că ai reflectat în ultima vreme.

— În sfârşit, să presupunem că îl părăsesc pe Rico: ce voi face apoi?

— Dragă prietenă, nu îţi va veni greu să-ţi refaci viaţa, potrivit cu adevăratele dumitale nevoi şi cu adevăratele dumitale gusturi. Mai întâi vei fi foarte asaltată, însă sunt sigur că îi vei îndepărta dintr-o mişcare pe toţi acei oameni de care te-ai lăsat înconjurată de câţiva ani încoace. Dar atunci... îi vei vedea foarte firesc venind spre dumneata pe bărbaţii pentru care eşti făcută.

Îi veni greu să-şi termine fraza sub privirea batjocoritoare a lui Margot: îşi dădea prea vizibil la iveală intenţiile şi îl cuprindea o vagă îndoială legată de atracţia a ceea ce dorea el să-i ofere.

Intenţiile pe care le dădea la iveală fură luată în zeflemea:

— Dar dacă, în fond, nu-mi plac decât aceşti gigolo de soiul lui Rico?

— Ba nu, dovada este tocmai interesul pe care i-l porţi lui Boutros.

Răspunsul îi scăpase, iar el rămase foarte surprins.

Margot ratã ocazia de a-i râde în nas; vedea brusc limpede demersul lui Malfosse: acesta trăgea încă și mai mult nădejde din atracția pe care ea o arăta pentru un bărbat serios ca Boutros decât din îndepărtarea ei de fantezistul Rico. „I se pare că există asemănări între Boutros și el!“

Totuși Malfosse, uitând toate gândurile din noaptea trecută, continua să se împotmolească.

— Nu e un gigolo de genul lui Rico.

— Ia te uită, aș fi crezut, insinuă ea, că l-ai fi clasat printre acești gigolo.

— De ce?

— Pentru că îmi place.

Bietul Malfosse păli puțin, dar Margot nu părea dispusă la milă.

— O, știu bine că e așa, murmură el.

Dar ceea ce tocmai spusese o făcu brusc pe Margot visătoare, așa că întrebă:

— Crezi că aș putea iubi un bărbat urât?

Malfosse răspunse imediat „nu“, pentru că era destul de arătos, cu chipul lui prelung și regulat, cu cei cincizeci de ani bine combătuți prin igienă.

Însă ura sa pentru bărbați afemeiați îl făcu să-și regrete răspunsul.

— Ar trebui să poți iubi un bărbat urât.

Tocmai asta se pregătea și Margot să spună, în teama ei de a nu-i dărui lui Michel ceva destul de pur. Totuși era o certitudine faptul că nu ar fi putut niciodată iubi un bărbat firav și nici un bărbat bestial. Primul ei amant nu era decât un animal și îi lăsase amintirea unei greșeli

umilitoare. Admise în cele din urmă că nu putea iubi sufletul sălbatic al lui Michel fără să-i iubească trupul aspru.

Își revenea totuși. Astfel că îi spuse lui Malfosse, cu răutate:

— În sfârșit, evident, mă aflu la o vârstă la care o femeie îi cere unui bărbat să-i dăruiască... cum să spun?... în fine, mijloacele de a se bucura împreună cu el de toate darurile vieții, de a o face să participe la acțiunea sa, la ideile sale, la... ambiția sa.

— O, dragă prietenă, ai douăzeci și opt de ani.

— Douăzeci și opt de ani pentru o femeie sunt ca treizeci și cinci pentru un bărbat.

Nu cuteză să-i dea dreptate.

— Dar nu văd în jurul meu bărbați care să-mi poată dărui așa ceva, adăugă ea rece.

Malfosse se făcea livid, iar ea îl privea cu o indiferență amară.

— Presupun că ai vrea să-l înlocuiesc pe Rico cu un bărbat ca Pahlen?

— Pahlen! îngăimă Malfosse. Ești cu adevărat femeie, iarăși pitorescul!

— Cum așa, pitorescul?

— Da, există meserii privilegiate în ochii femeilor și ai mulțimii, de altfel: diplomația, politica.

— Dar știu bine că mai există și afacerile, susură ea blând, marile afaceri.

Malfosse se făcu livid de tot.

Viața pe care venea să i-o ofere pe furiș lui Margot i se păru brusc lipsită tocmai de lucrul despre care credea că nu ocupă decât prea mult loc: ambiția... De douăzeci și

cinci de ani urca întruna, câștiga tot mai mulți bani, își asigura stăpânirea asupra unui întreg grup de firme. Dar unde ducea această activitate? Ce idee slujea? Din ce vis, din ce pasiune se nutrea, vis și pasiune pe care le-ar fi putut împărți cu Margot? Muncise după rutina de succes pe care o primise de la oameni invidiați. În zadar făcea socoteala avantajelor din care obișnuia să-și extragă încrederea și cu care, cu puțin timp în urmă, se străduia s-o uluiască pe Margot. Mai întâi, era bogat, o bogăție pe care și-o clădise singur. Și avea cu atât mai mult merit, cu cât nu profitase de imboldul brutal al omului pornit de jos; născut în sânul unei burghezii liberale cu virtuți rafinate, nu era un parvenit, devenind milionar (milionar în maniera americană, nu în cea franceză: Malfosse avea două milioane de dolari). Era gata să recâștige cu Margot timpul pierdut, s-o iubească cu o dragoste devotată, respectuoasă. Îi va dărui un lux simplu, adevărat. Cu el sau fără el, ea va călători în Europa, în toate țările în care el era puternic, îi va arăta barajul construit de el în Sudan. Îi va dărui lui Margot pacea, demnitatea, măreția. Va intra în parlament.

Toate astea i se păreau acum terne și superficiale. Tuturor acestor lucruri le lipsea acel presentiment emoționant care strălucea în viața unui Pahlen, a unui Boutros mai ales. Ei aveau idei despre lume și o puteau amăgi pe Margot cu lumea întreagă. Într-o clipită își văzuse întreaga viață crescând și reducându-se la nimic; se pomeni copil. Simți o mâhnire de copil, îi veni să plângă. Înduioșându-se de propria soartă, o găsi pe Margot la fel de demnă de milă.

— Nu poți trăi cu un bărbat care nu te iubește, îngăimă el, știu bine că ai avut mereu nevoie de tandrețe.

— Se poate, dar probabil că voi continua să mă lipsesc de ea ca și până acum.

Răceala dezolată a lui Margot îi dădu un pic de culoare lui Malfosse.

— În sfârșit, ești vizibil tulburată de Boutros, să știi că mi-am dat seama, recunoaște însă că e numai închipuire.

Margot se încruntă în modul cel mai amenințător.

— Înțeleg că ceva te atrage la acest bărbat; are mândrie și curaj. Și tare mă tem că va pune în slujba cauzei pe care a ales-o multă inteligență, daruri sclipitoare. Dar, în sfârșit, în sfârșit, Margot! N-o să mă faci să cred că, pe de altă parte, nu te șochează destule lucruri la el. Haide, toate astea plutesc în aer... De altfel, nu știu de ce discut despre ele.

— Ce mă poate șoca la el? întrebă Margot cu voce înfiorată.

— Sunt lucruri care nu se explică, dar se simt. E foarte instruit, foarte înzestrat, ba chiar nu e lipsit de educație, dacă vrei; totuși există ceva aspru, rău, ranchiunos în el, ceva ce nu e frumos.

— Nu, nu e frumos, dacă vrei.

— În sfârșit, nimic din toate astea nu-ți scapă: am văzut; îl observi, te miri.

— Mă mir, ricană Margot cu amărăciune.

— Ei, vezi? Și apoi, dacă l-ai vedea în mediul lui. Aici, între noi, este într-o lumină înșelătoare.

— E adevărat.

Margot se gândi iarăși rușinată la nefericitele reacții pe care le avusese la început. Fantomele care se strecuraseră între ea și Michel erau totuși departe: noaptea trecută, în camera bărbatului pe care-l iubea, privise fără repulsie sărăcăcioasele obiecte de toaletă pe care și le cumpărase

fară îndoială de la Kifisia şi cu care se mulţumea atât de uşor. Era ea însă cu adevărat eliberată?

„Câtă dreptate are Michel să nu se încreadă în mine. Tot ce am este la adăpost. Numele este în mâinile soţului meu: în Italia nu există divorţ; banii sunt la bancherul meu. Iar eu îi refuz trupul meu: este însă tot ce îi pot dărui. Tot ce simt de când îl cunosc nu face mai mulţi bani decât nişte fraze de teatru, dacă nu sunt în stare să plec după el prin Europa, să dorm în hoteluri jalnice, să iau masa cu jurnalişti murdari, să călătoresc cu clasa a treia, să port pantofi de-a gata. Dar mă tem că amantul meu, când mă va vedea în cămaşă din pânză, nu mă va mai găsi frumoasă. N-am făcut nici un pas înainte; am încă toate temerile astea în adâncul inimii: aşa că Rico şi Malfosse pot sta liniştiţi. Mă au la mână. Nu sunt bună decât să mă căsătoresc cu Malfosse atunci când Rico mă va lăsa baltă."

— În sfârşit, izbucni Malfosse, dumneata, Margot, nu eşti persoana care să se lase în voia unei toane, nu poţi fi îndrăgostită de un trecător. Ai jucat pres des la Atena comedia flirtului... din sfidare... ca să te laşi acum amăgită.

— Toate astea n-au nici o importanţă, pentru că va pleca în seara asta, răspunse Margot cu voce gâtuită, iar noi ne vom întoarce liniştiţi la Atena.

O privi cu spaimă: i se păru dintr-odată cu neputinţă ca ea să se întoarcă la Atena. Margot, la rândul ei, auzindu-şi propriile cuvinte, văzu limpede acest lucru. Şi atunci? Rămaseră un lung moment tăcuţi. Margot se lăsă puţin pe spate, cu capul în pernă, slăbită. Brusc însă, muşchii i se crispară în toată făptura ei delicată şi spuse, făcând un efort pentru a rosti limpede cuvintele:

— Haide, Malfosse, acum lasă-mă! Am să mă îmbrac. Și apoi ne vom duce să vizităm ruinele. Întreabă-l dacă vrea să vină cu noi.

Malfosse se ridică, încordându-se și el. O simțea îndeajuns de tulburată ca să-i fie milă de el; nu voi să profite, să-i smulgă o vorbă de consolare; și răsucindu-se brusc pe călcâie, ieși repede, strigând:

— Mă duc.

Nu-l găsi pe Boutros nici în camera sa, nici în garaj.

XI

Oracolul din Delfi

„Doi munți abrupți, despărțiți printr-un defileu îngust, în care un pârâiaș firav își desfășoară într-o albie de pietre apele reci. De coasta unuia dintre munți omul a agățat una dintre cele mai celebre dorințe ale sale. Pârâul curge spre marea apropiată; unda lui tainică iese la lumină printre povârnișurile care se depărtează, terminându-se prin niște pinteni. Acolo începe câmpia, apoi marea și, dincolo de mare, insulele.

Aidoma statuii unei femei, muntele sacru este încins până la șolduri de roba întunecată a măslinilor, care cade în lungi pulpane vegetale până la apa din fundal; talia îi e alcătuită din pante mai domoale; e încununat cu un înalt zid abrupt, gol, pe care soarele îl face să strălucească. La baza acestui uriaș meterez, omul, care se ridicase din adâncurile impresionante, a ghicit, prezicător al epocilor de început, cu extra-luciditatea simțurilor sale sălbatice, o falie umbrită și umedă. S-a ataşat de această fisură: forțele cele mai întunecate, cele mai amețitoare au țâșnit de acolo și au vărsat în el inspirația. Omul venea să se umple acolo de geniul pământului, acolo își căuta izvorul însuși al sângelui. Pentru a capta mai bine efluviile acelea spirituale, se slujea de femeie.

După cincizeci de ani, femeia este debarasată de povara epocilor sale. Când nu a fost distrusă de grijile maternității și ale gospodăriei sau de vârtejurile plăcerii, se naște în ea o înțelepciune misterioasă, ce o înrudește brusc cu bărbatul, în momentul în care fantoma unor uniuni mai precare se îndepărtează. Ea rămâne legată de pământul din care s-a născut și căruia doar ea îi poate smulge inflexiuni, dar – nemaifiind legată prin sex – comuniunea sa cu planeta devine mai universală și mai subtilă. Anticii, fără teama că vor renunța la rațiune, știau să se folosească de această metamorfoză; ei o așezau pe bătrâna Pythia pe trepiedul ei. Stârnită de aburii tulburi, ea dezlănțuia curând o isterie care nu se mai pierdea în îngustele margini ale pântecelui, ci își transmuta larg întreaga putere până în depărtări. Eternă domnișoară de la telefoane, femeia, dacă ne-am pricepe s-o întrebăm, încă ne-ar mai putea pune în legătură cu tainițele divine ale universului.

Astăzi, lăsăm de bunăvoie să ne fie mascată această urgentă necesitate de grote și de sanctuare pe care o avem prin frivolele practici de vrăjitorie în care ea a degenerat. Atât de mare este slăbiciunea imaginației noastre, că am ajuns să nu putem vedea decât o ghicitoare în cărți acolo unde a domnit poezia, tatonând prin cele cinci simțuri, necunoscând viitorul și nici trecutul, însă primind, din cele patru colțuri ale lumii, mirosurile morții, dar și prevestirile vibrante ale triumfului, toate unduirile destinelor. Trebuie să privești mult timp această îngrămădire aleasă, acest munte de la Delfi cu poale de umbră, cu capul luminat de soare, marcat la șold de o mică rană din care izvorăște taina sorții, pentru a înțelege din nou binefacerile unui adevăr abolit. Un om modern, în savană, cu nasul

înfundat, cu urechi surde, cu degete moarte, își caută cu greu drumul acolo unde sălbaticul înainta cu pas vioi, culegând mii de indicații precise despre o minunată lume transparentă, dar pentru noi încețoșată."

Cel ce gândea astfel era Michel Boutros, care se strecurase afară din garaj, o luase pe o ulicioară din spatele hotelului și urcase drept în sus până ajunsese la peretele stâncos la poalele căruia zac rămășițele orașului sacru. Lungit pe o lespede plată și caldă, își plimba privirile în toate părțile, pentru a le elibera de imaginea lui Margot. Nu putea cumva s-o retopească în univers? De ce oare parcela aceea prea strălucitoare îl uluia? Ea nu va pleca; iar dacă pleca, el ce va face? Dacă ea era victorioasă astăzi, avea să fie înfrântă mâine. Își va regreta rochiile, manierele elegante, grația facilă. Nici vorbă. O vedeți pe marchiza Santorini renunțând la bani și cutreierând prin Europa pe urmele unui comis-voiajor comunist? O nerozie. Dacă era atât de tare încât să reziste, nu va avea în minte decât un singur gând, să-l readucă pe drumul bătătorit; deja se dăduse de gol de două-trei ori în timpul nopții. Inconștientă, de altfel, dar cu atât mai primejdioasă.

Miji ochii și scrută cu și mai multă ardoare spectacolul muntelui. Ce vedea nu îl stimula oare să-și păstreze întreaga neîncredere, întreaga agilitate?

„În jurul cercului magic originar, epocile au îngrămădit tot soiul de construcții; totul a fost atârnat, de bine, de rău, la jumătatea înălțimii peretelui culminant, deasupra măslinilor împrăștiați. S-a tăiat solul oblic ori s-au folosit de cutele lui naturale. Totul s-a rânduit de-a lungul anticului drum în serpentine. Poteca, venită dinspre mare, urca de-a lungul pârâului, apoi escalada malul abrupt și se transforma,

la ieșirea din crâng, într-o șosea de marmură, cu coturi scurte. La fiecare ocol frontoane ieșeau în afară, colonade se iveau întruna. Noroadele trufașe și neliniștite își îngrămădeau comorile concurente la picioarele zeului, de acum neînțeles, dar încă proslăvit. În sfârșit, se ajungea la sfânta sfintelor. Deschizătura din care țâșnea odinioară strigătul divin al pământului era umilită de un capac. Poezia, naivă și puternică maică a religiilor, evadase cu pași furișI din acea uzină a bâiguielilor. Înflăcăratele profetese, surori ale nimfelor și ale driadelor, mistuite de focul ce gonește prin tulpini și artere, erau înlocuite de bătrâne călugărițe flecare, de vrăjitoare ghiftuite, ai căror complici, preoții lipsiți de memorie, tălmăceau orăcăielile senile în versuri de doi bani. Ultimii greci nu aflau mai multe despre tainele Naturii și ale Destinului decât clienții prezicătoarelor noastre."

La urmă de tot Boutros cugetă la actualul Delfi, un Delfi mai bătrân cu șaisprezece sau optsprezece veacuri, mai nenorocit încă decât acel Delfi din vremurile prospere ale Imperiului Roman. A fost construit un drum solid, care taie pe mijloc etajarea ruinelor; șoseaua confortabilă sfâșie culcușul moale în care Delfi dormea agerul somn al morții. Învățații noștri au venit și și-au încercat slabele incantații: au zgâriat, au curățat, au orânduit pietrele, au vrut să le smulgă fanteziei, necontenitei metamorfoze a Naturii. Boutros contempla acel cimitir de pietre, acel muzeu în bătaia vântului, plin de minerale etichetate. Cioturi de coloane jalonau inutil urma desenelor care nu mai aveau puterea să înfrâneze spațiul. Frumusețea nimicită, risipită nu se putea aduna. Credința ce ridicase acel munte îl lăsase pe veci să decadă.

Un tânăr ieși dintr-o casă nouă ce se înălța lângă acel șantier absurd; își scoase ochelarii care sclipiră și, în timp ce îi curăța, plimbă în jurul lui o privire rătăcită. Era poate un arheolog, un inginer al trecutului. Mai jos de el păștеau niște capre printre lespezile moarte; făcu un gest vag ca să le alunge, apoi se întoarse la loc în vizuină. Boutros îl detestă. Totuși primise sămânța a tot ceea ce gândise mai adineaori din acele mâini meticuloase. Dar, atâta timp cât inconsecvența și ingratitudinea își urmează cursul, viața nu și-a spus ultimul cuvânt.

Se răsturnă pe spate, își aprinse o țigară și oferi cerului firavul foc de ierburi. Distrugere, distrugere. Cuvântul era în gura sa precum pietricica în gura omului care moare de sete. Nu trebuia să se teamă; planeta era deja plină de ruine și de oseminte; ce mai conta o grămadă mai mult sau mai puțin. Iată că, după lumea mediteraneeană a cărei pulbere o călca în picioare, lumea occidentală își trăise traiul: Europa era la pământ, lumea își va face sălașul prin alte părți. Se gândea cu un afectuos dispreț la șefii săi ruși, la graba lor de a reconstrui din bucățile risipite casa pe jumătate răsturnată. El, unul, credea că moartea nu iartă, că nu te poți târgui cu ea. Europa era condamnată de la Urali până la Deauville, dar îi rămânea încă destulă forță Răsăritului ca să răstoarne Apusul. Apoi vom mai vedea. Vis al unei tinereți născute printre arborii fulguranți ai războiului, care țâșneau din pământ mai iuți decât năvala unor coșmaruri în suflet și care întunecau văzduhul cu frunzișul lor de cerneală.

De altfel, admise în clipa următoare că, dimpotrivă, omenirea va adormi poate, savantă și înțeleaptă, fără ciocniri, în ordine și pace, printre istoria și geografia ei

clasate de tânărul fanfaron cu ochelari sclipitori. Dar el, Michel, o va șterge și se va duce după caprele acelea prin vreo văgăună solitară. Pe urmele unor picioare vii.

Gândul i se risipea în văzduhul pur, apoi se aduna iarăși, ca un nor ușor. Eh! Spre Moscova și New York, înainte de a distruge totul în jurul lui, înainte de a pleca, acestea existau, erau realitatea momentului; o zi întreagă puteai să te închini, odată cu oamenii, divinităților încordării supreme. Ceva mai târziu se gândi din nou la Parthenon. Cineva îi spusese într-o zi că acesta era o delicată cochilie căzută din mâna Afroditei ivite din ape. Un altul pretindea că era mai degrabă o minune a muntelui; niște magicieni captaseră toate miracolele zăpezii și ale gheții și le ferecaseră în venele marmurei pentelice. Întreaga sa copilărie se aplecase peste fotografii foarte pure. Dar, bum! Arsenalul turcesc[1] explodează, iar lordul Elgin[2] duce cu el la Londra membrele sfârtecate ale zeițelor să le vadă Keats înainte de-a muri. Astfel, violențele implacabile ale vieții fac mereu oameni fericiți printre cei care știu să sufere cel mai bine.

O delicată cochilie! O zeiță suferindă! Margot!

Sări în picioare și coborî în mare grabă spre hotel.

---

1. Aluzie la pulberăria turcească instalată pe Acropole, în interiorul Parthenonului, în timpul stăpânirii turcești; în cursul unei lupte cu venețienii (1686), o ghiulea a lovit templul și totul a explodat (n.t.).
2. Thomas Bruce, conte de Elgin, ambasador al Marii Britanii la Istanbul, obține în 1801 autorizația studierii sculpturilor grecești de pe Acropole. A fost pretextul unui incredibil jaf desfășurat timp de patru ani și interzis abia în 1805. Majoritatea lucrărilor vândute de Elgin au fost achiziționate de British Museum. Chiar și astăzi autoritățile grecești încearcă, în zadar, să obțină returnarea comorilor naționale de la British Museum, al cărui refuz folosește drept pretext mai marea lor vizibilitate și protecție în Londra (n.t.).

Margot, escortată de Malfosse, rătăcea printre ruine. Privea cu un aer năuc pietrele răsturnate. Însoțitorul ei încercă să-i transmită câteva noțiuni de arheologie, dar foarte curând tăcu, descurajat. Își urmau gândurile, iar goana lor dezordonată reda rămășițelor de la Delfi dezordinea veacurilor de uitare.

„Nu există nici urmă de obstacol între Michel și mine. Și când mă gândesc că de ani întregi am fost prizoniera nimicului. Iată ultima șansă a vieții mele, am douăzeci și opt de ani, douăzeci și opt de ani. Am să vorbesc cu Michel, am să-i spun totul, am să-i strig totul. Dar unde e? Unde se ascunde? De ce fugi de mine?"

Era unsprezece dimineața, soarele dogorea. Apăsată de oboseală, de spaimă, de dorință, intră în muzeu. Clădirea aceea administrativă adăpostește toate fragmentele care au putut fi smulse epavei; se nădăjduiește că au fost scoase la liman, departe de atingerea valului devorator. Rămășițe străfulgerau, de o frumusețe neînfrântă, de o frumusețe ce părea eternă, care era strigătul tinereții împotriva timpului.

— Ah, dacă el ar vedea astea, mormăi Malfosse.

Ea îi aruncă o privire disperată.

Rătăcea distrată și nefericită. Rămase totuși fascinată de un cap de cal; linia nervoasă, vibrantă îi tăia respirația. Ar fi vrut să strângă la piept animalul plin de viață. Pentru a încălzi acea fermecătoare himeră rătăcită printre veacuri sau pentru a se încălzi ea însăși la căldura ei? Nu știa și suferea.

„Cât de departe a trăit el de tot ce cunosc eu. Cât este de dur ca să se poată lipsi de toate aceste lucruri pe care le iubește. De ce trebuie să se lipsească de ele? Pentru a

trăi, trebuie oare să urâm unele lucruri frumoase? Viața lui este mai dură decât el, așa că are nevoie de unele lucruri plăcute, are nevoie de blândețea mea. Dar câtă forță mi-ar trebui ca să ajung până la el. Ah, dacă m-ar vrea, dacă mi-ar cere-o, aș mai șovăi oare măcar o clipă?"

Se opri în mijlocul sălii unde se afla frumosul conducător de car – auriga – cu roba lungă și dreaptă, cel care are o copie și la Luvru. Nu imaginea aceasta făcu să clocotească în ea speranța și o sili să iasă la soare, ci gândul neașteptat că lui Michel îi plăceau sânii ei și că acesta era poate pentru el cel mai emoționant lucru în viață.

Zăduful amiezii creștea și hotelul era destul de departe, așa că Malfosse îi propuse să se așeze o clipă la umbra unui platan mare, lângă marginea drumului. Era la doi pași de fântâna Castaliei, unde o răcoare miraculoasă iese din zidul ars, crăpat. Sunt acolo mesele și băncile unei mici cafenele câmpenești, sub un copac magnific, care într-o parte umbrește drumul, iar în cealaltă își întinde cutezător crengile deasupra prăpastiei. Umbra sa pare să decoloreze frunzele cenușii ale măslinilor, al căror frunziș bogat se prăvălește până la poalele muntelui.

Băură lichior de anason îndoit cu apă, rămânând mai departe tăcuți. Un zgomot de motor, puternic și plăcut, îi făcu să întoarcă brusc capetele: Packardul se oprea în fața lor.

— M-am gândit că veți fi prea obosiți ca să vă întoarceți pe jos la hotel.

Michel, fără să se sinchisească de Malfosse, o privea avid pe Margot. O forță teribilă țâșni înlăuntrul ei.

— O să ne ducem să vedem și ruinele de la Marmara, strigă ea și se urcă pe pragul automobilului. Mergi înainte, o să lăsăm mașina ceva mai jos.

Malfosse aruncă niște mărunțiș pe masă și sări și el pe pragul mașinii care pornise deja. Un moment mai târziu coborau printre măslini. Margot îl lăsă pe Malfosse să o ia înainte și, sprijinindu-se de un trunchi, îl așteptă pe Michel. Îi întinse mâinile.

— Te iubesc, îi spuse cu voce răgușită.

Rezemată de scoarță, era încordată de indignare și de dragoste. Carnea ei albă, lustruită și lăcuită de sudoare, arăta în muselina trandafirie o înflorire irezistibilă. Michel își simți viața mai dură decât copacii și decât stâncile. Proaspăta lumină de mai gonea prin păduri, iar spre trecătoare se făcea albastră și blândă. Îl cuprinse o dorință atât de chinuitoare, încât ficatul lui vomită un val de bilă. Îi aruncă vorbe cumplite, ca un fugar care întoarce capul pentru a arunca ultima grenadă.

— Nu te voi mai revedea. Peste câteva ore totul se va sfârși. Și te vei întoarce la Atena.

Ea clătină din cap cu frenezie.

— Te aștept, după prânz, în camera mea.

Începură din nou să meargă și îl ajunseră curând din urmă pe Malfosse pe o platformă lungă pe care o formase capătul căii sacre tăiate mai sus de drumul modern și care era presărată cu lespezi și coloane. Efortul savanților se vădea aici mai zadarnic decât în alte părți; blocurile pe care le mișcaseră din loc se pierdeau din nou în verdeață. Mai sus și mai jos de vizitatori, măslinii alcătuiau un zid frunzos, astfel că se găseau ca pe un balcon năpădit de plante agățătoare, suspendat deasupra hăului; o plăcută dogoare urca dinspre umbra umedă.

Rămaseră câtva timp la această oprire. Natura îi copleșea cu promisiuni opulente. Fiecare îl vedea pe celălalt

înarmându-se cu ele împotriva sa. Michel nu mai putea să lupte împotriva inimii sale. Trecură, printr-un pâlc de copaci, pe o altă platformă, destul de lungă și golașă.

— Sala de gimnastică, spuse brusc Michel, rupând o lungă tăcere. Tinerii se antrenau aici înaintea Jocurilor Pythice, care aveau loc sus, pe stadion.

Iar degetul lui arăta către o cută a terenului de deasupra capetelor lor, în munte.

Michel fu străbătut de un imens fior. Delfi lupta cu Margot pentru a-i turna în vene o beție triumfătoare. Ce complice poate fi mai bun decât Natura pentru a găsi o femeie?

În locul acela căpăta o conștiință definitivă a pasiunii sale pentru viață. Lucrul de care se simțea marcat, încă de la pubertatea minții, era de a prinde mișcările energiei în lume, în clipa lor de viață esențială; avea nevoie de cel mai strâns contact cu forțele ce triumfau în momentul în care trăia. Spiritualitatea țâșnea pentru el din acele fapte ce vorbeau atât de bine simțurilor lui: sudoarea, sângele, strigătele, mirosurile mulțimilor în marș în spatele statelor-majore năuce. Pândea, cu o neliniște palpitândă, ritmul gloatelor, așa cum aici Pythia ciulea urechea la suflul înainte-mergător al destinelor.

Se apropie de Margot cu aparența celei mai dezordonate agitații, o luă de mână și îi spuse cu o grație încă naivă și juvenilă, dar în care se făcea deja simțită încetineala liniștită a maturității:

— Înțeleg tot.

Primăvara Naturii, în care Margot și el respirau la înălțimea aceea și care le descoperea filtrul ei etern, fu dublată de o altă primăvară, mai efemeră, însă având poate

mai mare putere asupra inimilor lor umane: o primăvară a Istoriei. Vorbi mult; evocă ora binecuvântată, ora trecută, dar neuitată în adâncul inimilor: ora mitului. Degetele lui, alungite de credința spiritului, de violenta rațiune, adunau peisajul și îl reconfigurau. Margot văzu, odată cu el, într-o limpezime a transfigurării, întreg muntele sacru. Soclul său, înalt și întunecat, acoperit de frunzișul mat al măslinilor, mărginit la poale de firul rece al pârâului, îl înrădăcina în propriile sale adâncuri, culmi ale comorilor subterane și răcoroase. Mai sus, sanctuarul se agăța de coasta acelei mase de humus și umori, de ape și de seve, pentru a sorbi adevărul de nerostit al pământului; iar mulțimea venea aici în pelerinaj din orașe pentru a-și reface puterile în pădurea sa și în cavernele sale natale, în cânturile și rugăciunile sale de la începuturi. Sus se afla, la limita umanului, regiunea proslăvită, istovită, aproape nimicită în văzduh, creasta lăsată puterii soarelui pur, unde poate nici măcar nimfele oreade nu se încumetau la amiază și unde, într-o flacără nevăzută, se termina, ca o jertfă, uriașa agitație de jos. Pythia stătea așezată în inima acelei totale drame terestre, primind în sânul ei, mărit prin destrămarea fecundității personale, focul soarelui pe stâncă și totodată sarea mării în zare, mirosul animalelor în ungherele lor din sihlă, avântul bărbătesc al aruncătorilor de sulițe pe pistă, curajul călit în sănătatea adolescenților puberi. Suspendată peste felurite hăuri, peste prăpastia centrală care lega toate filoanele, bacanta sublimă, legănându-și capul, răsucindu-și șoldurile, imitând mișcările sexului, întrecându-le și uitându-le, prinsă în ritmurile principale ale lumii, începea să bolborosească, apoi scanda o strofă mai sfâșietoare decât acea întreagă natură și acea întreagă

omenire, o strofă care spunea totul și nu exprima nimic, lăsând în seama comentariului tardiv al învățaților și al filosofilor resursa pe jumătate istovită a universului. Poezia, zidită în cămașa de forță a lumii, își striga taina într-o ordine smintită. Ce mai contează că apoi recădea în sine, grămadă de mațe și de dejecții, stupidă și plină de bale, străină de tot ce conținuse, golită: eternitatea fulgerase clipa.

Michel se opri, murmură o binecuvântare. Trăise unul dintre minutele în care te întâlnești cu toate forțele tale, în care te reunești cu tine însuți. Îi fusese dat să făurească iarăși în mintea sa câteva dintre verigile lanțului totalității umane.

Primea în sfârșit lecția Greciei, împotriva căreia se răzvrătea din ajun, dar este adevărat că o primea esențială și despuiată de orice superstiție.

Într-o intimă destindere, acceptă în sfârșit dragostea și pe Margot. Omul este inteligent, nu poate iubi decât imaginea ce vine spre el potrivit direcțiilor inteligenței sale; nu o poate iubi decât pe femeia care are chipul filosofiei lui. Michel gândise mereu că toate mișcările răzlețe ale vieții cer să meargă împreună; dar ascetismul lui din ultimii ani ținuse închise unele porturi ale acceptării sale. Acum ultimele lanțuri de baraj cădeau și Margot intra cu toate pânzele sus, purtând o încărcătură nouă și misterioasă, primejdioasă, dar bogată în experiențe și acțiuni.

Femeia aceasta era gata de botez: o cufunda așadar în marele bazin înghețat din trecătoare, acolo, sub picioarele lui; și apoi o usca pe suprafețele fierbinți din înălțimi. Ea înceta să mai fie o păpușă socială; primea botezul naturii, devenea o femeie, o păgână plină de pietate elementară, o țărancă. Avea să-și abandoneze bijuteriile, carnetul de

cecuri, soțul-gigolo, toată acea jalnică intrigă, iar ea avea să-l urmeze în adâncul mulțimilor.

Se produse brusc o telescopare a viziunilor: elementul uman năpădi iarăși locurile pentru a se topi în faună și floră. Toate popoarele și toate clasele erau acolo, făcând popas și pelerinaj alături de Michel. Nu era deloc surprins, ci doar satisfăcut: nu simțise niciodată opoziție între omenire și natură. Într-o clipită muntele se umplu de sunetul marilor orgi ale uzinelor; mașini uriașe, cu pas mai suplu decât cel al fiarelor carnivore, începură să devoreze verdeața și norii; apelurile fără fir fremătară în bârlogul devastat al văjitoarei. Minciuna și adevărul se întâlniră în inima lui, viața eternă și morțile efemere; decadențele și înverșunatele renașteri. Oroarea nevralgică a orașelor se întâlni în acel loc de meditație și rugăciune cu oroarea ingenuă a deșerturilor. Instinctul său fratern necheză, trebuia să-și împrăștie toată sudoarea și tot sângele; trebuia să se arunce în vijelie, împreună cu Margot.

Se întoarseră la mașină, printre măslini. Malfosse îi lăsă iarăși singuri. Margot, strălucind de sudoare, cu muselina lipindu-se de trupul ei de nimfă, răsuci capul spre el: îi strigă unul dintre acele cuvinte de dragoste pe care este o nelegiuire să le repeți.

XII

Atena, ora 2 dimineața

Margot,

Sper că vei primi la țanc această scrisoare și că vei avea timp să-l ajungi din urmă pe Boutros la Patras. Altfel, ceea ce am să-ți spun îți va părea o glumă sinistră.

M-am gândit la aceste lucruri încă din prima zi, însă mă tem că să-ți vorbesc nu te împiedică să acționezi. Brusc, mă gândesc că, dimpotrivă, asta te poate ajuta. Pleacă împreună cu Boutros. Nu l-am văzut decât de două ori, dar există bărbați pe care trebuie să știi să-i recunoști pe dată. El există. Îți pierzi timpul cu mine; tu ești făcută ca să te dăruiești trup și suflet. Cum eu nu îți voiam și inima, tu nu mi-ai putut dărui trupul și numai prin trupul tău aș fi putut ajunge poate la inima ta. El te iubește, îți va dărui mult, vreme îndelungată; și îți va cere totul; tu îi vei putea dărui totul. Mai târziu, când nu te va mai iubi, veți putea rămâne împreună: devotamentul tău va avea cu ce să se ocupe. Un bărbat care muncește poate rămâne cu o femeie.

Nu ai cunoscut decât bărbați ca mine, vei vedea ce le lipsește, ce există. Eu mă dau la o parte. Cu toate astea, îmi displăcea mult să te părăsesc pentru a mă duce la alte femei care nu te puteau niciodată învinge cu totul. Iar eu

dorisem o femeie care să reziste la toate trădările mele și care să aștepte de la clipele mele de răgaz adevărata confidență care mi-ar fi eliberat inima. Însă o alta decât tine nu ar fi fost decât înjosită de această manevră echivocă. Tu, însă, nu poți fi înjosită; dar ești mult prea vie ca să-ți umpli inima doar cu milă. Nu-ți regreta greșelile, nu-ți regreta tinerețea. Eu, care îți cer iertare: știam și te-am lăsat să acționezi; dar aveam nevoie de cineva, mă cuprindea spaima printre toate acele biete nebune. Și, în ciuda tuturor, poate că te-am pregătit, prin unele ironii, să tragi un folos din situația prezentă.

Lasă-mi ceva bani, cât să mă întorc, să-mi aranjez treburile cu americanca.

Bucură-te, nu vei mai respira niciodată un aer de sărăcie. Aici, la Atena, poți respira acest aer cu care se îmbibă păianjenul ăla de Staalbaum. Boutros este un bărbat care are poate mari slăbiciuni, la fel ca mine, dar a știut să facă din ele niște arme solide. Comunismul nu are mare însemnătate; este doar un cuvânt, se știe ce face viața din cuvinte. Un bărbat puternic face în cele din urmă întotdeauna mai multe parale decât cuvintele.

Iubește-l, dar joacă tare cu el. Joacă tare, altfel va deveni stăpânul tău, iar stăpânul tău îți va fi dușman. Tu, care ești, în fond, o senzuală, cum poți fi bună? Pentru mine senzualitatea înseamnă cruzime. Dar senzualitatea ta este una fericită, fără îndoială pentru că nu se poate dărui decât o singură dată. Există aici o lecție pe care eu nu am înțeles-o, pe care nu vreau s-o înțeleg. Îți repet totuși: ține-te bine. Vreau să fii fericită. Nu, șterg această urare de politețe. Poartă-te dur cu el, răzbună-te un pic pe el pentru ce ai îndurat de la mine. Îți doresc ceva sincer și aprig.

Nu te vei înduioșa de soarta mea; te vei gândi că îți scriu această scrisoare cu dorința tainică de a te înduioșa.

Călătorie plăcută,

Rico

P.S. Telegrafiază-mi, îți voi trimite bagajele unde vei dori. Îl voi consola pe Malfosse.

Margot citea această scrisoare în sufrageria hotelului, unde îi fusese înmânată în plin dejun. Malfosse stătea în fața ei, Boutros, la celălalt capăt al sălii. Nu se complăcu în ciudatele cugetări pe care scrisoarea le putea isca. Toate obloanele erau închise: încăperea mare și albă era răcoroasă și tăcută. Doar doi-trei turiști. Printr-o ușă întredeschisă o clipă zări șoseaua, soarele; universul alcătuia un cald înveliș în jurul zonei plăcute în care trupul ei răcorit de duș era ca un trandafir într-un pahar cu apă. Rămase un lung moment nemișcată. Nu gândea nimic despre Rico, nu mai avea pentru el nici milă, nici ranchiună. Nu avea nevoie de acea scrisoare, o primea fără jenă. Nu schimba nimic în mișcarea ce o lua cu ea.

XIII

Dragostea și urmările ei

Michel intră curând în camera lui Margot.

Se aruncară unul asupra celuilalt. Dorința care își croise drum prin neliniștea sufletelor ieșea în sfârșit la lumină. Foamea lor avea poftă să muște. Veșmintele se desprind de la sine de pe o femeie care s-a dăruit deja; Margot, pe jumătate goală, fremătătoare și încordată, pufoasă și lucitoare, înțepătoare și fragilă ca o insectă în plină glorie, se agăță de gura aceea de unde ieșiseră vorbe virile care, încă din noaptea de la hotelul Acropolis, îi pătrunseseră carnea. Gura aceea era dură, fierbinte, a ei era fluidă, răcoroasă. Ori poate că era invers: gura fiecăruia deveni gura celuilalt: o zonă mai iradiantă decât ilaritatea apăru între ei.

Erau însă blocați. Margot se desprinse de Michel și, cu o privire plină de o triumfătoare bună dispoziție, îi făcu semn. Degetul ei alb, un pic dezarticulat, desenă un opt pe propriul său corp.

Se dezbrăcară încet, în picioare, unul în fața celuilalt. Camera era scăldată într-o umbră poroasă, întreruptă de dungi. Deasupra satului doar soarele era treaz la ora aceea, imensul fierar bătea pe nicovala zării un drug de fier încins

la alb. Mai aproape de ei, liniștea siestei, care amorțea viața oamenilor, le era complice.

El își deschise brațele și le răsuci, scoțându-și cămașa. Ea făcu la fel. Florile își țin petalele cu vârful în sus înainte de-a înflori. Minune a trupului, minune a sufletelor învelite în carne, precizate până în vârful sânilor, până în vârful unghiilor, până în vârful limbii.

Își revedeau particularitățile, iar acele scurte observații nu le răneau entuziasmul: Margot nu se sperie de pilozitatea lui Michel, iar pentru Michel, care observă partea de sus, mai plină, a șoldurilor lui Margot, acea măruntă rezistență a lutului era rostogolită la vale de torentul dorinței. Ici-colo răsărea ceva frumos – carnea savuroasă a sânilor sau linia dreaptă a umerilor masculini –, care trăgea după sine întreaga masă a trupului, așa cum o rachetă, strălucitoare preț de o clipă, ajunge până la stele.

Nu se slăbiseră din priviri, se prinseră din nou unul de celălalt cu mâinile și gurile. Aceste două ființe veneau una spre alta din cele două capete ale lumii: necunoscutul inepuizabil. Nu este aceasta lumea divizată care se va reuni, se va împreuna cu ea însăși? Pare aceasta o solemnitate definitivă?

Nici vorbă, nu este decât un zeu fragil, efemer, care se înalță vibrând ca să vegheze acest fenomen. Mai departe, mai sus, de-a lungul întregii creste a muntelui, există un zeu mai mare, mai durabil, care adună acest elan, precum și altele o sumedenie, sufletele cu sevele, în flacăra sa. Iar flacăra asta arde subtil, intim, în mijlocul cerului. Dar aceștia doi încep cu începutul. Pe marele zeu pe care l-au atins în treacăt în dimineața asta, pe platformă, îl vor regăsi mai târziu, atunci când, purificați de asprele încercări, de

teribilele consecințe ale întâlnirii sexuale, vor fi în stare să-i pricinuiască un neajuns esențial.

Micul pat de fier era potrivit prost în colțul camerei și se hâțâna întocmai ca o barcă lansată pe mare ce dansează pe primul val.

O jumătate din univers preferă să ia, în timp ce cealaltă preferă să fie luată. Existau înlăuntrul lui Margot două figuri infoliate una într-alta: îndrăgostită de avântul erotic al lui Michel, una dintre aceste figuri, cea mai energică, i-o oferea pe cealaltă, mai tandră, ca pe o tânără soră menită orației de nuntă. Prima era alcătuită din oasele și tendoanele lui Margot, era o carcasă mărunțică, dar dură, legată prin tainice fire de oțel, care se arcuia cu îndrăzneală în așternut. Cea de-a doua era un trup înflorit, un dar grațios inspirat de bucurie.

Mușchii lui Michel erau slăbiți de viața ascetică a ultimilor ani, însă în acel moment păreau galvanizați și îmbrățișau într-o strânsoare elastică sânii și șoldurile, consistențele acelea robuste, rotunjimile acelea spirituale.

Elanul său era măsurat: Margot navigă precum o barcă ușoară, purtată de un fluviu lung, lent, bogat.

Sufletele au picioare și mâini pentru a se sluji de ele; exercițiul membrelor poate ajuta din plin la o cunoaștere sănătoasă. Așa stau lucrurile cel puțin pentru sufletele pe deplin dezvoltate, care umplu întocmai limitele trupului; doi amanți cu experiență se cuprind cu mâini subtile. Margot și Michel obținură de la început o expresie intensă a forțelor ce adesea se încurcă în drama puternică și stângace a primei îmbrățișări și nu izbutesc să iasă la lumină limpede. De altfel, era o dreaptă revanșă ca fiecare să-l poată face pe celălalt să profite de experiența dobândită

în perioadele de așteptare. În momentul când plăcerea îi făcu să pătrundă în culoarul ei misterios se priviră în ochi, în penumbră. Cu o ardoare fraternă, voiau să facă împreună acea călătorie prin infern, unde majoritatea se părăsesc și se pierd. Inimile lor sincere își strigau: „Suntem un bărbat și o femeie; nu suntem decât prin acest act efemer și totuși, tu și cu mine, ne putem lua din nou avânt, prin acest act, cu mult deasupra actului, cu mult deasupra noastră. Din flacăra acestei dorințe consumate renaște o dorință mai dificilă".

Rămaseră un lung moment nemișcați, poate adormiți.

— E cu neputință să nu te mai văd niciodată, exclamă Margot.

— Vino cu mine.

— Da, răspunse ea pe dată, n-ai nici o teamă : când te vei sătura de mine, am să plec.

— Da, va trebui, dar acum te țin strâns și nu am chef să-ți dau drumul.

— Să nu ne gândim la ziua de mâine, psalmodie Margot.

— Nu trebuie să stricăm totul astăzi pe motiv că totul se va strica mâine. Dar, după momentul pasiunii, să jurăm că vom respinge tandrețea.

— Când nu mă vei mai iubi, nu voi mai putea accepta nimic de la tine, pretinse ea.

— Plictiseala va fi prima cățea afurisită care va lătra la picioarele noastre, dar vreau să-mi joc șansa vieții.

— Nu vreau să primesc de la tine decât ceea ce mâine va mai semăna cu astăzi.

Nu voia să-și dorească altceva decât atmosfera irespirabilă a pasiunii. Prin urmare, nu respingea elanurile tainice de unire și de colaborare care o împingeau încă de la

început spre Michel, căci pentru femeie, în pasiunea aparent cea mai spontană, totul este în embrion, toate consecințele cele mai grave, cele mai îndepărtate, cele mai cotidiene: copiii și bolile, gospodăria și bătrânețea. Margot era poate însărcinată.

— Și Rico? întrebă Michel.

— Rico mi-a scris, mi-a spus să plec cu tine.

— Ai familie?

— Tatăl meu a murit; mama s-a recăsătorit și are alți copii.

Dintr-odată, el se poticni de ceva și continuă cu voce mohorâtă:

— Tu ai bani ai tăi.

— Da.

— Vei renunța la ei.

— Cunosc destui oameni săraci ca să știu ce preț pun pe bani; mi-e teamă să ajung ca ei; dar, atâta pagubă... Trebuie să-i dau o parte lui Rico, de altfel.

— E la fel de oribil să fii sărac pe cât e de oribil să fii bogat. Vom munci; la urma urmei, munca șterge această deosebire, o face de prisos. Numai că, uite: eu nu cred că pasiunea și munca fac casă bună. Trebuie ca una dintre ele s-o ucidă pe cealaltă. Iar în persoana mea poți fi sigură că munca va fi cea care o să câștige. Și atunci? Munca nu lasă să trăiască mai apoi decât tandrețea. Or, despre tandrețe tocmai am spus că nu vrem să avem de-a face cu ea.

— O să vedem.

— Da.

Și unul, și celălalt se străduiau încă să afirme că dragostea e cea care nu dăinuie, ea e cea care nu câștigă din scurgerea timpului. Dar viața dăinuie. Și își dădeau deja

seama că erau mușcați de himera inevitabilă: să unească viața și dragostea și nu doar să le lase să se vrăjească una pe cealaltă, în treacăt. Mirajele cărora cu atâta emfază se împăunau că le vor scăpa aveau să-i atragă curând pe drumurile dificile, plicticoase, ale tovărășiei zilnice.

Atunci, descoperind atât de brusc că erau, la fel ca toată lumea, la cheremul obișnuitelor conjuncturi, simțiră o cumplită suferință, care îi aruncă de altfel unul spre celălalt. Se înlănțuiră mai strâns și deja nu speranța era cea care îi lega, ci disperarea.

În rest, nu făceau dragoste pentru a se elibera de o mâncărime a pielii, făceau dragoste pentru că sufletele lor erau roase de nevoia de-a se cunoaște. Astfel erau nevoiți să admită că îmbrățișările lor aveau să fie numeroase; era ceva care aducea a foame profundă în ceea ce îi purtase până la acel pat, ceva care, evident, era departe de a-și fi epuizat efectul.

În ultimul rând primiră dragostea cu o tandră venerație; și cu fatalism, însă acest fatalism nu era neîncredere. „Are să plece așa cum a venit", astfel suna lamentația străveche ce le dădea târcoale; culcați unul lângă altul ca în mormânt, ciuleau urechile la acel refren sfâșietor, dar – prin pioasa lor resemnare – refrenul se transpunea în ritmul speranței.

Mai socotiră cu clarviziune că, dacă puteau scoate la iveală într-un astfel de moment niște gânduri înțelepte, asta dovedea că trecuseră amândoi de prima tinerețe; erau marcați de o cunoaștere amară. Și li se părea că această cunoaștere putea da roade încă necunoscute, încă nicicând gustate, poate cele mai savuroase pe care vor pune vreodată gura în toată viața lor.

— Ne este frică să trăim împreună, exclamă Michel, dar dincolo de asta ne este deja frică să ne despărțim.

Păru, preț de o clipă, că după aceste cuvinte o mânie unanimă îi mai putea încă îndepărta unul de celălalt; fiecare visă să se întoarcă la solitudinea care este o luptă nebunească și amețitoare împotriva legilor.

Însă Margot, gata să leșine, suspină; Michel se aplecă asupra ei: lacrimile erau ca roua pe pielea ei; iar roua înseamnă făgăduială. Ea îi întinse brațele, sânii înfiorați. Iar Michel se pierdu acolo. Ce minunat refugiu! De ce să nu ne bucurăm niciodată măcar de ceea ce a fost purificat prin durere? De ce să ne înverșunăm să copleșim mereu prezentul sub imposibilitățile viitorului? Mai întâi, nimic din ce se află în viitor nu este imposibil.

Dar imediat se duse din nou cu gândul la banii pe care îi avea Margot, visând să păstreze o parte din ei, să renunțe la meserie timp de câteva luni, să se oprească împreună cu ea la Corfu sau la Ragusa. S-ar fi scufundat iarăși în libertatea individuală, în sursele lui personale. Să fie cumva cel mai bun servitor cel care se anihilează pe sine? Nu exista cumva o obscură rea-voință în a repeta – așa cum făcea de când, în 1918, părăsise Europa și o pornise spre Moscova – că nu putea trăi decât cufundându-se în anonimat și lăsându-și pe țărm, precum o tunică a lui Nessus, personalitatea, în care nu voia să vadă decât o țesătură mișunând de șovăieli perverse? Dacă se înverșunase într-atât să se nege pe sine, asta nu era oare din pricină că purta pică în străfundul inimii spiritului de jertfă căruia i se încredințase? Simți ceva sardonic, isteric, în adâncul strădaniei lui. Se aruncase în comunism ca într-o legiune

străină – iar mai înainte, deși de naționalitate franceză, se angajase în Legiunea străină – din dorința de a renunța la sine, de a se nega pe sine. Dar atunci când te negi pe tine ești foarte aproape de a nega pe toată lumea – lumea vie, reală, pe care o adora.

Se lăsă un moment în voia acestei îndoieli și apoi i se făcu frică. Văzu în asta primul efect insidios, care nu se lăsa așteptat, al prezenței unei femei. La Ragusa avea de asemenea chef să guste văzduhul, apa, plăcerea. Există unele locuri unde parcă Natura nu vrea să-l facă pe om să cunoască decât ideea de odihnă. Or, el nu voia, nici măcar o clipă, să ia parte la ceea ce se odihnește; dacă se oprea un minut, n-avea să mai poată pleca niciodată. Asta înseamnă femeile: oprirea, odihna. Și înseamnă și bani. Dacă au bani, te fac să cedezi în fața puterii enervante pe care le-o dau aceștia; dacă nu au bani, au nevoie de ei și atunci în preajma lor munca nu mai are alte scopuri decât găsirea mijloacelor de-a obține plăcere.

Dar din moment ce o făcea pe Margot să renunțe la bani, avea parte de-o experiență foarte incitantă. S-o facă pe această femeie să renunțe la bani ca să vadă. Să vadă ce se va întâmpla cu ea și ce se va întâmpla cu el. Să o vadă cum își pierde încetul cu încetul strălucirea de femeie bogată. Se va face mai urâtă sau mai frumoasă? Va renaște într-o neprevăzută metamorfoză? Sau se va ofili dintr-odată? În orice caz, ar fi drept să ruineze, să piardă o burgheză. Și apoi, în această încleștare singulară, el își va simți sărăcia. Doar cu o femeie alături îți bei cu adevărat sărăcia până la fund.

Ceda tentației de-a avea un martor la chinul său.

Totuși strângea în brațe un trup care părea să cuprindă toată bunătatea și generozitatea lumii. Margot își privea blând tovarășul, cu un zâmbet luminos. Dintr-o mișcare ingenuă a șoldurilor, ce sugera libertatea Edenului, îl pofti la sărbătoarea întregii sale ființe. Există un moment în viață în care fericirea cade peste tine fără zgomot, ca un măr în iarbă.

Când mai apoi, cu trupurile istovite, pluteau într-un plăcut vertij, cineva bătu la ușă. Se gândiră că ușa nu era încuiată și că acesta era Malfosse.

Margot țâșni din pat și își luă cămașa, care zăcea pe jos în mijlocul camerei. În clipa când se pregătea s-o îmbrace, întoarse capul spre Michel, care nu se clintise și îi urmărise reflexul cu o strâmbătură sarcastică.

Ea ridică din umeri, zâmbi vesel și, lăsând cămașa să cadă, sări în pat și se culcă din nou, goală, alături de el.

Murmură:

— N-aș vrea ca Malfosse să-și spună că m-a văzut goală.

Se auzi din nou ciocănitul în ușă.

— Cine e? întrebă Michel, fără să țină seama că se găsea în camera lui Margot.

— Eu sunt, răspunse Malfosse cu voce furioasă. Spune-i doamnei Santorini că vreau să-i vorbesc.

— Un moment, Malfosse, revino un pic mai târziu, zise Margot la rândul ei, pe un ton sever.

— Trebuie să-ți vorbesc. Am să revin.

Se lăsă o clipă de tăcere, apoi Malfosse se îndepărtă cu pași apăsați.

— Te-ai speriat? îngăimă Michel.

— Da.

Îl privi cu îndrăzneală. Părea să-i spună: „Nu-mi căuta nod în papură; știi bine că sunt a ta".

Iar el îi răspunse în sinea lui: „Într-adevăr, nu trebuie să te șicanez, din moment ce vreau să lupt pentru totdeauna cu tine, din moment ce sorții au fost aruncați!".

— Să ne sculăm, să ne îmbrăcăm, zise ea cu voce limpede, sărutându-l pe umăr. Mă duc să-l văd pe Malfosse și să pun totul la punct. Am să-i spun că plec cu tine.

— Da.

În timp ce se îmbrăcau, ea exclamă deodată:

— În fond, este un lucru excelent că plec cu tine, asta va risipi bănuielile poliției, să te vadă în compania mea, atunci când ne vom îmbarca la Patras.

— Nu-mi vei înlesni multă vreme lucrurile.

Ea încuviință cu seriozitate.

Din nou îmbrăcat, o privi cu întreaga atenție sporită.

— Merită să văd cât ești de curajoasă, spuse cu voce tare.

Se îmbrățișară cu duritate, apoi el plecă. Pe culoar îl întâlni pe Malfosse, care ieșea din camera sa și care, cu chipul răvășit de mâhnire mult mai mult decât de mânie, îl anunță totuși cu o violență nestăpânită:

— Vreau să-ți vorbesc.

Intrară în camera lui Michel.

Malfosse închise ușa în urma lui și, privindu-l pe Michel drept în ochi, spuse:

— Purtarea dumitale este nedemnă. Uite cum i-ai mulțumit unei femei care a fost atât de generoasă cu dumneata. Ai făcut-o să cadă într-o capcană foarte vulgară.

— Ei bine, ai o părere foarte bună despre prietena dumitale.

— Orice persoană onestă este la cheremul unui șantajist.

Michel se trase un pas înapoi și, plin de loialitate, îl lăsă să-i vadă intenția; apoi îi trânti un pumn. Malfosse pară și îi răspunse. Pumnul nimeri sub ochiul drept al lui Michel.

Se pregăteau să continue, fără mare mânie și de-o parte și de cealaltă, dar nu fără chef, când ușa se deschise:

— Îți interzic..., îi strigă Margot lui Malfosse.

Era palidă. Malfosse se făcu și mai palid decât ea, mânia i se topi în mâhnire. Michel părea absent.

— Am dreptul să spun ce gândesc, protestă Malfosse învăluind-o Margot într-o privire plină de demnitate și de iertare, care o făcu să regrete imediat injuriile ce îi veniseră pe buze.

— Cuvintele dumitale o insultă prostește pe Margot, remarcă Michel.

Folosirea numelui mic îl făcu pe Malfosse să tresară.

— Spun că o femeie nefericită poate să nu mai știe ce face: este lucrul de care dumneata abuzezi.

— Michel (ochii lui Malfosse clipiră cu durere) nu a abuzat de nimic. Doi ani de prietenie nu-ți pot îngădui să crezi că știu ce fac?... Știu ce înseamnă o femeie, adăugă ea întorcându-se către Michel ca pentru a veni în întâmpinarea gândului său, și știu ce poate face o femeie.

— Ești o femeie nefericită, reluă Malfosse cu o forță plină de tristețe, față de care toată lumea este vinovată: Rico, eu. În ce mă privește, am acționat greșit față de dumneata din ignoranță, din prostie. Dar el, Boutros, știe ce face: a vrut să te murdărească din plăcere.

Margot bătu din picior.

— Bietul meu Malfosse, vrei să te disprețuiesc. Ești atât de josnic încât să ai cu adevărat chef să mă insulți în acest moment?

Malfosse o privi cu spaimă: puțin lipsea să se arunce la picioarele ei.

— Te respect, îți cer scuze, știu că nu te-am cunoscut bine, nu mi-o voi ierta niciodată; dar el te ia ca un trădător. Te-ai apărat prea bine de ani întregi ca să cedezi în felul ăsta, ca să îți compromiți întreaga conduită pentru un pas greșit, pe care îl vei regreta amarnic.

Ar fi putut continua îndelung, dar nu mai credea în ce spunea. Poate că nu crezuse niciodată, căci mânia rostogolește adesea vorbe fără rădăcini, așa cum vântul mătură tot ce îi iese în cale. Îi vedea pe acei doi oameni și își amintea că presimțise, noaptea, că ceva grav se întâmpla între ei. Cu toate astea, își păstra ideea că avea o datorie de îndeplinit față de Margot. Păru atât de descumpănit și, totodată, atins atât de crunt în sentimentul cel mai sincer și cel mai pur care își făcuse loc în inima sa, încât lui Michel și lui Margot li se făcu milă de el, așa cum li se mai întâmplase, și văzură că dispoziția lor răutăcioasă dispăruse.

Însă Margot simțise pe deasupra și incertitudinea lui. Așa că spuse:

— Malfosse, sunt sigură că în adâncul sufletului dumitale știi bine că vorbele astea nu mă ating nici pe mine, nici pe Boutros, pentru că realitatea este cu totul alta decât spui. Nu poți crede că sunt doar o zăpăcită. Numai că, așa cum spuneai de dimineață nu-mi pot continua viața din ultimii ani. Știi bine că lucrurile trenează și apoi dintr-odată se sfârșesc: azi-dimneață ai simțit că s-a sfârșit cu totul, că lucrurile nu mai pot dura nici o clipă în plus. Malfosse, nici măcar nu mă pot întoarce la Atena și am să plec imediat cu Boutros.

Malfosse o privi consternat și neîncrezător.

— Cum poți spune un astfel de lucru, draga mea Margot. Doar nu-l vei părăsi pe Rico în felul ăsta.

Fără să scoată o vorbă, Margot ieși din cameră și se întoarse în clipa următoare cu scrisoarea de la Rico în mână.

— Citește.

Malfosse citi și o nouă suferință se așternu pe chipul lui prelung.

— E teribil, teribil. Biata mea fată, bieții mei copii. Dar tipul ăsta nu știe ce face. Poți fi tot copil și la treizeci de ani. Are să regrete o astfel de nebunie toată viața.

— În fine, vezi și dumneata că s-a sfârșit totul.

— Se prea poate ca totul să se fi sfârșit, într-adevăr, între soțul dumitale și dumneata. Dar ceea ce poți face pe de altă parte e cu totul altceva.

— Într-adevăr. De aceea, nu se poate constata în acest caz decât un singur lucru, și anume că plec. Ceea ce fac eu, odată plecată, e cu totul altă treabă și mă privește doar pe mine.

Michel, nemișcat, cu brațele încrucișate, urmărea scena cu o atenție care îi ținea întreaga ființă în așteptare: o privea pe Margot cum își asuma existența de la un minut la altul. Iar Margot îl privea necontenit pentru a-i spune: „Ceea ce fac în acest moment fac pentru mine, ține doar de mine, nu fac pentru a impieta asupra vieții tale, pentru a căpăta drepturi".

Ipocrizia nebună a pasiunii.

Malfosse se îndreptă brusc și rosti:

— Nu, nu trebuie să pleci într-un acces de mânie.

— Dar bine, Malfosse, nu pricepi nimic. Azi-dimineață nu primisem scrisoarea lui Rico – am primit-o în timpul

prânzului, m-ai văzut că o citesc – și totuși ai simțit că lucrurile erau hotărâte înlăuntrul meu.

— Nu, există o legătură între cele două lucruri: nu vrei să pleci cu Boutros decât pentru că Rico și cu dumneata vă despărțiți.

— Nu, absolut deloc. Chiar dacă Rico mi-ar fi scris o scrisoare de implorare – și, de altfel, ce ții dumneata în mână este o scrisoare de implorare –, scandă ea cu gravitate, arătând cu degetul ingenioasa hârtie pe care o mototolea Malfosse, tot aș pleca.

— Dar Rico nu ți-a scris decât din cauza lui Boutros. Deci toate astea depind de el, de aceea nu poți pleca, exclamă Malfosse din nou, schimbând macazul cu toată naivitatea furiei.

— Ce este între Boutros și mine nu te privește. Există un singur fapt pe care te las să-l judeci, și anume că nu mai pot trăi cu Rico.

— Dar eu n-am să te las să faci o asemenea nebunie. Mai întâi, toate astea aduc a capcană; cerându-mi să vin aici, ai făcut din mine un complice, asta îmi dă un drept asupra dumitale. Am venit aici ca să ne descotorosim cu toții de Boutros, nu ca să te îmbarci cu el. N-o să se spună că te-am ajutat să faci o prostie. O să te duc înapoi la Atena, în orice caz; apoi o să faci ce vrei.

— Ești nebun, Malfosse. Nu o să mă faci să mă urc cu de-a sila în mașina dumitale, presupun.

— Nu, dar nu-l voi lăsa nici pe domnul aici de față să te ia cu el, răspunse acesta cu fermitate, întorcându-se spre Boutros. Te avertizez, domnule, că dacă insiști s-o iei cu dumneata pe doamna Santorini, te voi denunța pe loc poliției grecești. Nu vei căpăta mereu totul fără greutate.

Uite, am să vă las pe amândoi să reflectați un sfert de oră. Dacă peste un sfert de oră, Margot, nu ești gata să te întorci la Atena în automobilul pe care mi l-ai cerut ca te ducă la Delfi și să te aducă înapoi, îl voi ruga pe patronul hotelului să cheme poliția.

Margot se sufoca de furie.

— Malfosse, ești nebun, doar nu vrei să pot spune că îmi ești dușman.

— Margot, este prima dată când mă simt cu adevărat prietenul dumitale; nu mă mai gândesc la mine, ci doar la dumneata. M-am purtat foarte urât cu dumneata în trecut, sunt crunt pedepsit, dar îmi accept pedeapsa, cu toată umilința; e dreaptă. Numai că vreau să-ți dau timp să reflectezi, măcar douăzeci și patru de ore. Și, mai ales, nu vreau ca un astfel de om să profite de ceea ce s-a întâmplat în cugetul dumitale în perioada din urmă, lucruri foarte frumoase și pe care le respect.

— Malfosse, e laș ceea ce faci, strigă Margot pe ton plângăreț.

— Dacă eu nu sunt laș, el este.

Michel tăcea mai departe, întrebându-se cu un sânge-rece aerian, peste tumultul de elanuri și strigăte pe care îl înăbușea: „Oare femeile au personalitate? Oare așa trebuie numită forța ce sălășluiește în această femeie, forța asta ce se abate asupra mea ca un nor încărcat de trăsnete?".

Era înspăimântat și totodată fascinat. Simțea tot mai deslușit că ce spunea și ce făcea ea, orice ar fi pretins ei doi, stabilea între ei legăturile unei fatalități.

Ea se răsuci brusc și îi întoarse spatele lui Malfosse, spunând:

— Bine, lasă-ne singuri.

Malfosse o privi îndelung pe Margot, care se îndepărta de el și se îndrepta către fereastră; se uită apoi distrat spre Michel și plecă.

Margot se aruncă pe dată spre Michel, care o strânse la piept cu o voluptate cu totul nouă; i se părea că, pentru prima oară în viață, atingea realitatea unei femei. Dar dintr-odată ea redevenea slabă în brațele lui: talia aceea cam durdulie – nu, nu durdulie, ci umflată ca a unei albine și atât de suplă –, chipul acela ce se preschimba iar în fruct. Ce făgăduială, ce amenințare strângea la piept! Admise atunci plin de curaj acest dublu aspect al femeii, înțelese că un bărbat nu poate conștientiza ceea ce există mai împovărător în inima destinului decât dacă acceptă Femeia. Iar pentru a accepta Femeia, trebuie să-ți iei o femeie. Acum va purta în brațe întreaga povară terestră pe care o poate duce un bărbat: mulțimea și femeia.

Ea se îndepărtă de el cu unul dintre acele gesturi bruște și arzătoare care îi erau proprii.

— E totuși cam mult. Malfosse ăsta! Crezi că ar îndrăzni? Ce vom face?

— Cred că în ultima clipă îi va fi penibil să mă denunțe. Dar o va face, pentru că crede că are datoria de a mi te smulge.

— Să încercăm s-o ștergem cu mașina lui. Poate să-mi facă acest ultim serviciu.

— Va supraveghea mașina.

— Să plecăm pe jos.

— Poți merge pe jos câteva zile?

— Pot foarte bine, am pantofi rezistenți.

— Nu ne va lăsa să plecăm, spuse el clătinând din cap.

Simțea deja povara lui Margot; cu ce pas sprinten ar fi fugit el singur spre Patras.

— Trebuie așadar să cedezi, adăugă, și să te întorci la Atena cu el. Vei pleca apoi cu trenul spre Patras, dar nu lua cu tine multe bagaje.

— Nu vreau să mă întorc la Atena. Mai întâi mi-e teamă că Malfosse va asmuți pe toată lumea asupra mea. Și apoi am oroare să mă întorc acolo.

— Ți-e teamă?

— Da, însă dacă trebuie, mă voi întoarce, spuse ea.

Admiră sinceritatea lui Margot, dar se gândi și că, dacă se întorcea acolo, poate că nu o va mai revedea. Apropie bănuiala aceea de inima lui Margot precum lama unui cuțit, dar își dădu seama de gestul facil și mortal pe care îl putea face și aruncă arma.

Margot simți preț de o clipă cum lama rece îi atinge inima, îi aruncă o privire plină de o infinită răbdare; dar, în sfârșit, amenințarea se retrase. Oftă de ușurare și continuă:

— Nu face nimic, mi-ar fi plăcut să plec din Delfi împreună cu tine, însă asta e superstiție. În rest, am să-l pun pe Malfosse să-mi promită că nu va încerca să mă rețină la Atena.

— Cum ne vom reîntâlni la Patras?

— Da, cum?

— Voi lăsa un bilet pentru tine la agenția Cook ca să-ți spun la ce hotel stau. Și, știi, nu lua decât o singură valiză cu tine. Vom călători cu clasa a doua pe vapor... Va trebui să muncești mai târziu.

Realitatea începea să se contureze dinaintea lui Margot, era surprinzătoare, în pofida tuturor, și dură, însă era realitatea; pentru prima oară se afla în fața realității.

— Atunci, conchise ea cu o voce gâtuită, pe care se străduia s-o limpezească, ne vom lua la revedere imediat. De-abia aştept să se termine totul cât mai repede posibil.

— Da, ai dreptate. Întoarce-te în camera ta ca să vorbeşti cu Malfosse, eu mă duc să-mi fac pachetul şi vin să-ţi spun la revedere.

— Dar trebuie să părăseşti Delfi odată cu noi, ca să nu dăm de bănuit.

— E adevărat.

Se îmbrăţişară, se priviră în ochi. Ea ieşi fără să scoată o vorbă. Fără jurăminte, fără făgăduieli. Şi unul, şi celălalt erau viciaţi de acţiuni. Era un gest de mare şi teribilă înţelepciune să nu dorească să-şi măsoare dragostea decât în fapte.

După un scurt moment cineva bătu la uşa lui Michel şi Malfosse păşi în încăpere.

— Dacă intru în camera dumitale, zise el imediat, nu o fac ca să repet ce am spus deja, dar situaţia este îndeajuns de tulburătoare ca să mă facă să cred că nu există inimă omenească pe care ea să nu o convertească la sinceritate. Poţi să îmi spui care sunt adevăratele dumitale intenţii cu privire la Margot?... Am peste cincizeci de ani, adăugă el, ajung la o vârstă la care nu te mai interesează fără urmări o femeie. Doresc cu pasiune fericirea, salvarea doamnei Santorini. Nu pot suporta ideea ca tot ce a recucerit ea în ultima vreme de la soartă să piardă acum. Nu credeam că va putea, la sfârşitul lamentabilei sale aventuri cu Rico, să se regăsească atât de neatinsă şi la fel de proaspătă. Dar nu cumva a fost, dimpotrivă, atinsă şi nu poate scăpa decât pentru a cădea într-o greşeală mai dezastruoasă şi mai definitivă? În sfârşit, domnule, vezi bine ce fel de femeie

este, ce comoară ascunde în ea. Spune-mi că admiți enorma dumitale responsabilitate. Știu bine că ești șocat de puțina încredere ce o arăt în judecata unei femei pe care de altfel o apreciez mult, dar oare nu știi că în viață nu suntem niciodată mai amenințați decât atunci când cedăm elanului celui mai puternic al inimii noastre, pentru că atunci nu ne uităm cine este pretextul? Socotesc că, date fiind împrejurările, doamna Santorini nu are la îndemână instrumentele de apreciere pentru a ști cine ești și câte parale faci.

— Cred în sincerul dumitale atașament față de doamna Santorini, răspunse Michel. Dar nu înțeleg de ce acorzi faptului că pleacă cu mine un caracter iremediabil. Mai întâi, dumneata nu știi care sunt termenii înțelegerii noastre; va putea mereu să mă părăsească atunci când va vrea.

— Nu vorbi în doi peri, știi bine că te iubește și că ziua în care își va da seama de nebunia aventurii ei va fi pentru ea o decepție definitivă. Această femeie nu mai poate avea o dezamăgire în plus.

— Dar, dacă mă iubește, răul este făcut. Dumneata ai vrea s-o părăsesc acum ca să-și primească dezamăgirea imediat. Astăzi însă, dezamăgirea ar fi cu mult mai atroce: nu ar avea nici măcar consolarea de a fi încercat totul în favoarea șansei. Las-o pe femeia aceasta să-și încerce norocul: prudența dumitale vine prea târziu.

— Dar dumneata presupui că va cunoaște într-o zi această dezamăgire.

— Ești amuzant. Oare nu știi că orice om este o sursă de dezamăgiri pentru semeni?

— Însă dumneata nu i-ai spus asta. O înșeli cu bună știință.

— Să am iertare, i-am spus-o, dar o știa. În sfârșit, o știe atât cât o femeie sau un bărbat o poate ști în momentul în care ne aflăm.

— Deci, nu ai nici o încredere în dumneata.

— Ne iubim, însă știu că viața înregistrează cu dificultate decretele dragostei.

— Doar nu ai de gând să faci o comunistă din această femeie încântătoare.

— Femeile nu intră în aceste deosebiri. Și, de altfel, atunci când un bărbat este cu adevărat el însuși și își duce munca până la limita ființei sale, aceste deosebiri cad și pentru el.

— Dar dumneata vrei să distrugi totul.

— Ei bine, dacă ceea ce aperi este solid, atunci va rezista provocării mele; eu voi fi zdrobit, însă dumneata îți vei putea spune că existența dumitale nu este o amăgire a propriei vanități. Cred că comuniștii sunt la fel de viciați în inima lor și în spiritul lor ca și capitaliștii; dar măcar le rămâne o scânteie de virilitate și de sănătate, ei își doresc lupta, încercarea. Din această luptă mă aștept să rezulte o profundă renaștere a planetei sau scufundarea sa vreme de veacuri de acum înainte în moartea fecundă, dincolo de limitele memoriei de unde vor ieși mai târziu forme noi de umanitate, dacă această specie trebuie să mai dăinuie încă. Acesta este lucrul care m-a câștigat de partea comunismului, nu-mi pasă de doctrină și de toate pretențiile sale de detaliu – e o mișcare, e ceva care sfidează moartea, care riscă moartea, tot ce iubesc eu pe lumea asta.

— Omenirea a suferit destul, trebuie să rămână pe cât se poate liniștită, să păstreze ce are.

— Se poate ca evenimentele să îți dea dreptate, iar omenirea îmbătrânită să-și asigure definitiv confortul și să iasă ușurel la pensie între un muzeu și un laborator de igienă. Dar eu, unul, nu vreau să văd asta. De altfel, majoritatea comuniștilor, dincolo de o scurtă perioadă de violență, au același vis pașnic ca și noi.

Malfosse clătina din cap și îl privea pe Michel, care stătea nemișcat în fața ferestrei, cu mâinile în buzunare.

„Este oare serios? Este un adevărat comunist?“, se întrebă el. Iar cu voce tare:

— Toți comuniștii gândesc la fel ca dumneata?

— Deloc. Eu gândesc pentru mine. Dacă ei se servesc de mine, iar eu mă servesc de ei, este o întâmplare, atâta tot.

— Și totuși o iubești pe Margot și spre aceste idei funebre ai de gând s-o atragi.

— Funebre? Absolut deloc. Nu iubesc decât tinerețea și bucuria. Dar ceremonia care îmi dă cea mai puternică idee despre viață, după botez, este cea a funeraliilor. Odinioară funeraliile se sfârșeau ca o sărbătoare; se bea și se mânca, se celebra reînceperea tuturor lucrurilor.

— Continuarea!

— Da, dar după ruptură. Poate că voi avea un copil cu Margot. Atâta pagubă pentru ce spectacol îl aduc pe lume. Aducându-l pe lume, nu îmi fac griji pentru el, ci pentru mine. Așa a făcut tatăl meu.

— În orice caz, Margot se va întoarce la Atena cu mine. Cine știe? Poate că toată această fantasmagorie va avea vreme să se risipească.

— Ei bine, vei triumfa asupra înfrângerii a două inimi!

— Acum, după ce te-am cunoscut, îmi voi folosi tot restul vieții ca să lupt împotriva dumitale.

— Bravo! Te las într-o formă mai bună decât cea în care te-am găsit, domnule Malfosse.

Malfosse îl privi o ultimă oară: trădă un soi de regret în a se îndepărta pentru totdeauna de acea stranie, dar călduroasă tinerețe. Michel îl privea cu un fel de ironie jovială.

Malfosse ieși și se întoarse în camera lui Margot. Aceasta își făcea bagajul, cu o înfățișare hotărâtă, dar sub aerul ei grav simți că înclinația ei spre bună dispoziție era gata să se manifeste.

— A, iată-te! spuse ea – întreaga bogăție a timbrului îi revenise.

Malfosse simți că forța însăși a disperării lui cedează. Spuse cu voce stinsă:

— Ei bine, te-ai mai gândit?

— Malfosse, nu cred că ai vorbit într-o doară, mă voi întoarce la Atena cu dumneata. Asta nu va schimba nimic, dar îmi va fi extrem de penibil.

— Vrei să pleci imediat, reluă el grăbit.

— Desigur. Cu cât se va sfârși mai repede, cu atât mai bine. Însă, Malfosse, sunt de acord să plec cu dumneata doar dacă îmi făgăduiești un lucru.

Îl privea cu calm, fără ironie, dar vioiciunea ei interioară, ce ieșea la iveală, era pentru el o atroce sfidare.

— Dă-mi cuvântul dumitale de onoare că nu vei încerca nimic la Atena ca să mă reții. Nu îi vei telegrafia lui Rico, nu îi vei asmuți pe prietenii mei asupra mea, nu îmi vei ține discursuri. Imediat ce vom ajunge, mă vei lăsa singură.

— Nu îți cer decât un lucru, și anume să-ți repet încă o dată pe drum tot ce gândesc eu.

— Oricum nu te pot împiedica să mă chinui până la Atena. De altfel, va trebui să-ți vorbesc, căci te voi însărcina să te opui de dispozițiile bănești pe care le voi lua.

— Cum?

— Voi trece o treime din banii mei pe numele lui Rico. Nu voi cere anularea căsătoriei decât dacă Rico are nevoie de ea. Iar restul capitalului meu ți-l voi încredința. Nu am curajul să mă despart cu totul de bani în acest moment, dar sper s-o pot face într-o bună zi. În orice caz, nu mă voi atinge de venituri, voi pune să fie vărsate unei societăți filantropice.

— Toate astea sunt o perfectă sminteală.

— Sunt destul de uimită eu însămi; dar ce disperare va fi pentru mine, Malfosse, dacă lucrurile nu vor merge bine astfel.

— Sărmana mea prietenă, îmi faci rău.

— Mai târziu, Malfosse, am să-ți dau poate ocazia să te înseninezi. Du-te să-ți faci valiza.

Un moment mai târziu, Packardul cobora coasta de la Delfi. Margot se întoarse și aruncă o privire de înțelegere spre mica linie albă a șanțurilor și ruinelor ce stria coasta muntelui. Acolo se simțise atinsă de puterea pământului. Puterea unor metamorfoze.

Michel opri curând mașina. Ea simți cum i se strânge puternic inima. Brusc își spuse: „Îl voi regăsi oare la Patras? Nu va fugi de mine?".

El se dăduse jos, cu bocceaua în mână. Malfosse se așezase deja la volan.

Margot și Michel se priviră. Între ei exista legătura cea mai fragilă care poate uni două ființe, dragostea; atunci când ea nu este decât dorință, încântare. Trăgeau nădejde să înlocuiască această legătură minunată printr-una mai ternă, singura care dăinuie: prietenia, ce îngroapă dragostea cu mâini pioase.

Malfosse era cu spatele întors, cu mâna pe schimbătorul de viteze. Se îndepărtară.

— La Patras.

Mașina demară; Michel o porni pe drum înainte.

Cuprins

I. Hotelul Acropolis 7
II. Un soț 32
III. Vila din Kifisia 47
IV. Golful Faliro 64
V. Conversație într-un garaj 79
VI. Rico 93
VII. Petrecerea-surpriză 110
VIII. Călătorie în Grecia 134
IX. Destinele și stelele 162
X. Veghe 188
XI. Oracolul din Delfi 204
XII. Scrisoare 217
XIII. Dragostea și urmările ei 220

În seria ESENȚIAL

au apărut:

Umberto Eco – *Baudolino*
Ilf și Petrov – *1001 de zile sau Noua Șeherezadă*
George Orwell – *Zile birmaneze*
Truman Capote – *O vară de răscruce*
Joseph Roth – *Marșul lui Radetzky*
Walker Percy – *Mirajul fericirii*
Umberto Eco – *Numele trandafirului*
Carson McCullers – *Inima-i un vânător singuratic*
Pierre Drieu la Rochelle – *O femeie la fereastră*

în pregătire:

Martha Bibescu – *Catherine-Paris*

www.polirom.ro

Redactor: Ada Tanasă
Coperta: Carmen Parii
Tehnoredactor: Irina Lăcătuşu

Bun de tipar: august 2013. Apărut: 2013
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. BOX 266
700506, Iaşi, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53 • C.P. 15-728
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la S.C. Tipo-Lidana S.R.L.,
Calea Unirii, nr. 35, Suceava
Tel. 0230/517.518; Fax: 0330/401.062
E-mail: office@tipolidana.ro; www.tipolidana.ro

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR UNIREA